

Tončkina pot



Spominski zbornik VDC Tončke Hočevar

Tončkina pot

KOD IN KAM



UVODNI NAGOVORI

- Pol stoletja na poti uspeha
- Vsaka pot ima začetek
- Poslanica MDDSZ ob 50-letnici VDC Tončke Hočevar
- Praznujemo!
- Ob 50. jubileju VDC Tončke Hočevar
- Ob Tončkinem jubileju
- Lepo je praznovati
- Planet Tončke Hočevar
- Pogled uporabnika
- Naši sosedje



STOPINJE PRETEKLOSTI

- | | | |
|----|---|----|
| 8 | ● Skupaj na poti skozi desetletja | 24 |
| 9 | ● Zgodilo se je – kronologija dogodkov | 29 |
| 10 | ● Spomin na praznovanje 30-letnice VDC Tončke Hočevar | 38 |
| 12 | ● Hanca | 40 |
| 14 | ● Delovna terapija – nov način dela z uporabniki v VDC Tončke Hočevar | 41 |
| 16 | ● Ana in Ivo – pričetek skupnega življenja | 44 |
| 17 | ● Starševski pogled na delo in razvoj VDC Tončke Hočevar | 45 |
| 18 | ● Brajnikova | 47 |
| 19 | | |
| 20 | | |



MOZAIK SEDANJOSTI

● Tončka danes	52	● Delovna terapija v VDC Tončke Hočevar	87
● Vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji v VDC Tončke Hočevar	56	● Svetovalna služba včeraj – razvoj	88
● Enota Šiška	58	● Delo v upravi v odnosu do uporabnika	92
● Enota Bežigrad se predstavi	61	● Osnovna oskrba	92
● Na koncu slepe ulice	64	● Razvojna naravnost VDC Tončke Hočevar z vidika izobraževanja	94
● Enota Vič	68	● Sodexo Slovenija in sodelovanje z VDC Tončke Hočevar	98
● Enota Zelena jama	72	● Spremljanje kakovosti	99
● Storitve kot nova oblika zaposlitve za uporabnike v VDC Tončke Hočevar	73	● Družini prijazno podjetje	100
● Doma sem v Tončki	75	● Sodelovanje	102
● Prostočasne aktivnosti	81	● Terapevtski vrt in hortikulturene aktivnosti v VDC Tončke Hočevar	103
● 50 let zdravstvene nege v VDC Tončke Hočevar	83	● Letovanje / dopust / služba v Osilnici ob Kolpi	105
● Vloga družinskega zdravnika v VDC Tončke Hočevar	84	● Lahko branje	107
● Vloga psihiatra v VDC	85	● Sodelovanje CSD Ljubljana Šiška in VDC Tončke Hočevar na področju dela v splošno korist	108
● Fizioterapija	86	● Družbeno koristno delo	109
		● Korporativno prostovoljstvo	110
		● Abilimpiada	112
		● Mreženje za enakost in pravičnost	113
		● Učna baza	114
		● Bolničar negovalec na praktičnem usposabljanju	114



KORAKI V PRIHODNOST

● Sodelovanje z zdravstveno fakulteto	115	● Poslanstvo, vrednote in vizija	148
● Pogled supervizorke	117		
● Supervizija v VDC Tončke Hočevar	118		
● Nogomet pri Tončki	119		
● Moj vrtec	120		
● Sodelovanje Vrtca Vodmat in VDC Tončke Hočevar	121		
● Kolegij uporabnikov	122		
● Kulturna obzorja naših otrok v VDC Tončke Hočevar	123		
● Projekt EVS	126		
● VDC Tončke Hočevar in Specialna olimpijada Slovenije	128		
● Zimovanje v VDC Tončke Hočevar	129		
● Dan VDC	130		
● Moja služba	130		
● O Objiju	131		
● Teden odprtih vrat	132		
● Skrbovin'ca	133		
● Slikarsko-keramični atelje – svet ustvarjalnosti	137		
● Letovanja, zimovanja, izleti	144		
● Srečanje zaposlenih v VDC-jih Slovenije	145		





UVODNI NAGOVORI

.....

ob 50-letnici Varstveno delovnega centra
Tončke Hočevar v Ljubljani

Pol stoletja na poti uspeha

V spominskem zborniku so zbrani vtisi, spomini, razmišljanja o nastanku in razvoju zavoda, ki je vseskozi živel svoje poslanstvo – skrb za odrasle osebe z motnjo v duševnem razvoju.

Pomembno se nam zdi, da na tej poti uspeha nismo bili sami, vseskozi smo bili vpeti v razvoj stroke, opravljali pionirsko delo na tem področju, prispevali pomembne premike, se trudili za prepoznavnost našega dela in omogočali uporabnikom čim večjo vključenost v okolje.

S hvaležnostjo se oziramo nazaj, na prehojeno pot in na dosežene rezultate. Pogled v sedanost nas navdaja z zadovoljstvom nad doseženim, naša prihodnost pa je jasna, saj vemo, kaj in kam si želimo. Še naprej bomo stremeli k razvoju novih programov in ob tem skrbeli za zadovoljstvo uporabnikov, njihovih svojcev in zaposlenih.

K soustvarjanju tega zbornika smo povabili zaposlene, strokovnjake in druge akterje, ki so vsak na svoj način prispevali k sedanji podobi zavoda, ki odraža sodoben pristop zaposlenih, usmerjenost v realizacijo zastavljenih ciljev in spoštovanje doseženega. Ponosni smo na našo »Tončko«, ki je v razvoju znala združiti bogastvo izkušenj in novih znanj, vse za dobrobit naših uporabnikov.

Hvala vsem, ki ste ustvarjali zgodbo »Tončke«, ki jo ustvarjate in jo boste skupaj z nami soustvarjali tudi v prihodnje.

Želimo vam prijetno branje.

Nadja Gantar,

direktorica VDC Tončke Hočevar



Biti vključen, biti aktiven



Skodelice za kavo

Vsaka pot ima začetek

Ustanavljanje varstveno delovnih centrov v preteklih 50 letih ima značaj zgodbe o uspehu. V proces delovanja VDC Tončke Hočevar, ki je bil ustanovljen kot prvi, sem bil vključen od samega začetka pa do leta 2002, ko sem se upokojil. Zavod sem vodil 30 let. V začetku je bilo vanj vključenih 17 varovancev, leta 2002 pa je bilo le-teh na sedmih lokacijah 210. Polovica jih je bila vključenih v domsko varstvo.

Do leta 1968 sem bil zaposlen v psihiatriji, kjer sem v okviru delovne terapije uvajal likovno terapijo. Srečeval sem se s pacienti, ki so imeli diagnozo oligofrenija – tako so imenovali osebe, motene v duševnem razvoju. Ugotavljali smo, da populaciji duševno bolnih in duševno motenih v razvoju ne sodita skupaj. Starši in strokovnjaki so ugotavljali, da mladostniki po neuspešnem šolanju ali zaposlitvi ostajajo doma. Bili so v dilemi, ali jih zaposliti z učenjem ali s koristnim delom. Odločili so se za oboje.

Iskali smo primerne vaje za pridobivanje ročnih spretnosti. Pridobili smo primerna dela iz tovarn, t. i. lonposle, in si ustvarili ugled kot zanesljiv partner. Z usposabljanjem in zunanjimi sodelavci smo se naučili primerno oblikovati gibanje v delu. Pokazale so se potrebe po širitvi storitve in uvedli smo prevoze v varstvo, varovanje pa podaljšali v popoldanske ure. Ocenili smo, da je za poznavanje celotne slike posameznika premalo izvajati zgolj dnevno varstvo. Pričeli smo z letovanji in kasneje še z zimovanji. Sledila je organizacija prve stanovanjske skupine s čimer smo prevzeli tudi organizacijo prostega časa. Storitve se je zaokrožila v celostno skrb za v duševnem razvoju motene odrasle in to ne samo v danem trenutku, ampak v celotnem življenjskem loku.



Pavel Smolej ob 40-letnici VDC Tončke Hočevar

Naš center je imel veliko vlogo pri nastajanju drugih VDC-jev po Sloveniji. Omogočali smo ogled, dajali na razpolago pisna gradiva in izmenjavali obiske. Center je omogočil ogled in predstavitve študentom zdravstvene, pedagoške in socialne usmeritve. Poleg domačih izmenjav smo uspešno sodelovali s tujimi ustanovami, še zlasti s tistimi iz Avstrije in Nizozemske.

Na tem mestu se mi zdi pomembno poudariti pomen materialnih pogojev dela. Zaposleni v centrih naj bi bili iz različnih strok. Zelo pomemben je seveda tudi primeren odnos do varovancev, za kar je potreben talent. Če delavec dela vse prav, še ne pomeni, da jih ima rad.

V času mojega dela je v Sloveniji nastala prva mreža VDC-jev. Načrtovalci družbenih okolij jo morajo upoštevati, kajti pojav take ustanove v okolju pomeni humanizacijo medčloveških odnosov.

Pavel Smolej,

upokojeni direktor VDC Tončke Hočevar

Poslanica MDDSZ ob 50-letnici VDC Tončke Hočevar

Republika Slovenija je s sodobno politiko invalidskega in socialnega varstva primerljiva z drugimi razvitimi evropskim državami. Na področju oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju so se pri nas prve delavnice pod posebnimi pogoji za pomoč nezadostno razvitim osebam pojavile v 70-ih letih minulega stoletja. Delovale so pod okrilji društev, šol s prilagojenim programom, domov za starejše in centrov za socialno delo. Varstveno delovni centri (VDC) so se osamosvojili v 80-ih letih, v naslednjem desetletju pa se je vzpostavila mreža izvajalcev, kot jo poznamo še danes. V tem času je bil v Sloveniji na področju skrbi za osebe s posebnimi potrebami narejen pomemben strokovni razvoj, tako z vidika doktrine kot tudi razvoj novih, diferenciranih in inovativnih oblik storitev ter številnih dobrih praks. Trenutno deluje pri nas 34 VDC-jev, od tega je 23 javnih zavodov, 11 pa izvajalcev s koncesijo.

Vodilo VDC-ja je sprejeti uporabnika takšnega kot je, mu pomagati, da se razvije in najde svojo pot, mu stati ob strani in ga spodbujati. V ospredje so postavljene metode dela, ki omogočajo samouresničevanje z upoštevanjem uporabnikovega razumevanja lastne kakovosti življenja, potencialov in zadovoljevanja vseh temeljnih življenjskih potreb ter ponujajo možnosti vplivanja na lastno življenje. Sodobni pristopi uporabnika obravnavajo celostno in mu zagotavljajo različne stopnje podpore s katerimi se, med drugim tudi skozi delovni prispevek, povečuje njegov občutek, da je koristen član družbe. V skladu z njegovi-

mi sposobnostmi dajejo uporabniku možnost aktivnega vključevanja v družbeno življenje in delovno okolje ter opravljanja njegovim zmožnostim primerne dela.

Eno od poglavitnih nalog, ki jih opravlja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v okviru svojega poslanstva, je razvoj storitev in mreže izvajalcev na različnih področjih socialnega varstva. Mreža VDC-jev se je v zadnjih 20 letih dobro regijsko razvila, tako da v Sloveniji trenutno deluje 157 dislociranih enot, vanje pa je ob upoštevanju vseh storitev vključenih 5128 uporabnikov. Skupaj z izvajalci organizirane družbene skrbi za eno najranjlivejših skupin smo uspeli postaviti trdne temelje, na katerih bomo lahko v prihodnje razvijali področje.

Pri uveljavljanju sprememb, ki so s strani izvajalcev socialnovarstvenih storitev opredeljene na podlagi spreminjajočih se potreb oseb s prirojeno znižano stopnjo inteligentnosti, nižjimi sposobnostmi na kognitivnem, govornem, motoričnem in socialnem področju, s pomanjkanjem veščin ter osebnostnimi in težje senzornimi motnjami ali oseb, pri katerih je takšno stanje



Izdelki



Zabojček za sušenje na terapevtskem vrtu

posledica okvare oz. poškodbe, je podpora države oz. ministrstva ključnega pomena. Podaljšana življenjska doba in družbene spremembe predstavljajo nove izzive na področju izvajanja storitev in potrebe po dodatnem strokovnem razvoju ter zagotavljanju novih storitev, ki ustrezajo spremenjenim potrebam uporabnikov. Pravica do upoštevanja spreminjajočih se potreb teh oseb je ključna odgovornost celotne družbe. Država je zavezana, da sprejema ustrezne ukrepe, s katerimi osebam s posebnimi potrebami omogoča doseganje in ohranjanje največje mogoče samostojnosti, telesne, duševne, socialne in delovne zmožnosti ter polno vključenost in sodelovanje na vseh področjih življenja.

Dogodki v življenju nam narekujejo, da moramo sprejeti spremembe kot izziv in se tudi v zahtevnih časih truditi po najboljših močeh. V zadnjih šestih letih smo bili soočeni z večjimi finančnimi izzivi in proračunskimi primanjkljaji na vseh področjih socialnega varstva. Vendar smo z dobrim sodelovanjem izvajalcev na področju VDC-jev in države s podporo pri (so)financiranju storitev zagotovili kar 388 novih vključitev v storitev vodenja, varstva

in zaposlitev pod posebnimi pogoji ter institucionalnega varstva. Do leta 2020 ima ministrstvo namen pridobiti evropska sredstva za investiranje v infrastrukturo bivalnih enot in stanovanjskih skupin, ki bi omogočale razvojno naravnane skupnostne oblike nastanitve. Za večje vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo in boljše urejanje invalidske in socialne problematike na področju VDC-jev mora biti nujno okrepljeno sodelovanje med posameznimi resornimi ministrstvi, vladnimi ustanovami, invalidskimi in drugimi organizacijami.

Nova zakonodaja na področju osebne asistencije ponuja osebam z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi motnjami več možnosti in s tem večjo neodvisnost, aktivnost in enakopravno vključenost v družbo. Tudi nedavno sprejeti Zakon o socialnem vključevanju, ki na novo opredeljuje status invalida polnoletne osebe, v katerega se vključuje osebe z motnjami v duševnem razvoju, avtističnimi motnjami, gluho slepe, osebe z možgansko poškodbo ali okvaro ter najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialno varnost, omogoča nove rešitve in možnosti izbire.

VDC Tončke Hočevar kot prvi ustanovljeni VDC v Sloveniji zagotavlja dolgoletno učno bazo na tem področju. Zavod je v zadnjih desetih letih dosegel izjemen napredek v strokovnem razvoju in kakovosti storitev. Uporabniki se predstavljajo s svojimi izdelki, so vključeni v procese in integrirani v okolje. VDC Tončke Hočevar zgledno izpolnjuje svoje poslanstvo in zato predstavlja odličen primer dobre prakse.

**Ministrstvo za delo, družino,
socialne zadeve in enake možnosti**

Praznujemo!

Z VDC Tončke Hočevar kot izvajalca javne službe, združeni v Skupnost Varstveno delovnih centrov Slovenije (SVDCS) ponosno beležimo pet desetletij razvoja dejavnosti in pomembnih dosežkov. Strokovnega dela, praktične prodornosti na področju socialnega varstva in uveljavljanja sodobnih strokovnih pristopov pri delu z uporabniki storitev – odraslih z motnjo v duševnem razvoju, ki so lahko dodatno gibalno in ali senzorno ovirani, oseb, ki imajo prirojene ali pridobljene poškodbe gibalnega aparata, centralnega ali perifernega živčevja in osebe s poškodbo glave (odrasle OMDR). SVDCS danes združuje 32 javnih zavodov in koncesionarjev – izvajalcev, ki v mreži javne službe na socialnovarstvenem področju za te uporabnike izvajamo storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter storitev institucionalnega varstva – bivanja.

Pregovor pravi, da iz malega raste veliko. Pred 50 leti, leta 1968, je bil ustanovljen tako imenovani Demonstracijsko-eksperimentalni center v Ljubljani (DEC), ki ga je ustanovilo Društvo za pomoč nezadostno razvitim osebam za Slovenijo. Osnovna vsebina dela je obsegala dnevno varstvo z zaposlovanjem odraslih invalidnih oseb. DEC se je kasneje preoblikoval v VDC Tončke Hočevar. Potrebe in želja pomagati odraslim osebam z motnjami v duševnem in telesnem razvoju in njihovim svojcem so silile in prispevale k razvoju novih vsebin in oblik dela, saj se je v praksi pokazalo, da sama oblika varstva z zaposlovanjem ni več dovolj. Vse bolj je izstopala potreba po celostni in celoviti skrbi za odrasle invalidne osebe, ki naj bi sledila novim rešitvam strokovnega dela s to populacijo. Prav te konceptualne spremembe in sodobne strokovne podlage so privedle do sprememb predpisov na tem področ-

ju. Z zakonom o socialnem varstvu je tako prvič zakonsko opredeljena storitev vodenja, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji invalidnih oseb kot javna služba na področju socialnega varstva. Pogoje za njeno izvajanje zagotavlja Republika Slovenija, kar je temu področju socialnega varstva prineslo kakovostne in količinske spremembe z osnovno usmeritvijo – zagotoviti kar najbolj enakovredne možnosti obravnave in skrbi za invalidne osebe, ne glede na geografske, gospodarske ali ekonomske zmožnosti okolja, v katerem te osebe živijo. Ustanoviteljstvo VDC-jev je Republika Slovenija prevzela leta 1993 in v slovenskem prostoru vzpostavila enakomerno mrežo samostojnih VDC-jev.

Leta 1994 je po podatkih Statističnega Urada RS delovalo že 37 VDC-jev. Skozi mrežo samostojnih zavodov se je kmalu pokazala potreba po povezovanju, izmenjavi dobrih praks in skupnih prizadevanjih za razvoj dejavnos-



Uporabniki

ti. S tem namenom je bil leta 1992 ustanovljen aktiv VDC Slovenije, pobudnica in vodja katerega je bila takratna direktorica VDC Zagorje Ana Režun. Srečanja Aktiva so večinoma potekala v VDC Tončke Hočevar v Ljubljani. Leta 2002 je bila soglasno podprta ideja o ustanovitvi Skupnosti VDC Slovenije. Prva, konstitutivna seja SVDCS na kateri so bili izvoljeni njeni organi, je potekala 19. junija 2002. Na podlagi 52. člena Zakona o zavodih je SVDCS 14. oktobra 2003 prejela sklep Vlade RS o ustanovitvi SVDCS.

SVDCS se je tudi v naslednjih letih na delovnih srečanjih večinoma sestajala v VDC Tončke Hočevar. V sodelovanju in ob izmenjavi dobrih praks so se programi VDC-jev predvsem praktično usmerjali v potrebe uporabnikov, kar je na področju skrbi za odrasle uporabnike vzpostavilo pogoje in omogočilo pomemben strokovni razvoj, tako z doktrinarnimi usmeritvami kot z razvojem diferenciranih inovativnih programov. Zasledujoč spremenjeno strukturo in spremenjene potrebe uporabnikov smo zlasti v zadnjih dveh desetletjih razvili številne dobre prakse z novo paradigmo storitev. Ta v organizaciji procesa izhaja iz načel partnerstva in participacije, kjer izvajalec in uporabnik skozi izvajanje storitve v soustvarjanju iščeta uporabnikove potenciale in jih usmerjata v načine za zadovoljevanje njegovih potreb ter možnosti vplivanja na lastno življenje. V nenehnem dialogu in delovnem odnosu z uporabnikom, dosledno upošteva njegovo voljo in način, ki krepi njegovo moč, pa tudi tako, da ob sprejemljivih tveganjih širi njegove možnosti.

Praznovanje tako častitljive obletnice na posebno zlahten način označuje tisto, kar je danes vodilo vseh tistih, ki želimo na svojem področju delovanja ponujati kakovost. Znanstveno teoretične podlage socialnega dela,



Ročno izdelana voščilnica

psihologije, defektologije, specialne pedagogike in močno povezanost s prakso. Petdeseta obletnica delovanja prvega samostojnega VDC-ja je hkrati dobra priložnost za razmislek o našem razvoju in o naši vlogi. Kakovost razvoja bomo morali zagotoviti s svojim delom in znanjem, z ustvarjalnostjo in podjetnostjo.

VDC-ji imamo kot ponudniki in izvajalci storitev za eno najranljivejših skupin prebivalstva pomembno vlogo. Delujemo na presečišču specifičnih, spreminjajočih se potreb uporabnikov, spremenjenih potreb okolja, pričakovanj družbe, strokovnega razvoja in znanstvene

Ob 50. jubileju VDC Tončke Hočevar

misli. S svojim kakovostnim delom lahko damo pomemben prispevek, ta pa bo mogoč v tisti meri, v kateri bomo razvijali svoje najboljše lastnosti: povezovanje strokovnih spoznanj z vsakdanjim delom – prakso. Vse to bo zahtevalo veliko mero inovativnosti, naše delovanje bo potrebno postaviti v službo inovativnega in kreativnega razmišljanja. Samo takšno razmišljanje bo omogočilo pot naprej. Zanašanje na teorije, ki so nastale v preteklosti, v drugih časih in v svetu, ki je bil drugačen od današnjega, ne bo zadoščalo za odpiranje novih razvojnih horizontov. Bolj kot kdajkoli potrebujemo fleksibilnost in izvirno misel. S to mislijo čestitam kolektivu uporabnikov in zaposlenih VDC Tončke Hočevar ob 50. obletnici samostojnega zavoda. Čestitam pa tudi vsem ostalim VDC-jem, združenim v SVDCS – za odličnost in razvoj, ki smo ga dosegli in delo, ki smo ga že opravili.

Želim, da bi naše delo tudi v prihodnje zaznamovala najvišja kakovost, da bi še naprej prispevali k naši skupni in uspešni poti.

Mirjana Česen,
predsednica SVDCS

Nekoč je bil začetek, danes jih je petdeset. Vsak jubilej je priložnost za obujanje spominov. Brez preteklosti ni sedanjosti in tudi prihodnosti ne. Preteklost nas obvezuje, da jo spoštujemo in iz nje črpamo nauke in navdihe. Zato »abrahama«, petdesetletnice ustanovitve VDC Tončke Hočevar, ne moremo prezreti. Ta namreč pomeni pol stoletja prehojene strokovne poti in dela z uporabniki. Vsako praznovanje pa je poleg razloga za veselje tudi priložnost za izmenjavo izkušenj, za pregled prehojene poti ter skrbno načrtovanje prihodnjih prizadevanj za uresničevanje poslanstva.

Začetki VDC Tončke Hočevar segajo v leto 1968. Doslej prehojena pot najverjetneje ni bila lahka in do današnje prepoznavnosti ter strokovnosti na področju socialnega varstva je bilo potrebno prehoditi kar nekaj stopnic. Danes spada VDC Tončke Hočevar med varstveno delovne centre z največjim številom uporabnikov, ki izvajajo socialnovarstvene storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji za duševno in telesne prizadete odrasle osebe. V prvih 50 letih je bilo storjenega veliko, nekatere stvari bodo sčasoma pozabljene, druge bodo vtisnjene v spomin za vedno. Kljub temu, da zrete v zgodovino in obujate spomine na vse, kar se je v tem času zgodilo ter vrednotite svoje delo, hkrati tudi gledate v prihodnost, ki je polna začrtanih poti.

Takšni jubileji so tudi pravi trenutek, da se zavemo, kako pomembno je, da smo povezani. Vsi vplivamo drug na drugega. Vsi smo del medsebojne resničnosti. Nemogoče je iti mimo nekoga, ne da bi doživeli trenutka povezanosti. Tako kot ljudje potrebujemo drug drugega, tako tudi zavo-



Ročno izdelana voščilnica s čipko

di in organizacije potrebujejo drug drugega. VDC Tončke Hočevar je dolgoletni kolektivni član Socialne zbornice Slovenije, osrednjega strokovnega združenja na področju socialnega varstva. Zbornica je sidrišče strokovnega znanja, veščin in kompetenc. Poslanstvo zbornice je v ustvarjanju spodbudnega okolja in v krepitvi sodelovanja med vsemi člani in institucijami na področju socialnega varstva.

V Socialno zbornico Slovenije se prostovoljno vključujejo izvajalci s področja socialnega varstva in tudi drugi izvajalci, ki želijo prispevati k razvoju področja. Članstvo zbornice zajema tako individualne kot tudi kolektivne člane. Naše članstvo je raznoliko in bogati ugled Socialne zbornice Slovenije v okolju in v stroki, saj vključuje strokovne delavce in strokovne sodelavce ter druge, ki izkazujejo interes za članstvo.

Živimo v družbi znanja, v kateri je še kako pomembno tako posamezniku kot skupini zagotoviti dostopnost do relevantnega strokovnega znanja, ki vzpostavlja pogoje za razvoj ključnih poklicnih kompetenc. Le z znanjem se lahko kompetentno odzivamo na spremembe. Prav zato je danes posameznikovo znanje njegov kapital in priložnost za iskanje novih družbenih rešitev, ki jih zahtevajo znamenja časa. Velja namreč, da le z znanjem in kompetentnostjo krepimo tako osebni kot tudi poklicni in družbeni ugled. Zaposleni v VDC Tončke Hočevar se tega še kako dobro zavedajo, saj se vseskozi udeležujejo različnih izobraževanj, ki jih organizira zbornica po pogodbi z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kot tudi v okviru izobraževalnega centra zbornice.

Petdeseta obletnica VDC Tončke Hočevar pomeni tudi 50 let kakovostnega strokovnega dela v korist uporabnikov. Kot član sveta zavoda VDC Tončke Hočevar, imenovan s strani predstavnika ustanovitelja, skrbno spremljam delo in poslovanje zavoda, ki ga z zadovoljstvom ocenjujem kot uspešno, strokovno in naravnano k potrebam uporabnikov. Še posebej, ker gre v primeru VDC Tončke Hočevar za entiteto, ki je vseskozi zavezana odličnosti pri opravljanju poslanstva – zagotavljanju največje možne kakovosti življenja uporabnikov.

V imenu Socialne zbornice Slovenije in v svojem imenu ob tem jubileju iskreno čestitam vsem uporabnikom, zaposlenim in direktorici za odlično, strokovno opravljeno delo ter želim, da bi povezani s Socialno zbornico Slovenije tudi v prihodnje strokovno rasli in skupaj sledili svojemu poslanstvu v dobrobit uporabnikov.

Vilko Kolbl,
generalni sekretar Socialne zbornice Slovenije

Ob Tončkinem jubileju

Leto 1968

Prisluhnem pogovoru svojega očeta, ki mu prijatelj pri-poveduje: »Ne veš, kako sem srečen! Odprli so delavnico in hčerka jo obiskuje. Rada hodi in prav razživela se je. Tudi midva z ženo sva zaživela na novo ...«

Leto 2018

Pričevanje mame: »Ko sem se poškodovala in sem morala ostati v bolnici, sem poklicala vedece, pa so poskrbeli za hčerko. So mi tudi drugi rekli, da je tako najbolje. Tudi hčerka se s tem strinja.«

Zgornji pričevanji povesta dvoje: da je VDC Tončke Hočevar že vseh 50 let opora družinam in hkrati mesto, kjer se njihovi odrasli in tudi ostareli člani z motnjami v duševnem razvoju dobro počutijo.

Pot od Demonstracijsko eksperimentalnega centra (DEC) do današnjega VDC Tončke Hočevar je naša skupna, pionirska pot in hkrati tudi skupna slovenska pot oblikovanja in preoblikovanja modelov skrbi za naše hčere in sinove z motnjami v duševnem razvoju. Če je bil DEC takratnemu času primerno usmerjen predvsem v varstvo, je današnji VDC v svoji »skrbi« za uporabnice in uporabnike osredotočen predvsem na njihovo opolnomočenje. To dokazuje, da vodstva in zaposleni vedno znova najdejo prave odgovore na izzive časa, na potrebe uporabnic in uporabnikov, družin in stroke.

Kronologija razvoja VDC Tončke Hočevar je v svojem bistvu kontinuum dobrih praks, različnih v času, enotnih po vrednotah. Njihovo vodilno načelo »Biti vključen, biti aktiven!« velja tako za uporabnice in uporabnike kot za zaposlene in tudi udejanjajo ga na vseh segmentih



Ročno izdelana voščilnica

delovanja. Prav zato bo »Tončka« še naprej v središču snovanj modernih, visokokakovostnih storitev v skupnosti pa tudi visoko posebljenih oblik institucionalnega varstva, ki bodo krepile avtonomijo uporabnikov in spoštovale njihovo dostojanstvo.

Ljubljančani so na VDC Tončke Hočevar zelo ponosni. Še bolj smo na »Tončko« ponosni v Zvezi Sožitje – gre za hišo, kamor naše hčere in sinovi radi hodijo, za hišo, ki ji starši in zakoniti zastopniki zaupamo, in za ekipo, od katere se v Sožitju vedno kaj novega naučimo.

dr. Katja Vadnal,
predsednica Zveze Sožitje

Lepo je praznovati

Lepo je praznovati tudi nekoliko nižje obletnice, toda petdesetletnica je nekaj posebnega. Posebnost je tudi to, da ste prvi VDC v Sloveniji. Iskreno vam čestitam. Ker ste bili prvi, ste se soočili s prav začetniškimi težavami. Orali ste ledino, kot temu rečemo, in spisali lepo zgodovino. Že pri nastajanju naslednjega VDC je bilo lažje. Imeli ste izkušnje in od vas so se učili številni po vsej Sloveniji in tudi širše.

Vašo konkretno in pomembno pomoč sem kot direktor Želve, podjetja za usposabljanje in zaposlovanje invalidov Ljubljana, doživel tudi sam. Ko smo leta 1994 v Želvi zaposlili dve mladi sodelavki, komaj diplomirano socialno delavko in zdravstveno delavko – delovno terapevko, nismo imeli nikogar, ki bi jima lahko nudil mentorstvo kaj šele supervizijo. Na pomoč nam je priskočil VDC Tončke Hočevar z direktorjem Pavletom Smolejem na čelu. Obe sodelavki sta pod mentorstvom strokovnih delavk vašega VDC-ja uspešno opravili pripravništvo. Brezplačno. Tudi danes izrekam gospodu Smoleju in celotnemu kolektivu svojo zahvalo.

Samo dobro sodelovanje vseh zainteresiranih je v preteklih desetletjih lahko dalo tako dobre rezultate. Čeprav je bilo društvo Sožitje Ljubljana uradno registrirano leta 1976, je očitno, da je društvo delovalo že veliko prej, kar je razvidno iz Zbornikov Zveze Sožitje Slovenije za leti 1972 in 1973. V Zborniku št. 4 iz leta 1972 je namreč objavljen pogovor z Ivom Vukadinom – predsednikom Ljubljanskega društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam. Iz pogovora je razvidno, da se je društvo zelo angažiralo pri pridobivanju prostorov vojašnice v Kržičevi ulici, pri izdelavi načrtov za obnovo in pri pridobivanju denarja ter gradbenega materiala za obnovo prostorov. V istem Zborniku direktor DEC Pavel Smolej med drugim piše:

»Spomladi se je mestnemu društvu za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam posrečilo dobiti objekt vojašnice Ljube Šercerja v Ljubljani. Društvo je podpisalo z vojašnico najemno pogodbo do leta 1983.« V Zborniku št. 2 iz leta 1973 pa piše, da so v Ljubljani svečano odprli delavnice DEC pod posebnimi pogoji, goste pa je pozdravil predsednik Ljubljanskega društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam Ivo Vukadin.

Primerov dobrih praks in odličnega sodelovanja, ki so obrodili prav tako odlične rezultate, je še veliko. Ne le v sodelovanju Društva Sožitje Ljubljana in VDC Tončka Hočevar. Prizadevamo si tudi za čim boljše sodelovanje z Zavodom Janez Levec, s CUDV Draga, s centrom Sonček, z Želvo in drugimi. Tako dobrega sodelovanja si želimo tudi v prihodnje. Za nas, predvsem pa za naše uporabnike, je takšno sodelovanje nadvse dragoceno. Verjamemo, da v VDC Tončke Hočevar (kot tudi v drugih naštetih organizacijah), storite za dobro počutje in zadovoljstvo vaših uporabnikov vse, kar je mogoče storiti.

Večina vaših uporabnikov (in njihovi starši, svojci ter prijatelji, skupaj nas je okoli 1000) so tudi člani našega društva. V društvu jim skušamo še dodatno popestriti vsakdan. Vsem zainteresiranim organiziramo njim primerne aktivnosti na različnih področjih. Vključijo se lahko v številne izobraževalne, kulturne, športne in druge aktivnosti (npr. nogomet, košarko, namizni tenis, plavanje, plesne vaje, terapevtsko jahanje, izlete, gledališke in lutkovne predstave, tudi učenje angleščine ...). Z izjemo poletnih mesecev se aktivnosti odvijajo tekom celega leta. V bližnji prihodnosti bomo osebam z motnjami v duševnem razvoju omogočili vključitev v nove aktivnosti.

Vinko Bilič,
predsednik društva Sožitje Ljubljana

Planet Tončke Hočevar

Da, spominjam se tistih časov, ko se je bilo treba odločiti, kam usmeriti našo deklico s posebnimi potrebami, saj je odrasla, tako kot odrastemo vsi v naravnem toku življenja. Tako kot smo zamenjali lokacijo dnevnega varstva, se je zamenjalo tudi naše videnje njene prihodnosti. Prišli smo iz izobraževalnega procesa, kjer smo se naprezali na vso moč, misleč da bo to zadostovalo za osvojitve veščin, ki jih bo potrebovala in pri tem upali, da ima za to na razpolago še nekaj časa. Ta silna želja nas je gnala do skrajnega roba zmogljivosti in včasih še čezenj in se prelevila v stisko, ki je kot kamen obležala na prsnem košu.

Od izobraževanja v OVI Janeza Levca do vstopa v VDC Tončke Hočevar je bil za celo družino pravi seskok; od želja do možnosti, iz iluzij na realna tla. Saj ne da bi bili od tedaj brez izzivov, a z vstopom v VDC je bila vendarle sprejeta pomembna odločitev. Odtlej je Neža prebivalka nekega novega planeta.

Tu čas teče bolj prijazno, bolj počasi in umirjeno; tukaj je vedno kdo, ki bo prepoznal tvojo potrebo, čeprav je nisi sposoben izraziti.

Tukaj dobiš možnost, da se potrjuješ v delu, hkrati pa ni nič hudega, če tega ne zmoreš. Vedno je tu kdo, ki ti bo pomagal.

Ko prideš, se vedno najde kdo, ki te pozdravi in vpraša, kako si, pa čeprav sam nisi zmožen komunikacije.

Tukaj vedno lahko najdeš koga, ki te sprejme v svoje življenje in je pripravljen vstopiti v tvojega, pa čeprav sam niti ne veš, kaj je to.

Tukaj s tabo praznujejo tvoj rojstni dan in tukaj si povabljen na praznovanje rojstnih dni prijateljev, čeprav ne znaš kupiti darila.

In to ti je vseč, daje ti občutek varnosti, sprejetosti in miru.

Dobro je biti prebivalec planeta VDC Tončke Hočevar. Tudi za tiste, ki uporabnike vozimo v dnevno varstvo, teče tu čas drugače. Dovolj ga je, da se mimogrede stke kakšno prijateljstvo, brez mask in brez potrebe po dokazovanju. Ob tem občutimo varnost tudi starši, saj vemo, da je bivanje tu možnost za otroka, ko mi ne bomo več zmogli.

Zato planetu VDC Tončke Hočevar želimo, da bi še mnoga leta opravljal svoje poslanstvo, vsem zaposlenim pa, da bi bil kje kdo, ki bi jim prislulnil in prepoznal njihove potrebe ter jih podpiral.

Vsem iskrena hvala.

Nežina mama



Neža v terapevtskem vrtu

Pogled uporabnika

V zavod sem vključen 26 let. Živim v stanovanju in rad pridem na obisk. Tukaj se počutim varno in vedno sem dobrodošel.

V zadnjih letih je večji poudarek na tem, kako se uporabniki počutimo. Delavci so pozorni na to, ali si uporabnik želi družbe ali želi imeti mir. Opažam, da so usposobljeni in opazijo tudi spremembe pri tistih uporabnikih, ki težje izrazijo svoje stiske, potrebe in želje. Pozitivno je, da so v zavod vključeni dijaki in študenti, to pripomore k odprtosti hiše kljub temu, da je zato več pretoka ljudi.



Dušan P.

Najbolj me moti fluktuacija zaposlenih; delavca se navadiš, se z njim spoznaš, potem pa gre. Želel bi si več zaposlenih vseh profilov.

V preteklosti zavod ni imel svetovalne službe, ni bilo fizioterapije, nismo imeli hišnega psihiatra, zdravnik je bil v hiši prisoten le enkrat na teden. Vse to smo postopoma dobili. To so pomembne spremembe. V preteklosti nismo imeli stanovanjskih skupin in varstveno-negovalnega oddelka. Sedaj ga imamo in uporabnik se lahko v našem zavodu tudi postara. To je pomembno.

Zavod se razvija, imamo integrirano zaposlitev, zaživele so gospodinjske enote, hiša se je obnovila, okrepil se je vojni park, zaživel je zeleni program.

Ena najbolj pomembnih sprememb je, da imamo uporabniki možnost izbire – soodločamo kaj bomo jedli, odločamo o tem, katerega frizerja bomo obiskali ... Mesečno tudi sodelujemo na kolegiju uporabnikov pri direktorici, kjer smo slišani. Naše mnenje je pomembno.

Želim si, da »Tončka« ostane javni zavod, odprt v okolje in z možnostjo čim več integriranih zaposlitev za tiste, ki to zmorejo.

Dušan,
uporabnik

Naši sosedge

Bilo je mnogo, mnogo let nazaj. Pri nas je bila kmetija, v hlevu smo imeli krave in prašiče. Reklo se je Pr' Šuštarju. Tudi naši sosedge so bili v glavnem vsi kmetje. Pri prvem sosedu sta živela mož in žena, Tončka in Franc Hočevar. Po domače se je domačiji reklo Pr' Trhlen. Bila sta brez otrok.

Prišel je čas, ko sta se morala posloviti od tega sveta. V hišo so se naselili ljudje, prijazni in za nas posebni. Že prvi vtis je bil, da se bomo lepo razumeli. Za dober odnos je bil zaslužen takratni ravnatelj gospod Smolej. Rad nas je obiskoval in nam razkrival načrte zavoda. Kmalu so ugotovili, da je hiša za delo in varstvo premajhna. Narejeni so bili načrti za povečanje in se kmalu začeli uresničevati. V času gradnje smo si bili z roko v roki. Gradbinci so hodili k nam telefonirat, saj v tistem času še ni bilo mobilcev, z mojo mamo in očetom pa so rekli tudi kakšno strokovno o poteku gradnje. Hiša je rasla in rasla. Gradnja se je zaključila in nastal je današnji VDC Tončke Hočevar. Kmalu so se začeli v njej naseljevati gojenci. Težava pa je bila, da kuhinja še ni bila primerna za kuhanje vseh obrokov. Zato so me prosili, da bi vsak dan s kombijem vozila večerjo za gojence iz Doma upokoencev Dravlje. Delo sem z veseljem sprejela. Ko sem jo pripeljala, je bilo lepo videti nasmejane in radovedne obraze, ki so se spraševali le, kaj bo za večerjo. Kar nekaj časa je trajalo, da je bila kuhinja končana in s tem tudi moje delo. Kje je že to?! Kako čas mineva!

No, pa tudi moja mama, sedaj je že v 92. letu, je kdaj pa kdaj razveselila gojence s kakšnim domačim pecivom. To je bilo veselje! Z gojenci smo se dobro poznali in z njimi velikokrat poklepetali. A čas teče in mnogih ni več med nami. Eden od tistih prvih stanovalcev je Rajko in še

danes se zelo dobro drži. Tudi on je od nas kdaj dobil kakšno malenkost za rojstni dan, npr. čokolado ali cigareto. Kako malo je potrebno, da sta sreča in veselje na obeh straneh, in to v dobrem in pravem pomenu besede.

Pa da ne pozabim povedati še naslednje: imam sestrično Tadejo, ki tudi koristi usluge zavoda. Hodi na delo v Moste in je zelo rada med svojimi vrstniki. Lepo poje in s svojim glasom velikokrat razveseli svojo družino in prijatelje, zlasti ob kakšnih praznovanjih, ko tudi rada stopi na oder.

V vsem času našega sobivanja nismo imeli nobenih težav. Sprejeli smo vas za svoje in po potrebi upravljavcu z veseljem naredili tudi kakšno uslugo. Veseli smo, da ste naši sosedge. Imamo vas radi in naj tako tudi ostane.

Iskrene čestitke ob jubileju in vse dobro tudi v prihodnosti.

Lenka (Klemenc) Duh in družina Klemenc



Žetev sivke



STOPINJE PRETEKLOSTI



Skupaj na poti skozi desetletja

Dragoceni spomini so prepredeni z zlatimi nitmi ljubezni.

Tako predstavljajo trden kapital za prihodnost

in prinašajo obresti v obliki življenjskega poguma in optimizma.

So kot ceste iz preteklosti v prihodnost, ki nudijo oporo in kažejo pot.

Phil Bosmans

Globino gornjega citata sem zaslutila že ob prvem stiku s kolektivom, v katerega sem bila sprejeta v začetku drugega desetletja njegovega delovanja. Ko se ozrem v prva leta svojega dela v takrat še Demonstracijsko eksperimentalnem centru za dnevno varstvo in delovno usposabljanje duševno prizadete mladine, se v meni vedno znova obudijo spomini na vzdušje, ki so ga ustvarjali zaposleni. Njihova predanost delu, skrb za prijazno delovno vzdušje, prizadevanje, da bi za vsakega uporabnika našli primerno aktivnost, pri kateri bo uspešen, zadovoljen – ne samo z opravljenim delom, temveč tudi s plačilom zanj, vse to je hitro postala vrednota tudi zame. Delo z odraslimi osebami z motnjo v duševnem razvoju je bil tedaj zame pravi izziv. Usposobljena za vzgojno-izobraževalno delo z otroki in mladostniki sem hitro spoznala, da so v delavnicah drugačne prioritete. Izjava uporabnika »Na izlete in sprehode ne bi hodil, prosim, dajmo se pogovoriti – delo, posell« zgovorno pove, kako je večina pojmovala smisel vključitve v delavnice.

Vloga zavoda na področju skrbi za osebe z motnjami v duševnem razvoju se je tekom let znatno spremenila. Vizija ustanoviteljev je bila vključitev uporabnikov v družbo ostalih ljudi, v aktivno okolje in ustrezno zaposlitev, s



Ročno izdelana voščilnica

katere bi prispevali svojim sposobnostim primeren delež za vzdrževanje samega sebe. Zavod je tedaj ponudil primerno okolje, kjer so bili posamezniki vključeni v aktivnosti, ustrezne njihovim sposobnostim; v okolje, ki je bilo naravnano stimulatивно, saj ob zmanjšanih intelektualnih sposobnostih in s tem tudi nizki potrebi po samoaktivnosti in želji po samopotrjevanju potrebujejo več motivacije in podpore. Še pomembnejši cilj pa je bila socializacija, saj so dotlej po končanem programu usposabljanja ostajali v domačem okolju in brez prave perspektive.

Ko se ozrem v začetke zavoda, ugotavljam da so bili zagotovljeni skromni prostorsko-tehnični pogoji. Sprva je deloval na Vevčah v prostorih zdravstvenega doma, nato v prostorih vojašnice na Kržičevi ulici, kamor se je po štirih letih preselil. Zavzemanje za to, da bi uporabnikom



Ročno izdelana voščilnica

omogočili čim večjo samostojnost, je narekovalo odpiranje enot v bližini njihovih domov. Leta 1976 je bila odprta nova enota na Vodnikovi cesti, leta 1982 pa še enoti v Mostah, najprej na Zaloški cesti, nekaj let kasneje pa tudi v Zeleni jami. Naša želja je bila, da bi imeli enoto dnevnega varstva v vsaki takratni občini mesta Ljubljana. To se je po dolgoletnem prizadevanju uresničilo z odprtjem enote na Viču šele leta 2011.

Želja, predstava o tem, kakšni pogoji za delo in bivanje so najbolj primerni, je vodstvo zavoda in Društvo za pomoč duševno prizadetim Ljubljana in seveda s podporo ustanovitelja pripeljala do tega, da je bil najprej sprejet samoupravni sporazum o izgradnji novega objekta v Šiški, leta 1981 pa je bil na referendumu izglasovan samoprprispevek, v katerega je bil vključen tudi naš objekt na

Vodnikovi cesti 56. Izhodišče za te korake je bila oporoka Antonije Hočevar, ki je zavodu zapisala hišo z gospodarskim poslopjem ter zemljiščem. Leto 1985 je bilo za razvoj zavoda prelomno, dobili smo namensko zgrajen objekt, ki je omogočil prve nastanitve uporabnikov ter širitev kapacitet dnevnega varstva in tako dane možnosti za sprejem čakajočih mladostnikov, ki so zaključili delovno usposabljanje.

Vsi koraki v razvoju zavoda so potekali z močno podporo in tudi neposrednim sodelovanjem nekaterih staršev uporabnikov, saj je bilo s tem poskrbljeno tudi za rešitev njihovega skrb vzbujajočega vprašanja in negotovosti, kam z otrokom po njihovi smrti.

Nov objekt je prinesel preskok na mnogih področjih. Z uvedbo domskega varstva je bila zagotovljena celostna skrb za uporabnike, zagotovljene so bile ustrezne kapacitete za sprejem čakajočih uporabnikov v dnevno varstvo. Uporabnikom dnevnega varstva, ki so dotlej malico prinašali od doma, je bil omogočen topel obrok. Zaposlovanje novih delavcev je odprlo možnosti za razvoj novih programov na področju zaposlitve uporabnikov, z večjim številom strokovnih delavcev pa tudi boljše možnosti za celovitejše strokovno vodenje in spremljanje uporabnikov. Formiranje delovnih programov je narekovalo ustrezno delovno in strojno opremo, zaposleni pa smo s svojo iznajdljivostjo in inovativnostjo poskrbeli za potrebne delovne pripomočke. Delavci, ki smo pri teh korakih razvoja sodelovali, smo bili nad rezultati navdušeni in nanje ponosni, hkrati pa so spremembe prinesle nove izzive tako za način vodenja kot tudi večji poudarek na kvaliteti dela z uporabniki tako na področju možnosti izbire kot na medosebnih odnosih.

Z razvojem stroke in z odpiranjem družbe za drugačnost se je tudi naš odnos do uporabnikov spreminjal, tako da je njihov individualni razvoj postajal vse pomem-

bnejši in sistematično načrtovan. Uporabniki so se na podlagi tega vse bolj zavedali lastne vrednosti in moči ter se ju ob podpori učili izražati. Z večjo paletto zaposlitvenih aktivnosti, ki se izvajajo na različnih lokacijah in več nastanitvenimi možnostmi so uporabniki dobili dejansko možnost izbire in odločanja, kje in s kom bodo živeli, kaj bodo delali in kako preživljali prosti čas.

Z velikim veseljem in zadovoljstvom ugotavljam, kakšno pot v osebnem razvoju so opravili posamezniki, kako so krepili svojo moč in se postopoma usposabljali za sprejemanje odgovornosti za svoje odločitve. V našem odnosu do uporabnikov je vse manj prostora za odločanje v njihovem imenu, pojmovanje, da vemo, kaj je najboljša za posameznika ali skupino, se vse bolj umika. Posameznik, ki dejavno prevzema zadolžitve, jih uspešno realizira – lahko tudi ob njemu prilagojenemu vodenju, usmerjanju in podpori – doživlja občutek povezanosti, pripadnosti, sprejetosti, zaupanja vase. To nazorno povedo besede uporabnikov: »Težavo rešim s tvojo pomočjo, lahko pa tudi sam. Prisluhnem svojemu srcu.« ali: »Sem rad tukaj, da kaj delam, rad grem od doma.« pa še: »Sem postaven, sem mož beseda. Pokončen, lep, čudovit, ker rad vidim šefe, ker sem tudi jaz glavni car.«

Velik poudarek je bil dan vseživljenjskemu učenju, ki se je odvijalo tako spontano v vsakodnevnih situacijah kot načrtno z vodenimi pogovori o vsebinah, ki jih zanimajo, in razvijanju veščin, ki jih potrebujejo za življenje, z njimi krepijo socialno kompetentnost, razvijajo avtonomijo, nabirajo nova znanja, npr. z uporabo sodobnih komunikacijskih naprav in programov.

Pri zagotavljanju kvalitete življenja uporabnikov so ključnega pomena zaposleni in svojci, pomembni pa so tudi drugi ljudje, s katerimi prihajajo v stik, npr. prostovoljci in zagovorniki. Še več možnosti za resnično vključenost

v širšo družbo in vzpostavljanje obojestranskih interakcij, izgrajevanje zaupanja vase, razvijanje komunikacijskih veščin pa tudi prepoznavanje lastnih omejitev se ponuja že z možnostjo, da uporabnik samostojno prihaja v zavod in je nasploh v največji možni meri udeležen v dogajanje v širši skupnosti.

Področje zaposlovanja delavcev je bilo vseskozi zelo pomembno. Dolgoletni direktor je skozi vsa leta poudarjal pomen različnih talentov, sposobnosti, osebnostne naravnosti, s katerimi zaposleni najprej s toplim človeškim odnosom omogočajo doživljanje varnosti in sprejetosti, vnašajo v delo in odnose večjo ustvarjalnost ter raznolikost, ki izziva in bogati. Pri načrtovanju zaposlovanja je bil cilj pritegniti k sodelovanju ljudi z različno strokovno izobrazbo in poklicnimi znanji, kar je bilo tudi osnova za razvoj delavnic, ki so postajale specializirane na posameznih področjih. Znanje za izvajanje delovnih postopkov smo predvsem na začetku izpopolnjevali s povezovanjem z zunanjimi mojstri umetne in domače obrti.

Delovni program so prvi zaposleni začeli z zaposlitvenimi tehnikami, kjer so nastajali priložnostni izdelki, sicer tržno manj zanimivi, vendar pa so nudili možnost razvoja ročnih spretnosti in utrjevanja delovnih navad. Iz tega se je v nekaj letih hitro razvil lastni program z namenom trženja izdelkov, ki je sčasoma naredil velik napredek. Prvi delavnici, v kateri so oblikovali izdelke iz gline, slike iz semen in voščilnice, sta sledili mizarska delavnica z najbolj prepoznavnim izdelkom pleskarske lestve in šiviljska delavnica s programom za vrtce. Vse do danes so se postopoma odpirale še druge delavnice: tkalska, tiskarska, likovna, ročno izdelovanje papirja in slikarsko-keramični atelje, v katerih nastajajo izdelki s svojstveno identiteto in dajejo prepoznavnost našemu centru. V procesu prilaganja povpraševanju po izdelkih na področju darilnega

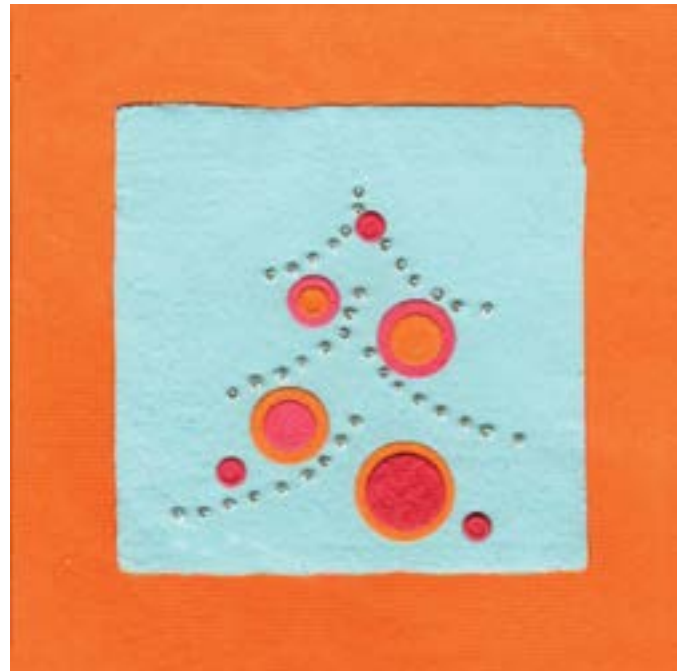


Karin H. pri delu

programa in malih dekorativnih predmetov smo ustvarili celo paletto izdelkov, pri čemer smo nekatere opustili in jih nadomestili z novimi. Izbor in kakovost izdelkov lastnega programa smo nadgradili v tolikšni meri, da smo za nekatere od njih pridobili certifikate umetne in domače obrti ter jih lahko brez zadržkov ponudili trgu na različnih prodajnih mestih. Še pomembnejši dejavnik pri odločanju za realizacijo najrazličnejših idej pa je bil »odtis« dela uporabnikov pri posameznem artiklu. Pogosto se je dogajalo, da je bila pri tem delu soudeležba dela uporabnikov, če smo hoteli zadostiti primernemu estetskemu videzu in uporabni vrednosti izdelkov, zelo majhna.

Najširšo možnost za vključitev oseb z motnjo v duševnem razvoju v neko obliko zaposlitve je ves čas delovanja zavoda nudilo najrazličnejše proizvodno kooperacijsko delo. Že drugo leto po ustanovitvi zavoda je bilo vzpostavljeno sodelovanje s tovarnami, ki so nudile možnost za sodelovanje. Z nekaterimi se je razvilo dolgoletno uspešno sodelovanje, saj smo se zaposleni pri vodenju delovnih skupin trudili, da smo izpolnjevali zahteve tržišča glede kakovosti in količine izdelkov ter časovnih rokov. Oblikoval se je odnos zaupanja in zanesljivosti. Delo je bilo pogosto organizirano po principu tekočega traku, razdeljeno in razstavljeno v kar največ delovnih faz. Z delovnimi pripomočki, ki so jih s svojo iznajdljivostjo in inovativnostjo pripravljali nekateri delavci, je bilo omogočeno najširše vključevanje uporabnikov v delo.

Uporabniki s težjimi oblikami motenj so bili v prvih dveh desetletjih vključeni v aktivne delovne skupine, saj smo vedno zagovarjali strokovno stališče, da morajo biti tudi tisti, ki se v delovni proces ne morejo dejavno vključevati, del aktivnega okolja. Počasi pa so se začele oblikovati manjše skupine, kjer je bil program dela varstveno naravnano, z večjim poudarkom na skrbi za samega sebe, ohranjanju



Ročno izdelana voščilnica

preostalih sposobnosti in sprostivnih aktivnostih.

Med uporabniki so bile tudi izjeme, ki so se bolje vključevale v širše okolje, zato so bili že v 80-ih letih narejeni prvi poizkusi za integrirano delo. Ovira se je pojavila pri neizpolnjevanju varnostnih in tehničnih normativov, zato je bilo to delo prekinjeno.

Posebno poglavje bi lahko namenili vprašanju plačila uporabnikom za opravljeno delo. Preizkusili smo več metod nagrajevanja in jih strnili v pravilnike, ki so se tekom let spreminjali. Vseskozi je veljalo pravilo, da so ustvarjena sredstva namenjena izključno uporabnikom, izplačana pa so bila deloma v obliki nagrade, v manjšem delu pa za nekatere skupne aktivnosti v prostem času.

Zavod je kot prva tovrstna ustanova v Sloveniji odigral pomembno vlogo pri delovanju Aktiva VDC-jev,

predvsem v obdobju, ko so nastajale smernice za delo in razvoj VDC-jev ter podlage za prostorsko-tehnične in kadrovske normative. Naša vrata so bila veskozi odprta tudi za posredovanje izkušenj in znanja delavcem, ki so ustanavljali VDC-je v drugih krajih po Sloveniji, hkrati pa smo bili učna baza za študente specialne pedagogike, delovne terapije in socialnega dela, kasneje tudi za dijake zdravstvene smeri.

Notranje bogastvo uporabnikov, njihova srčnost, odkritost, ranljivost in neposrednost plemenitijo tudi zaposlene. Posebno močni so trenutki, ko se s posamezniki tesneje povežemo, npr. v težavnih situacijah ali v primerih, ko smo se predvsem pri pripravi individualnih načrtov in ob evalvacijah skupaj z njimi podajali na pot iskanja najboljših načinov in metod, da bi našli boljše, nove poti skozi življenje in delo po njihovi lastni meri in seveda skupaj z drugimi.

V vseh sedanjih uspehih se odražajo semena, ki so bila posajena in so vzkli že v samem začetku in se tekom let razvijala z vso raznolikostjo in lepoto. Zato je potrebno na vse to, kar smo zdaj, gledati tudi s spoštovanjem in hvaležnostjo do vseh, ki so bili vključeni v spletnje dragocenih niti razvoja. Predvsem pa smo vsi vedno na poti učenja, na poti učenja sporazumevanja, ki nas povezuje z okoljem in ljudmi ter plete mrežo odnosov in potrditve lastne vrednosti.

Francka Jakič,

upokojena sodelavka VDC Tončke Hočevar

Zgodilo se je: kronologija dogodkov 1968–2018

LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
1968	17	2 in 5 zunanjih sodelavcev (pediater, psihiater, psiholog, ortopedagog in socialni delavec)	▶ Sklep Društva za pomoč nezadostno razvitim osebam za Slovenijo o ustanovitvi Demonstracijsko eksperimentalnega centra za dnevno varstvo in delovno usposabljanje duševno prizadete mladine v izgradnji - podpisala ga je Ada Krivic. Začasni direktor: dr. Anica Kos. Predsednica delovne skupnosti: Ignacija Vrhovc. Strokovno svetovanje: dr. Irena Arko in prof. Aida Bahar. Vpis v Sodni register z brisanjem pristavka "v izgradnji", podpisani sodnik: dr. Ljubo Drnovšek. Naslov: Prvomajska 5 (Zdravstveni dom Vevče).
1969	24	2 in 5 zunanjih sodelavcev v. d. ravnateljice: Francka Dolenc	▶ Uporaba Gunsbergovih grafičnih tabel in pedagoških načel. Govorilne ure dvakrat mesečno. Uvedba lesarske delavnice in kooperantskih del. Pomoč staršev pri nadomeščanju delavk zaradi bolniške odsotnosti.
1970	32	3	▶ - - -
1971	36	3	▶ Narejena je bila semenka. Ustanoviteljstvo zavoda prevzame Skupščina mesta Ljubljana. Dejavnost financira Temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana.
1972	46	4	▶ Preselitev na Kržičevo 9 v Ljubljani. Antonija Hočevar v testamentu zapiše zavodu hišo, gospodarsko poslopje in zemljišče na Vodnikovih 56. To stori na pobudo sorodnice in matere našega varovanca gospe Silve Škofove.
1973	52	redno imenovani ravnatelj Pavel Smolej	▶ Zavod je organiziral varstvo tudi med poletnimi počitnicami. Prvič je bilo organizirano 7-dnevno letovanje na Travni Gori. Temeljna izobraževalna skupnost mesta Ljubljana podela delavki zavoda priznanje.
1974	52	5	▶ V javnosti izpostavljeni problemi domskega varstva, popoldanskega varstva in prevoza invalidov. Umrla je Antonija Hočevar. Društvo za pomoč duševno prizadetim Slovenije da zavodu priznanje.



Testament
 ki sem ga napisala pri polni zavesti
 in zdravi pameti 4. 7. 1993
 Demonstracijski eksperimentalni
 Center za dnevno varstvo in
 delovno usposabljanje duševno psi-
 -detske mladine naj dobi
 Hišo in gospodarstvo poslovanja
 Vodnikove 56.
 To je od sole do kraljeva na om-
 strani ceste so se s frkuške in neke,
 tistega kraljeva ki so ga s kralje -
 pehali, so opaskalnice in mi ropeti
 od sole proti hiši je pa tudi nekaj
 sadnih dreves


Hočeva Antonijsa.

LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
1975	51	5	▶ Uvajajo se analitične metode organizacije dela. Savjet saveza društava za pomoč mentalno retardiranim osobama SFR Jugoslavije podeli zavodu priznanje.
1976	66	5	▶ Na Vodnikovi 56 odprta nova enota. Uvedba popoldanskega varstva. Ustanovitelske pravice prevzame Skupščina socialnega skrbstva Ljubljana.
1977	67	6	▶ Redni »roditeljski sestanki«, izvoljen je bil svet staršev. Skupščina mesta Ljubljane podeli nagrado mesta Ljubljane.
1978	71	9	▶ V Psihiatrični bolnišnici v Polju prične delovati rehabilitacijski oddelek za naše varovance. Varovanci dobijo za 10-letno delo priznanja in darila. Sprejet je Pravilnik o nagradah varovancev. Vključevanje varovancev v Dom starejših občanov v Šiški.
1979	75	10	▶ Redna kontrola krvnega tlaka in zob. Sprejet je bil samoupravni sporazum o izgraditvi novega objekta v Šiški. Sprememba naziva Zavoda – Varstveno delovni center za duševno prizadete občane, skrajšano VDC.
1980	81	11	▶ Opustitev popoldanskega varstva. Uvedba klubske dejavnosti s sprehodi in izleti.
1981	82	11	▶ Na referendumu je bil izglasovan III. samoprispevek, kjer je bil vključen tudi naš objekt na Vodnikovi 56.
1982	98	12	▶ Delovati je začela enota na Zaloški 35 v Mostah. Začela se je raziskovalna naloga »Eksogena in endogena nadgradnja pri varovancih«. V okviru kluba uvedeno plavanje v zaprtem bazenu. Zaposlovanje varovancev zunaj VDC. Nakup hiše v Zeleni jami. Pobuda VDC na ustavnem sodišču za oceno usklajenosti družinske zakonodaje z ustavo ne uspe.
1983	101 institucionalno varstvo 5	13	▶ Pričetek domskega varstva s stanovanjsko skupino v Zeleni jami.
1984	100 institucionalno varstvo 5	13	▶ Priprava na oblikovanje varstvenih skupin. Vključevanje varovancev v program Pionirskega doma. Odlikovani z zlato medaljo na Mednarodnem sejmu malega gospodarstva v Kranju in s srebrnim znakom sindikatov.

LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
1985	vsi 110 institucionalno varstvo 22	14	▶ Ukinitve stanovanjske skupine v Zeleni jami. Uvedba letovanja v več bazah. Izgradnja novega objekta na Vodnikovi 56. Prostore enote na Zaloški 35 oddali v začasno uporabo Zavodu Janeza Levca.
1986	vsi 114	30	▶ Varovance doma redno obiskujeta zdravnik splošne prakse in psihiater. Spremenjen naziv zavoda v VDC Tončke Hočevar s sedežem na Vodnikovi 56 v Ljubljani. Socialno skrbstvo Slovenije podeli centru priznanje.
1987	institucionalno varstvo 44	37	▶ Ponovna ocena stanja varovancev iz programa raziskovalne naloge. V kuhinji se začne pripravljati popoldanske tople obroke. Uvedba tedenskega prevoza otrok iz zavoda v Vipavi.
1988	vsi 159 institucionalno varstvo 62	50	▶ Evidentiranje problemov kronično bolnih in starajočih se varovancev. Prvič je organiziran dan VDC (Močilnik).
1989	vsi 166 institucionalno varstvo 56	53	▶ Prične se tekmovalni šport z udeležbo na športnih igrah Dolenjske regije. Uvedba fizioterapije.
1990	vsi 174 institucionalno 56	53	▶ Evidentirana potreba za podaljšano bivanje dnevnih varovancev. Ponovna uvedba stanovanjske skupine v Zeleni jami. Uvede se izobraževanje delavcev v okviru aktiva VDC – STIK. Sklad za inovacije na področju življenja in dela invalidov podeli nagrado delavcu centra. Društva defektologov Slovenije podeli plaketo Antona Skale delavki centra.
1991	vsi 188 institucionalno varstvo 65	55	▶ Ponovno začne delovati enota na Zaloški. Poleg letovanja se uvede tudi zimovanje. V domu se prične pregrajevati sobe iz tri- v dvo- in enoposteljne. Z novimi izkušnjami nas zaznamuje desetdnevna vojna za Slovenijo.
1992	vsi 198 institucionalno varstvo 66	53	▶ Odpre se trgovina za izdelke centra na Zaloški. Prva vključitev skupine varovancev v planinski tabor v organizaciji planinskega društva. Sklad za inovacije na področju življenja in dela invalidov podeli nagrado delavcu centru.
1993	vsi 200 institucionalno varstvo 68	55	▶ Organizacija III. zimskih olimpijskih iger SOS na Pokljuki. Sklad za inovacije na področju življenja in dela invalidov podeli priznanje delavcu centra. Vlada RS sprejme ustanoviteljstvo centra.

LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
1994	vsi 200 institucionalno varstvo 70	56	▶ Uvedba tople malice za dnevne varovance. Zapre se trgovina na Zaloški. Varovanka Centra izda pesniško zbirko <i>Edini list v rdeči vrtnici</i> . Organizacija regijskih športnih iger SOS.
1995	vsi 200 institucionalno varstvo 71	56	▶ Odpre se knjižnica za varovance. Vsi delavci podpišejo kodeks etičnih načel socialnega varstva Slovenije. Uvedba sestankov s starši oz. svojci varovancev po enotah. Preselitev enote s Kržičeve 9 na Vojkovo 58. Preselitev enote z Zaloške 35 na Pokopališko 11. Društvo defektologov Slovenije podeli plaketo Antona Skale delavcu centra. Sprejet nov statut in drugi interni akti.
1996	vsi 202 institucionalno varstvo 70	56	▶ Vključevanje delavcev iz javnih del. Društvo defektologov Slovenije podeli priznanje glasilu centra <i>Časopis, ki še išče ime</i> .
1997	vsi 202 institucionalno varstvo 71	56	▶ Izdelana je analiza stanja in vizija centra. Varovanci so dotlej vsako leto letovali v 62 skupinah v 43 različnih krajih. Uvedba supervizijskih srečanj za skupine delavcev. Ureja se varovanje osebnih podatkov varovancev. V delo centra se vključujejo državljani, ki služijo nadomestno civilno službo. Pridobljeni so pogoji za uvedbo nove stanovanjske skupine na Brajnikovi 3. Sklad za inovacije na področju dela in življenja invalidov podeli priznanje dvema delavcema centra.
1998	vsi 203 institucionalno varstvo 76	62	▶ Pridobitev nepremičnin na Brajnikovi ulici in Litoostrojski cesti. Praznovanje 30-letnice zavoda v Cankarjevem domu z razstavo o delu in življenju varovancev. Okrogla miza v okviru Aktiva VDC-jev na temo varovance, ki niso vključeni v zavodsko oskrbo. Zavod organizira nogometni turnir lige SOS, za zaposlene pa 4 strokovne ekscurzije (Švica, Avstrija in 2x Nizozemska). Predsednik države podeli direktorju Pavletu Smoleju častni znak svobode za področje strokovnega dela z osebami s posebnimi potrebami. Varovanci se aprila prvič udeležijo tedna učenja na Čatežu.
1999	vsi 215 institucionalno varstvo 73	65	▶ Preko CSD Vič–Rudnik in MDDSZ se ugotovi pravna možnost nastanitve in bivanja v drugi družini. Delavci organizirajo za sodelavce tečaj čipkarstva, svečarstva, tkanja in pletarstva. Izdaja koledarja za leto 2000. Udeležba 17-ih varovancev na Feštilalu s predstavo »Z glasbo in plesom po svetu«. Prenova stanovanjske skupine na Brajnikovi za 8 varovancev.



LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
2000	vsi 215 institucionalno varstvo 78	71	 <p>▶ 10 novih mest za varovance v dnevnem varstvu. Razširitev prevozov varovancev, ki so bili upravičeni do prevoza, z zavodskimi vozili in z zunanjim ponudnikom. Uvedba dogovora o vključitvi pri novo sprejetih varovancih, varovanec sodeluje na timskem sestanku. Pridobitev šestih novih del s področja kartonaže. V Jalnovi hiši na Gorenjskem so bile razstavljene jaslice, ki jih je izdelal naš uporabnik. Zavod izda novo predstavitevno zloženko. V enoti Zelena jama je potekala prenova prostorov za potrebe dnevnega varstva, saj se je število varovancev povečalo iz 19 na 27.</p>
2001	vsi 224 institucionalno varstvo 78	71	<p>▶ Novost v lastnem programu izdelava glinenih posodic. Potreba po prilagoditvah prostorov in obravnave za starajoče se varovance je vse večja. Predstavitve zavoda na svetovnem spletu. Aprila izide prva številka revije <i>Hanca</i>, jeseni pri Uradu RS za invalide in bolnike dobi nagrado. Delavci se pri Inštitutu dr. Antona Trstenjaka pričnejo usposabljanje za vodenje skupin za samopomoč. Nakup stanovanja na Preglovem trgu za potrebe nove stanovanjske skupine.</p>
2002	vsi 224 institucionalno varstvo 78	71	<p>▶ Po 30-ih letih se upokoji direktor Pavel Smolej, ki prejme priznanje za življenjsko delo. Namestitev uporabnika v varovano stanovanje. Dve uporabnici se preselita v stanovanje na Preglovem trgu. Uveden je sistem HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points). Pet uporabnikov začne trenirati pri Judo klubu Zmajček.</p>
2003	vsi 224 institucionalno varstvo 80	76	<p>▶ Jubilej ob 35-letnici je obeležen z dnevom odprtih vrat, ki se ga udeleži tudi minister dr. Vlado Dimovski. Zaposli se diplomirana slikarka. Pet uporabnikov se udeleži judo turnirja na Nizozemskem. Sedem strokovnih delavcev zaključi usposabljanje za vodenje skupin za samopomoč.</p>
2004	vsi 224 institucionalno varstvo 80	76	<p>▶ Kuhinja oddana v najem zunanjemu izvajalcu. Zaposli se fizioterapevtka. Enota Moste poveča kapaciteto prostorov. Realiziran je projekt »jedilnica«. V matični enoti se odpre prodajna galerija, kjer so razstavljeni izdelki uporabnikov. Pri Obrtni zbornici Slovenije za več izdelkov lastnega programa pridobimo certifikat »Izdelek domače obrti«.</p>

LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
2005	vsi 224 institucionalno varstvo 80	76	 <p>▶ Ponovno prične delovati adaptirana enota Zelena jama z dodatnimi institucionalnimi kapacitetami. Pet uporabnikov se vključi v integrirano zaposlitev v trgovski hiši Bauhaus, dva pa v Eurestu. Organiziramo 11. zimske igre Specialne olimpijade Slovenije. Prevzamemo sredstva iz kviza »Lepo je biti milijonar«, ki jih je uporabnikom Zelene jame izročil Jernej Šugman. Iz njih se financira tudi projekt terapevtskega psa Eke. Za potrebe vzpostavitve varstveno-negovalnega oddelka se adaptira prvo nadstropje, adaptira se še prezračevalni sistem. Vzpostavi se delovno mesto tehnologa. Kupimo stanovanje na Vodnikovem dvoru.</p>
2006	vsi 224 institucionalno varstvo 83	78	<p>▶ Donacija sredstev iz kviza »Lepo je biti milijonar«. V okviru vseživljenjskega učenja so uporabniki prvič odšli v toplice. Zaposlitev – sistematizacija delovnega mesta tehnolog.</p>
2007	vsi 228 institucionalno varstvo 86	78	<p>▶ Sredstva iz kviza se uporabljajo za dvig standarda uporabnikov, ki bivajo v Zeleni jami. Sprejet pravilnik o hišnem redu ter pravicah in dolžnostih uporabnikov. Integrirana zaposlitev uporabnikov v pralnici.</p>
2008	vsi 234 institucionalno varstvo 88	81	<p>▶ Praznovanje 40-letnice delovanja. Ustanovljena spletna stran zavoda. Uvedba pogovornih ur za starše in zakonite zastopnike uporabnikov. Razširitev integrirane zaposlitve za dodatna 3 mesta v zaposlitvenem centru Zarja.</p>
2009	vsi 236 institucionalno varstvo 93	82	<p>▶ Ustanovitev kolegija uporabnikov. Obnova bivalnih prostorov v 4. nadstropju. Predstavitve terapije s pomočjo živali za strokovne delavce vseh VDC-jev v Sloveniji. Ureditev vrta v Zeleni jami iz donatorskih sredstev. Organizacija regijskih iger Specialne olimpijade.</p>
2010	vsi 250 institucionalno varstvo 93	90	<p>▶ Izvedena prenova 3. nadstropja. Odprtje nove stanovanjske skupine Vrhovci. Podpis najemne pogodbe za novo enoto dnevnega varstva na Viču. Pridobljeni pripravniki ESS na področju socialnega varstva. Uspešni športni dosežki (evropski prvaki) – Uroš Požar.</p>
2011	vsi 250 institucionalno varstvo 93	92	<p>▶ Izvedena prenova 2. nadstropja. Otvoritev nove enote dnevnega varstva Vič. Organizacija plavalnega mitinga v okviru SOS in dobrodelnega koncerta v Slovenski filharmoniji. Predstavitve zavoda na mednarodni konferenci v Varšavi. Izid knjige uporabnice. Objava članka o talentih.</p>

LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
2012	vsi 252 institucionalno varstvo 96	97	► Organizacija dveh internih izobraževanj. Pridobljeni novi kooperanti in razvoj lastnega programa. Strokovna ekskurzija za zaposlene v CUDV Črna na Koroškem. Varčevalni ukrepi – ZUJF. V zavodu Šiška zaživel gospodinjski model življenja uporabnikov v institucionalnem varstvu. Odprtje razstave v Radovljici – Vesna Rustja Fabjan.
2013	vsi 252 institucionalno varstvo 96	107	► Dan prostovoljstva z Unicredit banko. Sodelovanje s Slovensko filantropijo. Strokovna ekskurzija za zaposlene. Organizacija plavalnega turnirja. Izdaja zbornika zaposlitvenih programov Tončkina pot. Novoletni bazar s sorodnimi organizacijami. Razstava slik dveh uporabnic v prostorih Sončka. Galerija ŠKUC Digitalne premestitve (v sklopu ALUO). Sodelovanje na mednarodni konferenci »Informacijska družba 2013« na IJS.
2014	vsi 252 institucionalno varstvo 96	110	► Dan prostovoljstva z Liberty International. Uvedba E-Qalin sistema spremljanja kakovosti. Sodelovanje uporabnikov in zaposlenih na dobrodelnem teku »Never give up – 10 krogov za 10 nasmehov«. Razstava slik dveh uporabnic v Galeriji Loterije Slovenija. Predstavitev interaktivne instalacije z naslovom Mačja šola. Razstava ilustracij uporabnice Melite Vizjak na ALUO, Ljubljana. Slikarska razstava uporabnika Pavla Franza na MOL-u. Posvet »Iz prve roke« – predstavitev življenjskih zgodb treh uporabnic.
2015	vsi 252 institucionalno varstvo 95	110	► Strokovna ekskurzija za zaposlene v CUDV Dobrna. Udeležba strokovnih delavcev na strokovni ekskurziji v tujini, primeri dobre prakse. Udeležba na mednarodni konferenci o zaposlovanju invalidov. Uspešno izvajanje E-Qalin sistema spremljanja kakovosti. Pridobitev certifikata »družini prijazno podjetje«. Razstava slik dveh uporabnic v Galeriji Loterije Slovenija. Razstava izdelkov uporabnikov v Taborjevi galeriji v UKC-ju. Razstava izdelkov uporabnikov v galeriji Kresija. Predstavitev življenja in dela uporabnikov v oddaji Tednik. Prostorska postavitev keramičnih skulptur uporabnikov ateljeja v galeriji P74, 1111xKVAK.



LETO	Vključeni uporabniki	Delavci	DOGODEK
2016	vsi 252 institucionalno varstvo 95	110	► Uvajanje izboljšav E-Qalin sistema spremljanja kakovosti. Skupna postavitev vizije, vrednot in poslanstva zavoda. Sodelavka dobila priznanje Antona Skale. Sodelavka dobila nagrado svetovne založniške skupine Emerald za odličnost članka. Razstava izdelkov uporabnic v galeriji P74. Razstava izdelkov uporabnikov v TIC MOL. Razstava voščilnic uporabnikov v knjižnici Bežigrad. Sprejem uporabnikov pri predsedniku države in županu MOL.
2017	vsi 252 institucionalno varstvo 95	110	► Strokovna ekskurzija za zaposlene v Avstriji. Uspešna pridobitev certifikata E-Qalin sistema spremljanja kakovosti. Odprtje trgovine Skrbovin'ca z drugimi VDC-ji v Ljubljani. Udeležba na mednarodni konferenci EASPD v Podgorici. Izdelava celotne grafične podobe - logotip. EVS - pridobitev dveh prostovoljcev.
2018	vsi 252 institucionalno varstvo 95	110	► Izdaja spominskega zbornika <i>Tončkina pot</i> . Promocija pri nas posnetega istoimenskega filma. Slavnostna prireditev v Cankarjevem domu ob praznovanju 50-letnice.



Spomin na praznovanje 30-letnice VDC Tončke Hočevar

Ko pomislim, da je od praznovanja tridesetletnice poteklo že 20 let, kar ne morem verjeti. Dvajset let je dolga doba, v tem času se lahko zgodi ogromno, za celo življenje stvari. Res se je zgodilo veliko, veliko je bilo sprememb, dobrih, slabih, nujnih ... Veliko ljudi je tudi odšlo, nekateri drugam, nekateri v pokoj, nekateri pa so odšli za vedno.

Še vedno se spominjam priprav in same proslave ob obletnici. Vsi, ki smo tedaj sodelovali, smo bili zelo prizadevni, vztrajni in zagnani, saj smo želeli vse res dobro pripraviti. Seveda, vsi smo bili tudi 20 let mlajši. Priprave na praznovanje so potekale kar celo leto. Uporabniki so z veseljem sodelovali v velikem številu. Tudi večina zaposlenih je bila vpeta v to delo z različnimi zadolžitvami. Spominjam se, da so bile najboljše priprave namenjene plesno-igrani predstavi *Pepelka*, ki so jo pripravljali uporabniki skupaj z mentorji. S plesno mentorico Dašo, ki je bila naša zunanja sodelavka, je skupina uporabnikov redno tedensko vadila plese za nastop in utrjevala plesne korake. Da bi plesalci s svojim plesom res prepričali, so potrebovali še plesna oblačila. Ker naj bi prireditev potekala v Cankarjevem domu, je bilo odločeno, da si oblačila sposodimo v Operi.

Tudi sama sem bila določena, da sodelujem pri nabavi oblačil za nastopajoče. Še vedno se spominjam, kako navdušena sem bila nad veliko zbirko kostumov – različnih plesnih oblačil za dvorne dame in gospode, različnih pokrival ... Prevzeli so me predvsem detajli na oblačilih, materiali in različne kombinacije. Sama sem

rada šivala in v Operi je bilo res kaj videti. Za plesalce smo si izbrali dvodelno oblačilo, srebrno sive pajkice in daljši belo zlat suknjič, za plesalke pa je bilo tedaj na razpolago manj bogato oblačilo. Spominjam se, da smo želeli za dekleta drugačno oblačilo, a so bila bolj plesna oblačila del tekoče predstave v Operi. Naša sodelavka šivilja je sposobna oblačila prilagodila postavam naših plesalcev. Res ji je odlično uspelo, oblačila so jim bila kot ulita. To pa je pomenilo, da so bili uporabniki, ki so plesali v teh oblekah, pogosti obiskovalci šiviljske delavnice, saj je bilo potrebno kar nekaj obiskov pri šivilji, da jim je oblačilo pristajalo. Nad vajami in oblačili so bili plesalci navdušeni in nastopu so res pokazali, kaj zmorejo in znajo. Bili so usklajeni in energični. Dunajski valček in drugi plesi jim niso delali težav, tako da so ob plesu spremljali tudi občinstvo in njihov odziv. Plesalci so bili res pravi kavalirji, svoje plesalke so vrteli kot vrtavke in jih ob koncu plesa ujeli v galanten objem. Vsi obiskovalci so bili nad plesom navdušeni, nastopajoče so pospremili z bučnim aplavzom. Vendar je bil ples le del predstave *Pepelka*, ki so jo naši uporabniki pred 20 leti tako zavzeto vadili.

Za predstavo, za katero je vadilo kar nekaj uporabnikov in jih usmerjalo še več mentorjev, je bilo potrebno precej priprav. Že s pripravo rekvizitov v predstavi je bilo nekaj dela. Pri tem smo sodelovali predvsem zaposleni, ki smo le-te prinesli od doma. Zadolžena sem bila, da prinesem veliko košaro iz ločja, ki smo jo potrebovali pri predstavi. Tudi za pozlatitev plesnega čevlja, ki ga *Pepelka* izgubi



Priprave na praznovanje 30-letnice

na plesu, sem bila zadolžena. Pravi plesni čevelj pa mi je prinesla Daša, naša zunanja sodelavka, ki je tekmovala v standardnih in latinskoameriških plesih. Pri zlatenju čevlja pa sem imela težave – v prvem poskusu je pozelenel. Zamenjati sem morala kar nekaj zlatih odtenkov, da mi je uspelo plesni čevelj spremeniti v zlat *Pepelkin* čevelj. Predstava je lepo uspela in doživela dolg aplavz. Žal mi je le, da nismo naredili več fotografij ali posneli film, ker je bilo res navdušujoče.

Dogodek ob tridesetletnici je potekal v polno zasedeni Linhartovi dvorani v Cankarjevem domu. Vsi obiskovalci so prejeli lično darilo – glinastega ptička na kokosovi preji in v gnezdu iz valovite lepenke. Sodelavec mi je omenil, da je bilo njegovo prvo delo v VDC-ju prav izdelovanje gnezd iz lepenke. Glinaste ptičke pa je vse leto izdeloval uporabnik Pavel Franc, čisto vsak je bil unikat. Naredil jih je res veliko, več kot 600, ne da bi se tega naveličal. Vsak iz glinastih izdelanih ptiček se je moral najprej posušiti, šele nato

so ga lahko postavili v peč za glino. Ob tem množičnem izdelovanju ptičkov smo nabavili tudi prvo večjo peč.

Ob tridesetletnici pa je nastala tudi knjiga *Utrip drugačnosti*. K pripravi prispevkov zanjo smo bili povabljeni vsi sodelavci, svojci, zunanji sodelavci ... Odziv je bil velik, nastala je lepa knjiga, polna vtisov iz življenja in dela v času izpred 20 let in še pred tem. Uporabniki so zanjo prispevali unikatne risbe. Ko jo danes prebiram, ugotavljam, da se uporabniki niso nič spremenili, spremenila pa se je obravnava le-teh, pristopi, metode dela ... Med prebiranjem opazim, da je veliko ljudi že odšlo, nekateri za vedno. Tudi dveh od treh uporabnikov z njene naslovnice danes ni več. Prišli pa so tudi novi uporabniki in novi sodelavci z novimi pogledi in ustvarjalnimi idejami, ki bodo in že ustvarjajo novo poglavje v življenju in delovanju VDC-ja, ki letos ponovno praznuje okroglo, zdaj že petdeseto obletnico obstoja.

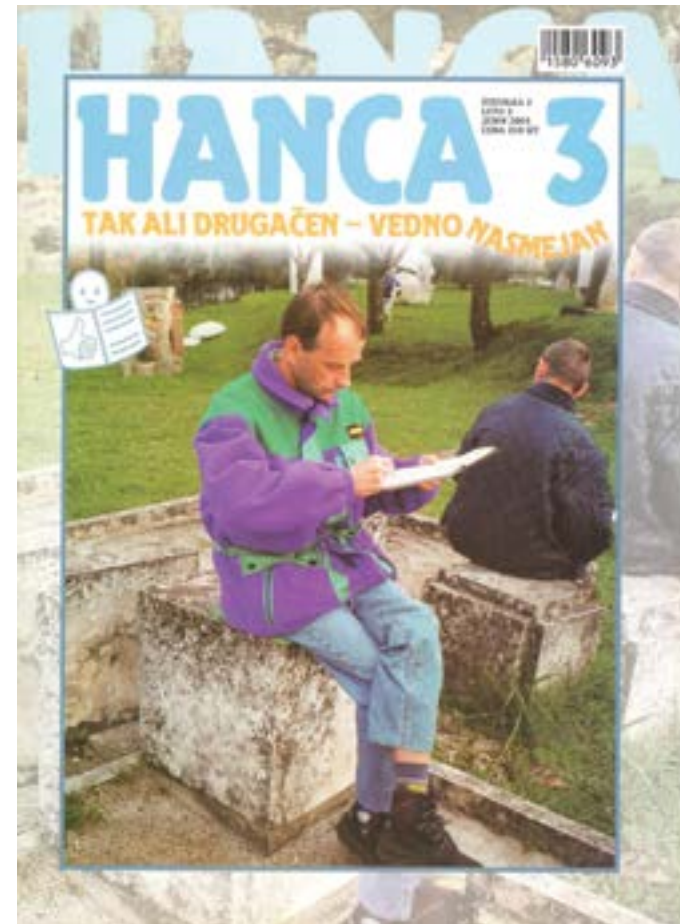
Vse najboljše!

Brigita Kljun,
vodja enote Vič

Hanca

Takole smo v prvi številki, ki je izšla dan pred prvomajskimi prazniki leta 2001, nagovorili vse, ki jim je bila revija *Hanca* namenjena. *Hanca* je izhajala tri leta, ena številka za vsak letni čas, skupaj jih je izšlo 12. Nastajala je v našem centru, uredniki strani so bili naši strokovni delavci. S svojimi doživetji in fotografijami so jo ustvarjali uporabniki iz cele Slovenije, največ prispevkov pa je bilo iz našega centra. Bila je med prvimi revijami v lahkem branju (če ne celo prva) v Evropi.

Vesna Janežič,
skupinska habilitatorka



Naslovnica revije *Hanca*

Delovna terapija – nov način dela z uporabniki v VDC Tončke Hočevar

Delovna terapija je širši javnosti znana kot zdravstvena stroka, ki se izvaja v zdravstvenih ustanovah, domovih za starejše, psihiatričnih bolnišnicah, na inštitutu za rehabilitacijo in ponekod drugod, njena vloga v varstveno delovnih centrih pa v preteklosti ni bila znana. Delovni terapevti so v VDC Tončke Hočevar zaposleni že od same ustanovitve, torej že 50 let. Zaposleni so na delovnih mestih skupinskih habilitatorjev, delajo z uporabniki v različnih skupinah in jih vodijo pri različnih delovnih nalogah in pristočasnih aktivnostih ter skrbijo za njihovo dobro počutje v skupini.

Leta 2009 je na mojo pobudo in ob podpori nove direktorice ge. Nadje Gantar delovna terapija v našem zavodu »zaživela«. Pri svojem strokovnem delu sem namreč čutila potrebo po novem načinu dela in obravnavah na »drugačen način«. Vzpostavljena je bila delovna terapija kot nova strokovna vsebina. Danes smo prvi slovenski VDC, ki nudi uporabnikom delovno terapevtsko obravnavo, in zavod z delovno terapijo kot strokovno službo. Smo tudi pomembna učna baza za študente Zdravstvene fakultete Ljubljana, smer delovna terapija.

Delovna terapija je zdravstvena stroka, zato je marsikdo mnenja, da delovni terapevt uporablja medicinski model in da izhaja iz uporabnikovih zmanjšanih zmožnosti, kar seveda ne drži. Marsikdo je bil tudi mnenja, da delovna terapija ne sodi v VDC oz. da je ne potrebujemo. Zato je bilo potrebno veliko vztrajnosti, zagnanosti in strokovnosti. Najprej sem delovno terapijo pred-

stavila sodelavcem, strokovnemu svetu, svetu staršev, skrbnikom in seveda uporabnikom. Ena od uporabnic je svojo izkušnjo v delovni terapiji s svojim primerom nazorno predstavila skrbnikom na sestanku in strokovnim delavcem na strokovnem svetu. Opremili smo prostor, kupili nekaj didaktičnega materiala in pričeli z obravnavami. Prilagodila sem šifrant storitev delovne terapije na področje varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter pričela vse storitve sistematično beležiti v program 3 SZO. Izdelala sem več plakatov s slikovnim gradivom na temo delovne terapije in tudi na ta način prispevala k prepoznavnosti stroke v zavodu. Kasneje smo izdali tudi predstavitevno zloženko o delovni terapiji. Vključili smo predstavitev v lahko berljivi pisavi in jo uporabili za promocijo stroke med uporabniki. Delovno terapijo smo vključili v individualne načrt za uporabnike, tako kot druge stroke – fizioterapijo, zdravstveno nego in psihološko obravnavo. Okrepilo se je sodelovanje z drugimi strokami v zavodu.

Sprva sem v delovni terapiji delala le jaz, kasneje smo pričeli z zaposlovanjem delovnih terapevtov pripravnikov. Tako je bilo število obravnav z vsakim dnevno večje, rezultati so bili kmalu vidni in sčasoma so jih prepoznali vsi, ki so dnevno prihajali v stik z uporabniki. Obravnave smo izvajali tako z uporabniki, ki so bili vključeni v dnevno varstvo, kot tudi s tistimi v celodnevem varstvu. V delovno terapijo so uporabniki prihajali iz svojih delavnic v dogovoru z odgovornimi strokovnimi delavci in delovnimi inštruktorji. Najprej se je delovna terapija izvajala le v matični enoti v Šiški, kjer je število vključenih uporabnikov največje, kasneje pa enkrat mesečno tudi v dislociranih enotah dnevnega varstva in po potrebi v stanovanjskih skupinah in bivalni enoti. Po potrebi smo pri obravnavah sodelovali

s fizioterapevtko, ki je, za razliko od delovne terapije, v našem zavodu izvajala storitve fizioterapije že več let.

Namen delovne terapije v VDC-ju je poiskati tiste aktivnosti, opravila oz. zaposlitve, ki uporabnikom kljub omejitvam omogočajo kar najvišjo stopnjo samostojnosti in jim zagotavljajo višjo kakovost življenja. Delovni terapevt uporabniku pomaga izboljšati sodelovanje v vsakodnevnih aktivnostih na področju dnevnih aktivnosti – skrbi zase, zaposlitve, sodelovanja v družbi, socializacije in izrabi prostega časa. Prav tako oceni dejavnike okolja, ki vplivajo na njegovo sodelovanje pri vsakodnevnih aktivnostih. Ko pride uporabnik na delovno terapijo, potrebuje enostavno in prilagojeno razlago, kakšen je njen namen. Najbolj razumljiva razlaga se glasi: »Delovni terapevt ti bo pomagal, da boš kljub omejitvam, ki jih imaš, lahko delal tisto, pri čemer boš uspešen in vesel. Imel boš možnost, da boš povedal, kaj je to, potem pa bova skupaj ugotovila, če je to zate primerno. Če bodo pri izvajanju teh opravil ovire ali težave, bova načrtovala, kako jih bova zmanjšala. Poskrbela bova, da boš čim bolj samostojen, varen in uspešen.«

Uporabnik ima možnost, da soustvarja načrt obravnave, ob tem čuti, da je pomemben člen v procesu obravnave, da je upoštevano njegovo mnenje, in začuti, da je slišan. Delo z uporabnikom poteka individualno, pri čemer se mu lahko delovni terapevt intenzivno posveča, kar posledično vodi v večje zadovoljstvo, konfliktov med uporabniki je manj, to pa se odraža tudi v funkcioniranju v skupini. S pravilno izbranimi aktivnostmi uporabniki dobijo pomembno vlogo, kar vpliva na njihovo boljšo samopodobo in posledično zadovoljstvo. V prostoru za



Priprava lipovega čaja

delovno terapijo imajo priložnost za druženje s prijatelji iz drugih skupin.

Delovni terapevt oceni okolje v katerem uporabnik biva oz. dela ter predlaga določene prilagoditve, ki prispevajo k večji samostojnosti in varnosti. Pomembna je skrb za ustrezne medicinsko-tehnične pripomočke, invalidske vozičke, hodulje, ortopedske čevlje, ustrezno delovno obutev uporabnikov, različne prilagoditve pri hranjenju,

prilagoditve v okolju, ki je prijazno starejšim in uporabnikom invalidskih vozičkov. Obravnava se večinoma izvaja v varovančevem naravnem okolju, tam, kjer biva oz. dela, ali glede na načrtovane aktivnosti v prostoru za delovno terapijo. Uporabniki izredno radi prihajajo na delovno terapijo, nemalokrat jim obravnava popestri rutiniran vsakdanjik. Predvsem pa uporabnik dobro ve, da sta čas in pozornost na delovni terapiji namenjena izključno njemu.

O koristih delovne terapije najbolj zgovorno pričajo izjave uporabnikov. Boris, ki staršem na dnevu odprtih vrat predstavlja delovno terapijo, pove: »Vesel sem, ker sem bil lahko pomemben. Tudi jaz sem imel na dnevu odprtih vrat svojo vlogo.« Verica, ki se je naučila oblačenja jopice: »Zdaj se znam sama obleči, ne rabim več sestre.« Ana, ki je pričela z delom v pralnici: »Rada hodim v pralnico, tam zlagam brisače, dobim veliko nagrado.« Sašo, ki pride v delovno terapijo in si sam izbere didaktično igračo: »Rad se igram, tukaj imam mir.«

Tudi s pomočjo uporabnikov, ki izražajo željo po obravnavi v delovni terapiji, postaja delovna terapija v VDC Tončke Hočevar vse bolj prepoznavna, potrebna ter koristna. Čeprav status delovne terapije v dnevnem varstvu ni urejen, v skladu z možnostmi izvajamo storitve tudi za te uporabnike. Prizadevali si bomo in želimo si, da bi bil delovni terapevt opredeljen kot izvajalec v storitvi varstva, vodenja in zaposlitve v Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

Magdalena Smolej,
skupinska habilitatorica

Ana in Ivo — pričetek skupnega življenja

V Zeleno jamo sem prišel prvič na delo 12. decembra 1988. To je bilo pozimi. Mami me je vsak dan spremljala po avtobusu do Zelene jame dokler se nisem navadila iti sama. Nekaj časa sem si malico nosila s sabo, ki mi jo je mami pripravila. Potem pa sem dobivala toplo malico v Zelenu jamo. Osmega maja 1989 sem prišla v dom v Šiško, ker je bilo eno mesto prosto. Nekaj časa sem spala v drugem nadstropju. V Šiški sem spoznala Ivota. Bil mi je všeč. Hodil je za mano, ker me je hotel spoznati. Vprašal me je za ime in sva se pogovarjala o njemu in meni. Bil je v delavnici pri Borutu pa pri Biljani v prvem nadstropju. Ivo mi je čez dva meseca povedal, da me ima rad in sva postala prijatelja. Veliko sem mu pomagala pri kosilu – postregla sem mu hrano, nesla pladenj ... Na začetku sem se tudi malo branila, ker nisem hotela, da me hecajo, da je on moj fant. Postala sva najprej prijatelja, potem pa par. Ivo je hodil nekaj časa k meni spat – ob polnoči se je oblekel in prišel k meni iz tretjega nadstropja. Sobo si je takrat delil z Mate Jernejem. Ko naju je bivši direktor Pavel videl skupaj, je rekel, da nama bo uredil skupno sobo v tretjem nadstropju, kjer je bila takrat pisarna od Cvetke in Dragice. V sobi je tudi tuš, umivalnik in stranišče. Eno leto sva bila v Zelenu jamo z Marjano Eršte, potem pa sva prišla nazaj v Šiško in sva šla skupaj v sobo v tretje nadstropje. Za skupno bivanje so se morali strinjati tudi najini starši. Skupaj sva bila veliko, hodila skupaj na obroke, sprehode, letovanja. Za to sobo sem zelo vesela in hvaležna bivšemu direktorju. Ivo in jaz sva bila najprej samo prijatelja, potem pa sva postal fant in punca, potem pa še mož in žena. Včasih sem enkrat na leto šla z Ivotom k njim domov za



Poroka Ana in Ivo

en teden na dopust – približno pet let se je to izvedlo. Peljal naju je Ivotov oče s Cadyem, naju je peljal naokoli na kavo, k frizerki Ančki. Tam mi je bilo vedno zelo lepo.

Poročila sva se 29. maja 2013. Letos imava že obletnico – pet let poroke. Ivo je imel oblečeno belo srajco in elegantne hlače, jaz pa belo majico in tkan brezrokavnik ter črne elegantne hlače. Poroka je bila v tretjem nadstropju v dnevnem prostoru. Povabljeni so bili Ivotova mama, sestra Tina in nečak Matej, vse domske tovarišice in tovariši in tovariš Slavko. Bilo nas je veliko. Poročila nas je direktorica Nadja Gantar, ki nama je podarila velik rdeč šopek. Dobila sva veliko daril – od mame veliko torto, od sestre radio s cedejem in veliko čokolado s posebnim napisom za naju. Gospodinja Marinka je spekla veliko torto s smetano in domačimi velikimi jagodami. Jagode so bile tudi v šampanjcu. Imeli smo zelo veliko peciva, ki ga je spekla Marinka in kupil VDC. Vsi povabljeni so nama čestitali. Slavko nama je zaželel še veliko skupnih let, še vsaj toliko kot sva jih imela takrat. Poroka je bila slikana. Slike

sem šla en dan sama iskat v foto Šiška na Celovško. Tam mi je gospa povedala, da so slike že plačane in so najine. V dar sva jih dobila od VDC-ja.

Včasih je tudi naporno, ko se skregava, nama je hudo. Ampak nato se pogovoriva in mu pomagam, da se umiriva in sva potem spet v redu. Drug drugemu se opravičiva.

Z Ivom imava dovoljene skupne izhode. Rada greva na sprehod v Tivoli ali po Šiški do trgovine. Zjutraj greva vedno skupaj na zajtrk, nato pa vsak na svoje delo do kosila. Po kosilu spijeva skupaj kavo ob najini mizi. Po kavi gre Ivo spet na delo, jaz pa pospravim čajno kuhinjo v tretjem nadstropju. Trikrat na teden zložim najino čisto perilo v omare in skrbim, da je soba čista. Ivo mi tudi včasih pomaga. Na večerjo greva skupaj. Po večerji se urediva za spanje. Včasih poslušava radio Veseljak ali pogledava tudi TV in tako mine najin dan.

Lepo je, da se imava rada. Ko je kdo od naju žalosten, poskuša drug drugega potolažiti, če se le da. Stojiva si ob strani, ko zboliva. Ivo pomaga meni, jaz pa njemu, ko je treba. Včasih pa rabiva in prosiva za pomoč ali pogovor zaposlene v VDC.

Ana Trofenik,
uporabnica

Starševski pogled na delo in razvoj VDC Tončke Hočevar

Zavod VDC Tončke Hočevar slavi 50-letnico obstoja in razvoja. Ob tem visokem jubileju moram izreči pohvalo, zahvalo in priznanje vsem, ki so sodelovali in ustvarjali ta »naš dom« in ga oblikovali v moderno ustanovo, ki pridobiva tudi širša domača in tuja strokovna priznanja za poslanstvo, ki ga opravlja z delom na področju varovanja in usposabljanja oseb, ki so drugačne in so popolnoma odvisne od nas, staršev, in vas, vzgojiteljev. Posebna zahvala in priznanje gresta vsem sodelavcem in sedanjemu vodstvu, ki mu je uspelo ohraniti in nadgraditi vsebine in organizacijo dela in vzgoje na najvišji strokovni ravni, tako glede zagotavljanja potreb varovancev kot tudi njihovega usposabljanja za čim bolj samostojno in neodvisno življenje.

Besede zahvale in pohvale lahko izrazim iz osebne izkušnje, saj ob pogledu nazaj ugotavljam, da z »našim« zavodom preko sina Primoža sodelujemo nepretrgoma že 31 let. Če malo pobrskam po spominu, ugotovim, da smo se morali daljnega leta 1985 odločiti, v katero ustanovo vključiti Primoža, kje najti kvaliteten program, ki bo ustrezal njegovim in našim potrebam in zahtevam. Takrat je namreč dopolnil 21 let in je moral zapustiti zavod Janeza Levca. Poiskati smo morali ustanovo s programom za celovito oskrbo za odrasle osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju. Na podlagi razgovorov in posvetovanj smo se odločili zaprositi za Primožev sprejem v dnevno varstvo v VDC Tončke Hočevar v Šiški. Pod strokovnim vodstvom se je hitro vključil v življenje zavoda. Spletle so se nevidne vezi med nami starši, strokovnim osebjem –

vzgojitelj in varovanci – uporabniki. Te vezi nas vse bolj vežejo na ustanovo, kajti leta zahtevajo svoje, aktivnosti staršev so se zmanjšale, pridobljena samostojnost otrok pa se kaže kot rešitev v neprecenljivo skupno dobro. Pripomniti moram, da je za nas starše zelo pomembno, da se strokovne odločitve in nasveti upoštevajo tudi doma, saj se tako preko ponavljanja naučeno utrjuje in sčasoma preide v navado, s tem pa naši otroci pridobivajo več samostojnosti in samozavesti. Prikazani krog starši–zavod–starši moramo spoštovati in negovati, saj so strokovnost, pravilno usmerjanje glede na sposobnosti varovanca, sodelovanje staršev in strokovnega osebja pogoji, da je naš otrok v svoji skromnosti in nezahtevnosti srečen, to pa je v našem skupnem interesu.

V vsej tej dolgi dobi sem spremljala na eni strani Primožev razvoj, na drugi pa razvoj naše ustanove, ki je nastala iz eksperimentalne delavnice in sčasoma prevzela vse večjo odgovornost in obveznosti do varovancev in družbe, se razširila in uvedla nove dejavnosti, kot so možnosti nastanitve, skrb za zdravje, razna dela pod posebnimi pogoji in strokovnim nadzorom. Niso pozabili niti na prosti čas, med katerim so dejavnosti usmerjene v različne oblike rekreacije, vključno s športnimi in ostalimi aktivnostmi, ki so primerne za naše otroke. Tako lahko tudi v prostem času razvijajo in spoznavajo svoje sposobnosti, pri čemer so ves čas strokovno vodeni.

Da se je lahko izvajala in razvijala ta raznolika in zahtevna dejavnost, so morali biti podani pogoji in kadri – ljudje, ki so strokovno usposobljeni in moralno zavzeti za tovrstno vzgojno delo z osebami s posebnimi potrebami. Vodstva naše ustanove so morala previhariti različne sisteme, spremljati razvoj stroke, interese nas staršev, interese varovancev in vse to usklajevati z zakonodajo, ki je na tem področju zelo zapletena, saj žal ni enotnega zakona, ki bi urejal to problematiko. Zakoni se prepletajo in so zaradi



Primož P.

različnih tolmačenj lahko protislovni. Da vse deluje in da so zaposleni zadovoljni, mora vodstvo dejavnosti finančno obvladovati. Tudi na tem področju moram izreči pohvalo, saj VDC Tončke Hočevar vsa leta uspešno deluje v zadovoljstvo uporabnikov. V pogovorih s starši nisem zasledila resnih kritik ali nasprotovanj določenim ukrepom v zvezi z organiziranostjo in vzgojo, kar pritrjuje mojemu mnenju, da se dela dobro, da so pohvale zaslužene in da je sodelovanje med starši, uporabniki, strokovnim osebjem in vodstvom naše ustanove dobro in usklajeno.

Za konec naj še enkrat čestitam kolektivu in vodstvu VDC Tončke Hočevar za petdesetletnico delovanja ter zaželim, da se uspešno delo in tako dobri odnosi med nami nadaljujejo in nadgrajujejo v zadovoljstvo vseh nas.

Marjeta Plevčak,
mama uporabnika

Brajnikova

Namesto uvoda

Osnove delovanja bivalne skupine je strokovno, organizacijsko in izvedbeno pripravila ga. Tatjana Podlpec, nekdanja vodja institucionalnega varstva, ki nam je bila vedno v podporo. Hiša, vrt in oprema so pomenili odlične materialne pogoje za bivanje stanovalcev in za naše delo s skupino. Po treh letih obstoja skupine sem zaradi različnih okoliščin prevzela njeno strokovno vodenje. Ob delu se je izkazalo, da je potreba po stalnem timu nujnost, saj zagotavlja stalno usklajeno spremljanje skupine, sprotno predajanje informacij, enotne pristope, ažurno reagiranje in prilagajanje v nepredvidenih situacijah ter sledenje zastavljenim ciljem. Čez eno leto se je pridružil Mako, g. Marjan Trtnik, ki je s svojim mirnim pristopom in veliko mero humorja postal nepogrešljiv spremljevalec skupine in druga polovica tima. Biti spremljevalec skupine oseb, ki se osamosvajajo in morda prvič soočajo z prevzemanjem odgovornosti zase, kakor tudi prispevati in se prilagajati skupini, je poseben izziv.

Brajnikova

Beseda, ki ima zame nešteto pomenov in vzbudi veliko različnih občutij. Dom malo drugačne družine v hiši z vrtom, zeleno okolje in mirna ulica. Pojavijo se slike, na njih osebe, ujeti trenutki. Osem oseb v vsej paleti razpoloženj, v zelo različnih vlogah in aktivnostih posameznikovega in skupinskega življenja.

Dihaš s skupino, povezanost je velika. Poskušaš se čim manj vpletati v osebne odločitve, vendar se vedno prebudijo tudi občutek odgovornosti in vprašanja varnosti. Včasih hodiš nekoliko po robu, preverjaš vse možne scenarije in morebitne tvegane točke, pa vendar zaupaš, da



Uporabniki pri večerji

bodo dogovori zdržali in izkušnje prinesle nova znanja, pozitivno samopodobo, več samozavesti in prepričanja, da posameznik in skupina zmoreta. Vsak majhen korak je uspeh in naložba v samostojnost, pomeni prevzemanje odgovornosti in odraža trud za izpolnitev ciljev, želja in potreb.

Bivalna skupina je za stanovalce prostor osebne svobode, ki zahteva tudi prilagajanje skupini. Sprejetost, toleranca in kompromisi, socialne veččine in medsebojno spoštovanje, želje in potrebe, iskanje načinov, kako jih uresničiti, soočanje z dejstvom, da vse ni vedno dosegljivo ter ravnanje v primeru zavrnitev in preprirov, razčiščevanja, opravičila in stiski rok, zaljubljenost in sreča v partnerstvu, a tudi ljubezenski zapleti in bolečine pa še visoki telefonski računi ... Vse to je bivalna skupina. In še veliko več: skupna praznovanja rojstnih dni in skupinske pustne maske, srečanja s svojci, pikniki in žar na vrtu, letovanja

in zimovanja, skrb za vrt in spanje v šotoru, semafor razpoloženja in ustreznosti ravnanj, neskončni pogovori v vrtni uti o resnih in manj resnih stvareh, smeh in iskrivi dialogi, zabavne domisljice in nadimki, tisti naši, interni, malček zbadljivi pa vendar ljubeznivi ... A tu so tudi gospodinjstva opravila, osebna higiena, urejanje sob in skupnih prostorov, košnja trave in druga opravila okrog hiše, izbiranje rož v vrtnariji in sajenje v korita ... pa cvetoča okna in palček Žvižgač, ko so nam bili vedno vsem v veselje. In prehrana, ta večna tema – njena priprava in količina, jedilniki in sestava obrokov, samostojni nakupi v trgovini ... Zaradi uravnavanja telesne teže, ki je bilo resna težava, sva se za spodbudo še midva z Makom s skupino tedensko tehtala!

Seveda se je občasno zapletlo, včasih že pri tako enostavnih stvareh, za katere si ne bi nikoli predstavljala, da lahko povzročijo težavo. Če je kdo ob mojem odhajanju vprašal: »A te lahko spremim do avta?«, je to pomenilo, da potrebuje zaupni pogovor ali da izpostavi neko težavo – zato sem se velikokrat obrnila in smo se pogovorili. Tudi od doma se je bilo potrebno kdaj vrniti ali pa je na prosti dan presenetil klic. Včasih zaradi osebne stiske ob hujših dogodkih, ki jih prinese življenje, včasih pa kar tako, z vprašanjem »Kako si?«.

V teh letih se je nabralo marsikaj. Tudi spomini na kakšen nedogovorjen samostojni odhod – lije kot iz škafa in četica koraka na gasilsko veselico v Šentvid, dokler jih pod šentviškim hribom po naključju ne sreča sodelavec ... Sliši se morda paradoksalno, vendar sva bila vesela tudi, ko so kaj ušpičili, napravili kakšno stvar po svoje in morda prekršili dogovore in potem sami našli rešitev iz težav, poiskali pomoč in se soočili z morebitnimi posledicami.



Obiskala nas je Tanja Žagar.

»Dobro so ga zakvačkali, a ne?« »O ja, ampak, tako mi je všeč, da so speljali. Napredujemo, napredujejo, osamosvajajo se, prevzemajo pobude ...« Ampak na snemanje oddaje Na zdravje! naju pa res ne bi bilo treba spraviti ...

Energija in skrb ni tekla le v eno smer. Ko sem bila poškodovana in dalj časa na bolniški, so me domači nekajkrat pripeljali za kako uro na Brajnikovo. Bilo je prijetno in domače, obhajal me je občutek, da spadaš tudi nekam, kjer nisi doma.

Z Makom zdaj delava druge stvari, če pa se slučajno srečava, skoraj vedno pride do pogovora v slogu »Še pomnite tovariši?«.

Brajnikova, dragocena delovna izkušnja, predvsem pa šola življenja za vse, ki smo jo skupaj izkusili. Deset let skupnih naporov, prizadevanj in podpore za čim bolj osamosvojeno življenje stanovalcev, deset let veselja ob malih korakih in velikih dogodkih, deset let dozorevanja, samozagovornišva, samopomoči in medsebojne pomoči.

Brajnikova bo zame vedno dvojnost zaupanja in skrbi, povezanosti, ki se ne prekine, ko greš iz službe. Ob misli na Brajnikovo so občutja nekoliko podobna, kot ob beseдах dom in družina, druga družina.

Marjana Kovačec,
delovna terapevtka



50 LET
NDC
TOVARN
HOČEVAR

MOZAIK SEDANJOSTI

Tončka danes

V letu, ko praznujemo 50-letnico obstoja, se zavedamo odgovornosti do preteklih izkušenj in zaveze za naprej. Danes je v »Tončko« na 11 različnih lokacijah v Ljubljani vključenih 252 odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju.

Organizacija dela

Delovni proces v zavodu poteka v dveh socialnovarstvenih storitvah in sicer:

- varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji
- institucionalno varstvo

Za obe storitvi izvajamo tudi zdravstveno dejavnost.

Dnevno varstvo poteka v petih enotah na območju Ljubljane:

- Šiška, Vodnikova 56
- Bežigrad, Vojkova 58
- Vič, Tržaška 371
- Moste, Pokopališka 11
- Zelena jama, Zvezna 18

Institucionalno varstvo poteka v različnih oblikah skrbi za odrasle osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju in sicer:

- 24-urna obravnava uporabnikov – enota Šiška
- 16-urna obravnava uporabnikov – enota Šiška
- 16-urna obravnava uporabnikov – bivalna enota Zelena jama
- 16-urna obravnava uporabnikov – stanovanjske skupine Vrhovci, Koseze in Vodnikov dvor
- 16-urna obravnava uporabnikov – varovano stanovanje na Fužinah in v Šiški

Za zdravstveno varstvo in nego vseh uporabnikov, ki so vključeni v zavod, je poskrbljeno.

Strateški cilji 2018–2023

Trije osnovni strateški cilji VDC Tončke Hočevar so:

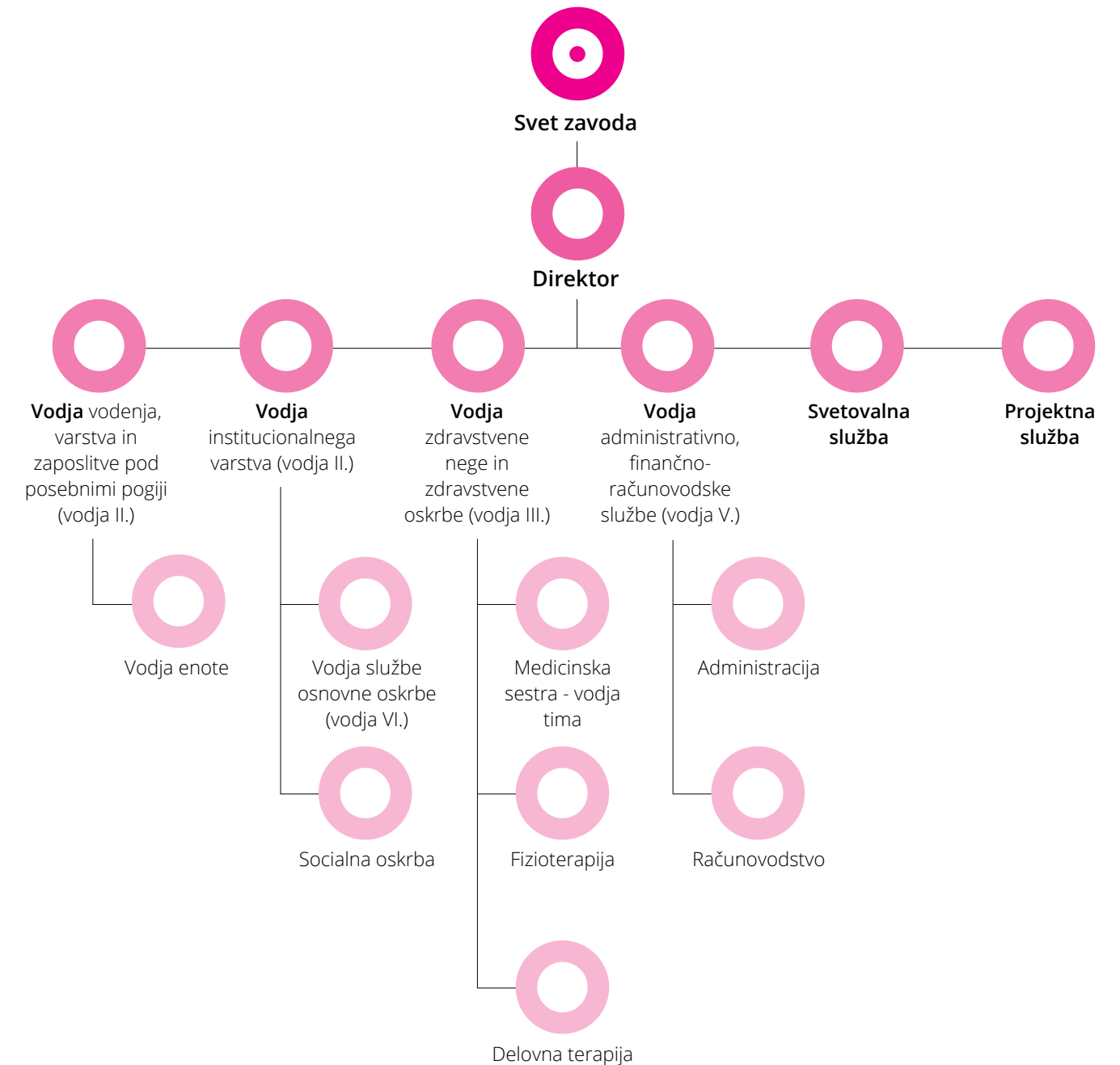
- kakovostna obravnava uporabnikov
- varno delovno okolje
- dolgoročno vzdržno poslovanje

Zagotavljanje kakovostne obravnave uporabnikov

Socialnovarstvena obravnava po načelih kakovosti, ki zagotavlja uporabnikom visok standard strokovnosti in varnosti oskrbe z upoštevanjem poslanstva, vizije in vrednot VDC Tončke Hočevar.



Darila za vse priložnosti



Zagotavljanje varnega delovnega okolja za zaposlene

Zagotavljanje varnega in zdravega delovnega mesta ne zmanjšuje le števila poškodb ali bolezni, povezanih z delom, temveč na dolgi rok zmanjšuje stroške dela, istočasno pa povečuje zadovoljstvo zaposlenih ter zagotavlja ustrezno kakovost dela. Varno delovno mesto je tisto, na katerem je zaposlen ustrezno izobražen, usposobljen ter kompetenten delavec in je urejeno skladno z oceno tveganja varnosti delovnega mesta, upoštevajoč poslanstvo, vizijo in vrednote VDC Tončke Hočevar. Postavljeni cilji vključujejo izboljšanje organizacije dela in delovnega okolja ter spodbujanje osebnostnega razvoja in kompetenc zaposlenih.

Strategije

Strategijo gradimo na prednostih in odpravljanju slabosti ter odzivanju na priložnosti, ki jih želimo izkoristiti in nevarnosti, katerim se želimo izogniti, zato da dosežemo strateške cilje: reorganizacijo posameznih služb, ustanovitev nove oblike skrbi za starejše osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju, reorganizacijo podpornih procesov, razvoj tržne dejavnosti, sistem vodenja kakovosti.

Spodnja tabela prikazuje kadrovsko zasedenost, s katero uspešno zagotavljamo multidisciplinarno obravnavo naših uporabnikov (stanje julij 2018).

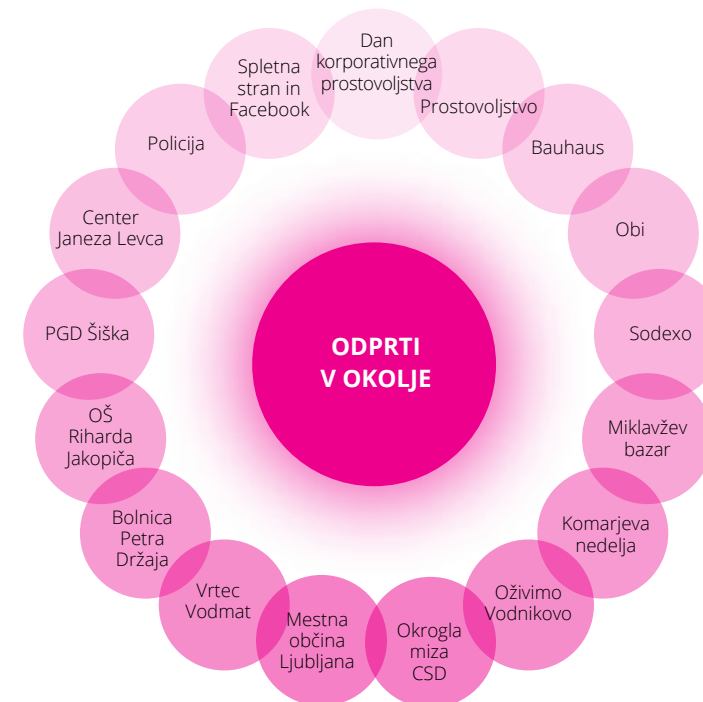
ADMINISTRATOR	2	SOCIALNA OSKRBOVALKA	2
ČISTILKA	5,5	SRED. MEDIC. SESTRA	5
DEL. INŠTRUKTOR I	18	STREŽNICA II (1)	3
DEL. INŠTRUKTOR II	1,5	TEHNOLOG	2
DELOVNI TERAPEVT	2	TELEFONIST -RECEPTOR	0,5
DIREKTORICA	1	VARUH I	6,5
FINAN.-RAČ. DELAVEC	2	VARUH SPEC. ZNANJA	15
FIZIOTERAPEVKA	1	VARUHINJA II	5
GOSPODINJA -OSKRBNICA	8	VIŠ. STR. SOD. V SPL. SL.	1
PERICA II	2	VODJA II	2
POSL. SEKRETAR	1	VODJA III	1
PSIHOLOGINJA	0,5	VODJA V	1
SKUPINSKI HABILITATOR	14	VOZNIK OSEB S POS. POTR.	1
SOCIALNA DELAVKA	1,5	VZDRŽEVALEC IV	3,5
SKUPAJ			108,5

Odperti v okolje

Za to, da smo lahko odprti v okolje, moramo imeti motivacijo in ozavestiti smisel povezovanja. Za uporabnike je to pozitivna samopodoba, socialno vključevanje, zmanjšanje hendikepa, enakopravno državljanstvo. Smisel povezovanja za družbo pa je vplivati na ozaveščanje javnosti ter zmanjševati predsodke in identifikacija z okol-

jem. V lokalno okolje smo vpeti preko različnih manjših aktivnosti, dogodkov in projektov, saj le tako dosežemo prepoznavnost našega zavoda. Družbena odgovornost in vpetost v okolje se kaže tudi skozi sodelovanje s sorodnimi organizacijami. Organiziramo posvete in skrbimo za povezovanje z različnimi akterji na lokalnem in državnem nivoju.

Sedem uporabnikov je vključenih v druga delovna okolja izven zavoda. To je resnično velik uspeh in dokaz, da lahko, če smo dovolj vztrajni, kljub oviram pišemo uspešne zgodbe vključenosti in aktivne udeležbe naših uporabnikov kot aktivnih državljanov družbe.



VDC Tončke Hočevar je član Skupnosti VDC Slovenije, član SOUS-a, član Socialne zbornice Slovenije, posamezni zaposleni so člani različnih organov in delovnih skupin.

Odgovornost zaposlenih je, da skrbijo za svoj osebnostni in strokovni razvoj, zavod pa jim omogoča aktivno participacijo tudi z udeležbo na posvetih, kongresih, seminarjih. Zaposleni vsako leto pripravijo tudi prispevke in članke o delu za različne strokovne zbornike.

Uporabniki poskrbijo za prepoznavnost zavoda z udeležbo na različnih kolonijah in športnih prireditvah. Njihovi izdelki so naša najboljša promocija. Z razstavo ali stojnicami prebujamo zavest državljanov, da cenijo naše izdelke z zgodbo, ki so rezultat potenciala uporabnika in vodenja zaposlenih, ki skozi delovni odnos z uporabniki prepoznajo njihove potenciale in jih izražajo v izdelkih. Blagovna znamka Tončka je prepoznavna v slovenskem prostoru po visokokakovostnih izdelkih, ki v sebi nosijo zgodbo vztrajnosti in edinstvenosti. To je pečat, ki ga je pustila »Tončka« na svoji uspešni poti in ga bo tudi v prihodnje.

Nadja Gantar,
direktorica

Vodenje, varstvo, zaposlitev pod posebnimi pogoji

Vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji je organizirana oblika varstva, s katero se izpolnjujejo z ustavo in zakoni določene temeljne človekove pravice odraslih invalidnih oseb do storitve, ki uporabnikom v skladu z njihovimi sposobnostmi daje možnost aktivnega vključevanja v družbeno življenje in delovno okolje ter opravljanja koristnega, vendar njihovim zmožnostim primernega dela. Vodenje, varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji so organizirani in se izvajajo tako, da uporabnikom omogočajo ohranjanje pridobljenih in širitev novih znanj in delovnih spretnosti, pridobivanje novih socialnih in delovnih navad, uresničevanje lastnih idej in ustvarjalnosti, spodbujajo občutek koristnosti in samopotrditve.

V VDC Tončke Hočevar sledimo zastavljenim ciljem, poslanstvu, vrednotam in viziji zavoda, ki pomeni kakovostne socialnovarstvene storitve, vključevanje uporabnikov in sodelovanje svojcev oz. zakonitih zastopnikov. Pri svojem delu upoštevamo načelo »Biti vključen, biti aktiven« in ustvarjamo okolje v katerem lahko uporabniki izkoristijo svoje potenciale.

Pri delu sledimo naslednjim načelom:

- vključevanje uporabnikov v soustvarjanje in sooblikovanje življenja skladno z njihovimi sposobnostmi
- zagotavljanje možnosti izbire in enakih možnosti
- zagotavljanje varnega okolja in zaupnosti
- omogočati čim večjo pestrost dela in drugih aktivnosti
- možnost uresničevanja lastnih idej in želja
- sodelovanje z zakonitimi zastopniki in drugimi institucijami v iskanju najboljše rešitve za uporabnika
- omogočanje samostojnosti s prilagoditvami okolja
- zagotavljanje možnosti vseživljenjskega učenja
- sledenje konceptu inkluzije

Uporabnikom omogočamo vključevanje v tisto obliko storitve, ki ustreza njihovim psihološkim, kognitivnim, zdravstvenim in socialnim potrebam. Spodbujamo jih pri ohranjanju pridobljenih in širjenju novih znanj in sposobnosti, razvijanju delovnih spretnosti, pridobivanju novih socialnih veščin, kar uporabnikom omogoča samopotrditve in krepitev občutka koristnosti. Spodbujamo jih pri samostojnosti in krepitvi čuta za odgovornost. Poseben poudarek je na dobrih medosebnih odnosih, ki so vodilo za dobro počutje v zavodu in doživljanje lastne pozitivne vloge.

Vodenje in spremljanje uporabnikov poteka multidisciplinarno. Upoštevanje doktrine več strok zagotavlja kakovostno obravnavo posameznika. Timi za strokovno obravnavo se oblikujejo glede na potrebe uporabnika in lahko vključujejo specialnega pedagoga, psihologa, socialnega delavca, fizioterapevta, delovnega terapevta, andragoga, zdravstveno in negovalno osebje. Poleg tega



Delovno vzdušje v mizarski delavnici

strokovni tim tesno sodeluje z delovnimi inštruktorji ter varuhi in tudi z ostalim osebjem, če se pokaže potreba po tem.

Programe prilagajamo potrebam, sposobnostim in interesom uporabnikov ob stalnem sledenju strokovnim smernicam. V zadnjem času smo poleg programov, ki so storilnostno naravnani, zagotovili tudi program za starejše uporabnike, program za uporabnike z avtističnimi motnjami, programe pri katerih so procesi usmerjeni v ustvarjalne in terapevtske aktivnosti ter program storitev na nivoju zavoda, kar pomeni aktivno vključevanje uporabnikov v skrb za okolico, pomoč v jedilnici in pralnici ter pri čiščenju.

Že več kot deset let uspešno razvijamo integrirane oblike zaposlovanja, ki omogočajo največjo mero samostojnosti in vključevanja v običajna delovna okolja ob strokovni podpori. Dobro sodelovanje s podjetji, ki zaposlujejo uporabnike v svojem delovnem kolektivu ob voden-

ju in spremljanju s strani zavoda, je tudi eden od ciljev zaposlovanja tistih uporabnikov, ki zmorejo takšne oblike vključevanja.

Smo učeča se, v skupnost odprta ustanova. Intenzivno sodelujemo z izobraževalnimi ustanovami vseh vrst, gostimo strokovne skupine iz tujine, v enotah dnevnega varstva se izvajajo študentske prakse in pripravništva. Posebno obogatitev sta septembra 2017 začela vnašati prostovoljca iz Španije. V naše delo se vključujejo tudi kandidati, ki opravljajo delo v splošno korist. V zadnjem letu pa smo posebej ponosni na Skrbovin'co, trgovinico z izdelki uporabnikov v prostorih Mestne občine Ljubljana, ki je skupni projekt našega zavoda, DZC Janeza Levca, Sončka in Želve.

Storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji se izvaja na petih lokacijah v Ljubljani. Enote so zelo različne po velikosti in vsebinskih usmeritvah, vsem pa je skupna usmerjenost v potrebe uporabnikov ter vključevanje in povezanost z lokalnim okoljem.

Enote:

- Šiška, Vodnikova 56 (101 uporabnik in 23 zaposlenih)
- Bežigrad, Vojkova 58 (59 uporabnikov in 9 zaposlenih)
- Moste, Pokopališka 11 (23 uporabnikov in 4 zaposleni)
- Vič, Tržaška 371 (27 uporabnikov in 6 zaposlenih)
- Zelena jama, Zvezna 18 (15 uporabnikov in 3 zaposleni)

Maja Rozman,

vodja dnevnega varstva

Enota ŠIŠKA

Je največja enota in se nahaja v matični stavbi na Vodnikovi cesti 56 v Ljubljani. V enoti skušamo za vsakega uporabnika poiskati delo oz. aktivnost, ki jo zmore in želi opravljati. V pet različnih programov in v integrirano zaposlovanje, ki poteka na različnih lokacijah (OBI, Bauhaus, Sodexo), se dnevno vključuje 101 uporabnik. Za uporabnike v enoti skrbi 23 zaposlenih.

Programi so prilagojeni glede na potrebe in interese uporabnikov. Trenutno delujejo lesno-mizarski program, slikarsko-keramični program, dva montažna programa in varstveni program. V lesno-mizarski program je vključenih 18 uporabnikov, trenutno so vsi moškega spola in imajo veliko delovnih spretnosti za delo v našem najbolj zahtevnem programu. V programu nastajajo kvalitetne lestve, stojala za sušenje zelišč ter različni drugi uporabni in dekorativni izdelki iz lesa. V programu pogosto poskrbijo tudi za potrebe po mizarskih opravilih, ki se pojavijo v naši hiši. V slikarsko-keramičnem programu je poudarek na ustvarjalnosti. V keramičnem ateljeju uporabnice in uporabniki izdelujejo različne uporabne in dekorativne predmete, po katerih je na trgu veliko povpraševanje. Vsi izdelki so unikatni in nosijo v sebi posebno zgodbo. V slikarskem ateljeju so uporabnice in uporabniki individualno vodeni pri različnih tehnikah. Program je izredno uspešen tudi pri predstavljanju svojega dela na različnih razstavah in pri objavljanju publikacij. Uporabnice in uporabniki, ki potrebujejo bolj umirjen ritem delovnega dneva, ki se bolje počutijo v manjših skupinah in katerim hitre spremembe niso ljube, so vključeni v varstveni program, ki se odvija v štirih delavnicah. Večji poudarek je na prijetni klimi v skupinah, več je sprostitev aktivnosti, v izvajanje programa se intenzivneje vključujejo delovne terapevte.



Enota Šiška

V montažnih programih je prevladujoča zaposlitev t. i. kooperantsko delo, veliko je tudi spremljevalnih aktivnosti. V kooperantsko delo se radi vključujejo uporabnice in uporabniki, ki jim je blizu storilnost in ki radi opazujejo rezultate svojega dela. Običajno gre za sestavljanje raznih predmetov, sortiranje, etiketiranje in podobno. Posebno dinamiko dajejo stiki s podjetji, ki nam delo posredujejo. Uporabniki radi sodelujejo pri prevozi v podjetja.

Nudi se tudi možnost prehajanja med programi in vključevanje v različne storitve na nivoju zavoda, kot so delo v pralnici, čiščenje, lažja vzdrževalna dela, lažja administrativna dela, delo v recepciji, delo v strežbi, zeleni program. Nekateri tudi radi koristijo možnosti kroženja med različnimi enotami VDC-ja po Ljubljani.

Poleg zaposlitvenih aktivnosti se uporabniki vključujejo v športne, kulturne, ustvarjalne, računalniške in druge interesne aktivnosti. Dogajanje v enoti je vedno pestro in raznoliko, uporabniki in zaposleni smo vključeni v različne

aktivnosti, večje ali manjše projektne skupine, organiziramo in izvajamo različne dogodke, kar nas povezuje in krepi.

V enoti pogosto sprejemamo obiske, radi pa se tudi udeležimo različnih dogodkov, ki jih v Ljubljani ne manjka. Pogosto pri nas dijaki in študentje različnih fakultet opravljajo študijske vaje ali prakso, na prakso pa prihajajo tudi učenci posebnega programa, ki se usposablja za delo v VDC-jih.

dr. Irena Ceglar,
vodja enote Šiška



Izdelava lestev

Rada hodim v delavnico, ker mi je všeč delo z glino in okraševanje. To delo me sprošča, ponosna sem na svoje uspehe. Vesela sem, da se izdelki dobro prodajajo in da dobivam dobro nagrado. Pomembno mi je tudi, da se z vsemi v delavnici dobro razumem.

Nataša Bambič,
uporabnica

Delo krepi človeka. Tuki je lušno delat. Ko sem bil mlajši, sem v mizarski delavnici delal lojtre, vrtal luknje s strojem. Sedaj delam gajbice za zelišča, lepilo namažem na letvice. V delavnici se dobro počutim, rad pridem v službo.

Rajko Živec,
uporabnik

Tukaj sem že osem let. Najprej sem začel delati v kartonaži, nato pa sem prišel v lesno delavnico. V lesni delavnici mi je všeč zato, ker rad delam z lesom. Delam stojala za sušenje zelišč, univerzalne zaboje. V službo rad pridem tudi zato, da se družim s prijatelji in ker za delo dobim nagrado. Vesel sem, ko gremo z delavnico na izlet, lansko leto smo bili v Blejskem vintgarju. Ogledali smo si smučarske skoke v Planici. Tukaj sem zadovoljen, ne bi šel drugam.

Jože Hlebš,
uporabnik

V delavnico rad pridem zato, ker imam rad delo. Lepim letvice za gajbice, prej sem sestavljal ščipalke v delavnici. Rad tudi rišem. Na delo pridem peš od doma, ker živim blizu.

Jernej Ravbar,
uporabnik

Ko se spominjam prihoda v VDC Tončke Hočevar, enota Šiška, kjer je moj sin v dnevnem varstvu, se mi zdi, kot da se je to dogajalo pred kratkim. Pa vendar je od takrat minilo že več kot tri leta. Po desetletju varstva v zavodu Janeza Levca sva dobro znano, že skoraj domače okolje, zamenjala za novo in neznano. Seveda je to pomenilo tudi korak naprej v odraščanju in temu primerne spremembe. Bodrila sva drug drugega, hkrati pa spoznavala zaposlene in uporabnike – sin s svojo živahnostjo in glasnostjo, jaz z vsakodnevnim prihajanjem v VDC. Po treh letih lahko rečem, da se vsi med sabo že kar dobro poznamo in da je tudi to okolje za naju že kar domače.

V teh treh letih se je marsikaj spremenilo, z medsebojnimi pogovori in predlogi pa se življenje in delo v VDC-ju lahko še izboljšuje, tako v korist uporabnikov kot tudi v veselje staršev in skrbnikov. V 50 letih obstoja VDC Tončke Hočevar je bilo na vseh področjih verjetno narejeno veliko sprememb, tako na področjih vzgoje in varstva kot tudi v sprejemanju drugačnih ljudi, kakršni so naši otroci in svojci. Veseli me za vse pozitivne spremembe v tem obdobju. Želim si, da bi bili uspešni še naprej in da bi še naprej seznanjali širše okolje, kako so lahko osebe s posebnimi potrebami kljub svoji drugačnosti tudi uspešne in vključene v družbo. Ob koncu pa: vse najboljše VDC Tončke Hočevar in še veliko skupnih uspehov!

Andreja Štampfel,
mama uporabnika

V tretjem nadstropju v enoti Šiška se imamo super. Zelo smo zaposleni s kooperativnim delom, kot so ščipalke in voščilnice, vsake toliko pa spakiramo tudi nekaj klinov za vrtno kopreno. Ko je dela manj ali so uporabniki utrujeni, se z veseljem posvetimo tudi pristočnim aktivnostim (sprehodi, družabne igre, izleti, ogledi filmov ali risank, risanje in barvanje, pogovori, glasbene in gospodinjske dejavnosti ...). Moje osebno mnenje je, da je za delavca v naši ustanovi relativno dobro poskrbljeno, sploh če pogledamo, kakšne razmere imajo delavci ponekod drugod po državi. Zdi se mi, da smo slišani, da je naše delo cenjeno in da naredimo veliko dobrega za naše uporabnike. To pa je nekaj, kar je v marsikateri firmi nemogoče.

Uroš Steklasa,
delovni inštruktor

V drugem nadstropju se nahaja prav posebna delavnica, v kateri nastajajo prav posebni izdelki, že prave pravcate umetnine. To je keramična delavnica v kateri delamo izdelke iz gline. Velike, majhne, debele, suhe, pisane in enobarvne, skratka ustvarjamo pisano paleto okrasnih in uporabnih keramičnih izdelkov. Delo poteka sproščeno, z veliko smeha in dobre volje, kar za uspešno delo potrebujemo prav vsi. Naši uporabniki so pri delu z glino skoraj že pravi mojstri. Vsak od njih pusti na keramiki svoj motiv, svoje barve, svojo zgodbo, svoj pečat ... Mentorji smo tisti, ki jih vseskozi vodimo, jih spodbujamo in jim pomagamo, da skupaj dokončamo izdelek in ga pripravimo za prodajo. Izdelki nato odpotujejo med ljudi. Nekaj jih prodamo v delavnici, nekaj na stojnicah, zelo lepo pa se prodajajo v Skrbovin'ci, naši novi trgovini. Kot mentorica rada opravljam svoje delo, rada delam z glino, rada delam z uporabniki. Stavek, ki me vodi že vse življenje, je: »Ustvarjanje bogati življenje in življenje je eno samo ustvarjanje.«

Nada Nabernik,
delovna inštruktorica

Enota BEŽIGRAD se predstavi

Enota Bežigrad je največja med dislociranimi enotami VDC Tončke Hočevar in se nahaja na Vojkovi ulici 58 v Ljubljani. V enoto je vključenih 60 uporabnikov, ki prihajajo od doma ali pa so vključeni v domsko varstvo v okviru zavoda. Osnova naloga naše enote je slediti zapisanemu poslanstvu, vrednotam in viziji VDC Tončke Hočevar, ki jih poskušamo pri vsakdanjem delu z odraslimi osebami z motnjo v duševnem in telesnem razvoju na najboljši možni način uresničevati.

V enoti Bežigrad je pet delavnic. Tu se uporabniki vključujejo v različna kooperantska montažna dela, kot so sestavljanje in zlaganje omaric za prvo pomoč, škatlic za žarnice, opornikov, operacijskih škornjev, pakiranje in sortiranje voščilnic, izdelkov za vrt ... Pomembno zaposlitev uporabnikom predstavljajo tudi izdelki lastnega programa, kjer s pomočjo zaposlenih lahko izrazijo svojo ustvarjalnost. V naših delavnicah tako nastajajo čudovite ročno izdelane voščilnice, unikatni, peresno lahki klekljani uhani, obešanke iz sivke, krasni izdelki iz gline ... Vsi naši izdelki so ročno izdelani, kakovostni in narejeni iz človeku in naravi prijaznih materialov. Ker se zavedamo pomena vključenosti vseh, imajo uporabniki tudi možnost vključevanja v različne storitve, kar obsega pomoč v kuhinji, v pralnici in pri čiščenju ter zeleni program.

Večkrat na leto uporabnikom nudimo možnost vključevanja v dogodek »Še kiki'co prodala bom«, sejem rabljenih oblačil in modnih izdelkov, kjer imajo možnost sodelovanja pri pripravi oblačil za prodajo, kot so sortiranje, pranje, obešanje, zlaganje. Ponujamo jim priložnost, da lahko razvijajo družbene in življenjske spretnosti, kot



Na izletu v Hrastovljah

so nakupovanje, možnost izbire, ravnanje z denarjem, sprejemanje odgovornosti in krepitev različnih komunikacijskih spretnosti ter socialne veščine. Dogodek »Še kiki'co prodala bom« je namenjen vsem uporabnikom, ki so vključeni v VDC, dobrodošli pa so tudi svojci, zaposleni in mimoidoči.

V enoti Bežigrad organiziramo tudi številne pristočasne aktivnosti, ki jih oblikujemo glede na pobude, potrebe in želje uporabnikov. Ti imajo možnost vključitve v pevski zbor, plesno delavnico, dejavnost »Knjiga me zanima«, klekljarski krožek, deluje pa tudi skupina za samopomoč, socialne veščine, izvajamo obiske sejmov, odhajamo na sprehode ... Verjamemo, da so različne kulturne,

izobraževalne in družabne dejavnosti v različnih oblikah pomembne za ohranjanje doseženih in razvijanje novih znanj, veščin in sposobnosti uporabnikov. Z njimi krepimo skupinski duh, sodelovanje in ponos. Te vrednote niso prisotne le na nastopih in tekmovanjih, ampak našo enoto bogatijo skozi sleherni delovni dan.

Petra Kušar Stojakovič,
vodja enote Bežigrad



Maja J. pri delu

Po končani šoli sem odšel v službo v VDC Tončke Hočevar. Imel sem 20 let. Začel sem delati v enoti Polje, kasneje smo se preselili za Bežigrad na Kržičevo ulico. Vsako leto sem šel tudi na letovanje na morje. Zdaj sem že dolgo v enoti Bežigrad. Delam v univerzalni delavnici, kjer delam žarnice, stiskam škatlice in izdelujem božične in novoletne voščilnice. Leta 2019 bom praznoval svoj 70. rojstni dan. Ponosen sem, da letos zavod praznuje 50-letnico. V enoti Bežigrad se odlično počutim in mi je zelo všeč.

Miro Burja,
uporabnik

V dnevno enoto, ki je na Vojkovi ulici 58 za Bežigradom, sem prišla 18. septembra 1995. V tej enoti sem že 23 let. Ko sem prišla v enoto, me je sprejela Alenka Zupan, ki je bila takrat vodja enote. Kmalu po sprejemu je videla, da sem več v njeni delavnici, zato me je vprašala, ali bi se rada naučila klekljati. Odgovorila sem ji, da si želim. Tako sem v enoti dobila veliko novih prijateljev. Zelo rada hodim v enoto. V delavnici rada delam. Sodelujem pri proizvodnem delu in tudi pri lastnem programu.

Maja Jančar,
uporabnica

V enoti Bežigrad se počutim zelo dobro. Všeč mi je, da imam veliko prijateljev s katerimi se odlično razumemo, dobre zaposlene in tople malice. V službi vsak dan delam škornje, doma pa igrim na sintisajzer. Rada hodim na letovanja. Večkrat sem bila v Osilnici na Kolpi, kjer smo hodil na dolge sprehode, se učili lokostrelstva in ribolova, bili smo na raftingu, se kotalili na veliki žogi in zvečer imeli ples. Rada imam tudi zimo, saj grem pozimi vsako leto z mamico na smučanje. Vesela sem, da sem prišla na Vojkovo, ker se dobro razumemo in veliko zabavamo.

Mateja Majcen,
uporabnica

Šopek pisanega cvetja

»Dobro jutro!« me je prijazno ogovoril fant na hodniku in mi zvedavo sledil. Težko bi presodila, koliko pomladi šteje. Bil je mlad, brezskrben, vljuden in samozavesten, in očitno je bil rad urejen. Z navzgor zavihanim ovratnikom majice, ki mu je pod sivo delovno haljo lepo pristajal, je ponosno dal roke v žep. Občutek sem imela, da ga s spraševanjem ne smem motiti. »Po koga si pa ti prišla že tako zgodaj, saj še ni malica, potem bomo imeli pa kavico?« je vprašal in mi sledil, saj ga je očitno zelo zanimalo h komu sem namenjena. Naenkrat na hodniku nisva bila več sama. »Oprostite, malo sem poklepetala,« sem se hitela opravičevati. »Ja, to so naši varovanci oz. uporabniki,« mi je s prijaznim nasmehom pokimala vodja enote.

Večino časa sem vsak šolski dan preživela z mlajšimi otroki, beseda odraslost me je presenetila in v trenutku postavila na še kako realna tla. Ali je Eva res že tako velika, da gre po drugi poti življenja, v delavnice? Po predstavitvi varovancev v delavnici in njihovih mentorjev sem si na poti domov rekla: »Saj so kot cvetovi v šopku pisanega cvetja.« Da, tako sem jih poimenovala, ko sem 1. oktobra 2015 odhajala s sestanka za vključitev svoje hčere Eve v enoto. Nisem se zmotila, res so kot cvetovi. Vsak dan spremljam Evo v enoto in nazaj. Biti cvet in pripadati šopku pisanega cvetja v enoti oseb z motnjo v duševnem razvoju je vrlina vseh zaposlenih. Povezanost, skupno ustvarjanje pa čeprav ga izvajajo posamezno, spoštovanje – to so neprecenljive vrednote, ki jih naši otroci, varovanci enote, čutijo in si jih s fotografskim spominom zabeležijo.

Najino pot že iz kombija, ki jih vsak dan pripelje v enoto, spremljajo pozdravi prijateljev – sodelavcev. Nekateri pridejo tudi peš ali z avtobusom. Tu je njihova služba, kot jo sami radi imenujejo – VDC Tončke Hočevar, enota Bežigrad. Opravljeno delo pod budnim očesom mentorja čaka na odvoz. Manejo si roke, se veselijo in zvedavo pogledujejo, ali je naročnik pripeljal še kaj, da bodo lahko delali. Veselje do dela in ustvarjanja ter svojo pripadnost šopku znajo pokazati le varovanci in tisti, ki so si za poklic izbrali biti na življenjski poti oseb z motnjo v duševnem razvoju.

Pesem Dan ljubezni zapoje dekle, ki z očmi išče svojega s prijatelja in s prelepim glasom osvoji občinstvo – to je cvetlica v šopku. Prelepa zgodba umetniškega plesa pod vodstvom mentorice pri katerem se ti orosijo oči in se prepustiš toku in vsebini uprizoritve – to je še en cvet. So pa še mnogi drugi. Posebna pozornost, ki jo posvetijo osebi, ki ima rojstni dan. Lepo okrašen hodnik, ki so ga pridne roke mentorice s pomočjo varovancev okrasile s sovicami na veji. Prelepi čipkarski izdelki dekleta, ki se vsak dan s polnim nadržbnikom pripelje iz Litije z vlakom, da ustvarja in se s klekljanjem potopi v svoj svet, svet domišljije vzorca.

Odgrnila sem le delček zavese na odru, na katerem se vsakodnevno prepletajo zgodbe umetnikov, ki s pomočjo mentorjev segajo v globine lastnih izražanj in ustvarjanj. Samo majhni kamenčki v mozaiku, vendar s tako globoko vsebino.

»Kako si danes lepa, jaz te imam pa rad, veš moj maček je zbolel, mama je v bolnici, moj sestra ima dojenčka, zdravnik mi je rekel ...«, mi hitijo pripovedovati, ko se vračam po hčer. Da, to so tudi moji prijatelji, s katerimi tkem zgodbe prijateljstva, le ustaviti se je treba in jim prisluhniti, četudi sem samo Evina mama, ki jo srečajo vsakodnevno na hodniku. Tega v letih jeseni življenja verjetno nihče na svetu ne bi zamudil, ampak le redki smo, ki smo izbrani. Moja bojazen, strah starša, ki ga skrbi, kako se bo hči vključila v delavnice, je bil upravičen. Je med mlajšimi varovankami, vendar me je presenetila. Eva danes odhaja v delavnice z velikim veseljem kot eden izmed cvetov v šopku pisanega cvetja. Ali se dovolj zavedam, kakšen privilegij imam, da sem lahko del njihovih življenj?

Nevenka Omahne,
Evina mama

Na koncu slepe ulice

Moja praksa v VDC Tončke Hočevar, enota Bežigrad

V enoto Bežigrad sem se kot študentka socialnega dela vključila letos kot prostovoljka v okviru prakse, ki jo moram opraviti na fakulteti. Priznam, ob prihodu nisem bila povsem prepričana, kaj lahko pričakujem. Niti sanjalo se mi ni, kaj bom delala, saj sploh nisem vedela, kaj točno zaposleni počnejo. Skrb je po srečanju z mentorico in drugimi delavci hitro izginila, saj so me sprejeli odprtih rok, z veseljem in toplino. Kasneje sem spoznala tudi uporabnike oz. celotno enoto, kjer opravljam prakso. Enota je res velika, a kljub temu prijetna. Vsaka delavnica je nekaj posebnega, pravi svet zase, v vseh pa se človek takoj počuti dobrodošlega. Lepo je videti, kako dobro zaposleni poznajo vsakega uporabnika posebej in si zanj kljub delu, ki ga imajo, vzamejo čas. Delajo s srcem, zato jih občudujem in jih imam za zgled.

Menim, da je VDC Tončke Hočevar lahko zgled vsem VDC-jem po Sloveniji, saj so pri svojem delu ustvarjalni in strokovni ter delajo vse, kar je v njihovih močeh, da je življenje uporabnikov prijetno.

Nina Cegnar,
študentka socialnega dela

Na koncu slepe ulice, ob majhnem parku, v spodnjih prostorih starega bloka nas najdete. V Mostah, na Pokopališki 11, smo že od leta 1995. Vsak dan prihaja na delo 23 uporabnikov, pet jih prebiva v našem domu, 18 jih prihaja k nam od doma. Najraje imamo proizvodno delo. Zelo dobri smo pri kartonažnem delu in pri različnih montažnih delih. Že nekaj let razvijamo tudi lasten program, šivamo obeske za ključe, izdelujemo kazala za knjige, slike, križce in preproge pa tudi pisane šale in kape pletemo.

V zadnjih letih smo se zelo povezali s sosedi, posebej z ljubitelji živali. Skrbimo za dve mucki in tudi kužki so pri nas dobrodošli. Vsak dan hodimo v trgovino, lekarno, knjižnico, pošto in na tržnico. Enkrat mesečno se družimo



Uporabniki pred enoto

tudi v večgeneracijskem centru, kjer pečemo piškote, ob zabavnih igrah telovadimo in rešujemo uganke. Obiskali so nas otroci iz bližnjega vrtca in nam podarili »srečne kamenčke«, ko smo bili na obisku pri njih, pa so nam zaigrali igrice. Otroci iz bloka so še posebej med počitnicami naši dnevni obiskovalci. Radi se nam pridružijo pri delu in nam narišejo lepe slikice. Kadar njihove mame kaj drugega spečejo, tudi na nas ne pozabijo. Bili smo tudi na obisku pri županu Jankoviću in predsedniku Pahorju, pri Klemnu na radiu Aktual, na Pop TV-ju. V jedilnici imamo na steni, ki ji rečemo »stena slavnih«, obešene fotografije s teh obiskov.

Ko je čas za »aromaterapijo«, z dekleti zasedemo kuhinjo in kmalu zadiši po slastnem pecivu, ki si ga privoščimo ob kavici in klepetu. Ko Damir vzame v roke kitaro, družno zapojemo. Tudi Tanja in Gašper rada brenkata zraven, ko Miha in Rok prineseta še svoji harmoniki, je pa že cel ansambel.

Vse več staršev naših uporabnikov pride k nam na kavico in druženje. Skupaj rešujemo probleme in izmenjujemo izkušnje, se dogovarjamo kako naprej. Sodelovanje, spoštovanje in dobra volja delajo čudeže!

Janja Meško,
vodja enote Moste

V Mostah sem že 20 let. Pred tem sem 13 let delala v kartonažni delavnici v Šiški. V začetku so bili v enoti mladi in živahni uporabniki, ki so se skoraj vsi ukvarjali s športom in tekmovali doma in v tujini. V teh letih se je zamenjalo kar nekaj sodelavcev. Z leti smo vzpostavili kartonažni program, v katerem je sodelovala polovica uporabnikov. Dobro usposobljeni so se pridružili kartonažnemu programu na Viču, štirje pa so se vključili v integrirano zaposlitev v Bauhausu. Ponovno smo se lotili usposabljanja uporabnikov, ki so ostali v enoti ali prišli iz drugih enot, tako da imamo spet dobro ekipo in uspešno sodelujemo z enoto na Viču. Vsi vodje, ki so se v teh letih zamenjali, so vsak po svoje pustili pečat pri delu in vzdušju. Veliko sem se naučila in uživam vsak dan, ki ga preživim z uporabniki in ekipo sodelavcev, ki so prinesli nova znanja. Skupaj ustvarjamo prijetno delovno vzdušje.

Saša Tekstor Matkovič,
delovna inštruktorica

Ukvarjam se pretežno s proizvodnim delom. V dramskem krožku se posvečamo vajam za sproščanje, občutenje okolice in sebe ter izražanju. Z uporabniki smo sami prebarvali okna in delavnice. Poleg tega, da varčujemo, je še zlasti pomemben prispevek uporabnikov in s tem občutek pripadnosti in povezanosti. Posvečamo se vsakemu posamezniku posebej in njegovim posebnostim. Vsak dan prinese nekaj novega, nove izzive in živahno dinamiko. Nikoli nam ni dolgčas.

Marjan Trtnik,
delovni inštruktor

Nekoč sem trmasto vztrajal na tem, da naj bo tiho, kdor nima posluha in naj ne začne peti, če ne zna vseh kitic pesmi. Tega sem zdaj ozdravljen. Poje se tudi s srcem, s pogledom, z rokami, besedila pa včasih nastajajo sproti ... Enako se tudi posluša. Ko v enoti zapojemo prijateljici ali prijatelju za rojstni dan, je to za nas več kot Evrovizija, Ema ali MMS. Takrat za nas glasujejo vse žirije sveta in vsi »televoterji«, mi pa smo ZMAGOVALCI.

Damir Sedlak,
varuh in voznik



Obisk pri predsedniku države

Ukvarjam se z elektriko, sestavljam puše. Rada delam v Mostah. V VDC-ju sem že 25 let. Manjka mi še 5 let, da dobim nagrado za 30 let dela.

Andreja Bitenc,
uporabnica

Imamo se lepo. Včasih gremo na sprehod. Včasih pečemo piškote. S prijatelji se družimo. Včasih zunaj pometamo. Včasih sneg odmetavamo. Letos smo bili 10. aprila na POP TV. V enoti zalivamo rože. Spomladi vse cveti in ljudje so zaljubljeni. Učimo se špansko.

Andreja Lajkovič, Darko Režek, Ivko Brezovar,
uporabniki

V enoti imam veliko prijateljev in prijateljic. Rada delam obeske, kapice iz volne in skupaj z Damirjem igram kitaro.

Tanja Šulgič,
uporabnica

Rad hodim v delavnico. Imam se lepo. Zaposleni mi pomagajo.

Marko Černe,
uporabnik

Učimo se in zalivamo rože.

Tjaša Snoj,
uporabnica

V naši enoti delamo kartonažo, pečemo kruh, hranimo muce, tudi praznujemo rojstne dneve. Delamo plakate.

Katarina Štrukelj,
uporabnica

V delavnici sem že 28 let. Rad delam, kuham kavo. Spoznam se na računalnike in mobilne telefone. Delamo kartonažo, kline za vrt, kuverte, voščila. Družimo se za rojstne dneve in novo leto. Potem imamo še kolegij in uporabnike. Prihajam tudi z avtobusom in kolesom. Imam čelado. Doma imam štiri živali. Pajke in mačka. Rad pomagam drugim. Bili smo na POP TV in v kinu.

Gregor Vovk,
uporabnik

Zbrali smo se v Mostah in potem sta prišla dva kombija. Potem smo odšli na POP TV. Ogledali smo si studio in montažo in slikali smo se z voditeljem Svet na kanalu A. Po končanem obisku smo se odpeljali s kombijem do Most.

Tanja Vaupotič,
uporabnica

Občasna srečanja s starši in vzgojitelji v enoti so prijetna in koristna, saj star pregovor pravi, da več glav več ve.

Alenka Štrukelj,
mama uporabnice

Enota, kjer sta sreča in veselje doma

Mesto, kjer imajo uporabniki občutek, da so kljub svoji drugačnosti enakopravni člani družbe. Vsak posebej in vsi skupaj čutijo pripadnost kolektivu in pedagogji so v veliki meri tudi njihovi starši, ne le varuhi in vzgojitelji. Enota v Mostah je tudi za nas starše in skrbnike pogosto mesto, kjer rešimo prenekatero zagato. Pedagogji so odprti, strokovni in ob vseh strokovnih težavah veseli in nasmejani. Tudi nas znajo nasmejati in polepšati dneve, ko nič ni tako, kot bi moralo biti. Vztrajajte, pedagogji! Pot, ki ste jo zastavili, je prava!

Barbara in Franci,
starša uporabnika

Ko se starši soočimo z dejstvom, da so naši otroci nekaj posebnega, smo zaskrbljeni in v dilemi, kaj in kako v bodoče. A ta strah je bil odveč, saj smo v VDC Tončke Hočevar dobili zagotovilo, da so naši otroci v varnem okolju, dobri oskrbi in strokovni negi. Tako je že vrsto let in zelo zadovoljni smo tako starši kot naši otroci varovanci. Mnogi starši smo že v letih, ko smo ponovno v skrbeh – tokrat se sprašujemo, kako bo z našimi otroki, ko nas ne bo več. Dilema je na mestu, zato je potreben obojestranski razmislek. Iskrene čestitke VDC-ju ob njegovem »abrahamu«!

Tone Lajkovič,
oče uporabnice

Naj bo hiša VDC Tončke Hočevar še naprej varen in prijeten dom in v zadovoljstvo uporabnikov! Ob jubileju iskrene čestitke!

Hudina Franci,
oče uporabnice

Enota Vič

Enota Vič je ena izmed petih enot dnevnega varstva našega VDC-ja. Je med manjšimi, trenutno je vanjo vključenih 27 uporabnikov. Na tej lokaciji deluje od leta 2011. Od središča Ljubljane je najbolj oddaljena, saj se nahaja na Tržaški 371. Večina vključenih uporabnikov prihaja na delo samostojno in sicer z mestnim avtobusom št. 6B. Nekaj se jih vozi s kombijem našega VDC-ja, le eno uporabnico pripeljejo svojci. Uporabniki, ki so vključeni v enoto, so specializirani za delo s papirjem, pri delu pa jih spremlja in vodi pet do šest zaposlenih. V enoti deluje kartonažni program, program ročne izdelave papirja in v zadnjem obdobju tudi tiskarski program.

Najmočnejši je kartonažni program, vanj je vključenih največ uporabnikov enote. To je bilo predvideno že ob odprtju. Večina uporabnikov, ki so se kdaj usposabljali za delo na kartonažnem programu, je zdaj vključena v enoto Vič. Nekateri so pri nas že več kot 30 let, saj so pred tem delali že na Kržičevi ulici, v Šiški in nato v Zeleni jami. Nekaj je tudi mlajših. Ti so se priučili dela s kartonažo in dela z nekaterimi stroji.

Uporabniki, vključeni v kartonažni program, izdelujejo različno papirno embalažo (vrečke, mape, škatlice, ovitke, kuverte ...) za različne kooperante. Z nekaterimi kooperanti sodelujemo že več kot desetletje. Za to so zaslužni mentorji, ki vodijo, spremljajo, usmerjajo in motivirajo uporabnike, da je delo dobro in pravočasno opravljeno. Pri tem je pomembno, da so uporabniki pri svojem delu zadovoljni.

Nekaj uporabnikov je zelo uspešnih na področju lastnega programa. Naučili so se izdelovati ročno izdelan papir. Začetki tega programa v enoti Zelena jama pred desetimi leti so bili še zelo okorni. Vztrajno delo mentoric,

motiviranje in zagnanost so oblikovale skoraj popolnoma samostojne izdelovalce ročno izdelanega papirja. Nekaj deklet se je ob tem specializiralo za izdelavo izdelkov iz ročno izdelanega papirja. Rezultate usposobljenosti uporabnikov v tej starodavni tehniki, ki se kaže v kakovosti in raznovrstni debelini papirja (debeli, srednji, tanki, različni formati ...), primerni za pisanje, so opazili ne le laiki, ampak tudi poznavalci.

V tiskarski program, ki v enoti šele nastaja, so vključeni tisti uporabniki, ki jih lahko mentorica vključi v svoje delo. Pri tem uporabniki opravljajo pomožna, a kljub temu zelo pomembna dela. Večina tiskovin, ki jih potrebuje naš VDC, nastaja prav v naši tiskarski delavnici.

Prostočasne aktivnosti izpeljemo vsaj nekajkrat v tednu, kadar dela ni, pa tudi pogosteje. Najbolj zaželeno so tiste, ki so dogajajo izven enote, to so predvsem daljši sprehodi, obiskovanje razstav, sejmov, prireditev in drugih zanimivih dogodkov. Zelo priljubljene so tudi gospodinjske aktivnosti. Občasno pripravimo pogovorne skupine (o športu, pomembnih dogodkih, praznikih ...), ohranjamo šolska znanja (pisanje, branje, računanje), učimo pa se tudi dela z računalnikom in tablico. V enoti se vedno veliko dogaja, vedno je živahno in nikoli ni dolgčas.

Brigita Kljun,
vodja enote Vič



Unikatni izdelki naših uporabnikov

Lastni program – ročna izdelava papirja v enoti Vič

V delovni enoti Vič smo se odločili za ohranjanje kulturne dediščine in si izbrali ročno izdelavo papirja. Dva uporabnika, Dušan Jankovič in Andrej Vehovec, sta tehniko izdelave papirja tako dobro osvojila, da lahko v veliki meri samostojno opravljata delo. Po prihodu v enoto se preoblečeta in že se lotita vsak svojega dela, ki ga opravljata z veseljem, usklajeno, vztrajno in natančno. Dve dekleti, Asmira Suljanović in Urška Potočar, pa iz papirja različnih gramatur in barvnih kombinacij ustvarjata zanimive likovne rešitve voščilnic, pisem in embalaže. Za naše izdelke smo prejeli mnenje Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, da veljajo za izdelek domače in umetne obrti.

Biljana Kleva,
delovna inštruktorica

Uporabniki so v enoto Vič prišli iz različnih delavnic, ki so obstajale že pred vzpostavitvijo te najmlajše delovne enote. V vseh teh delavnicah se je pred tem v večji ali manjši meri izvajal tudi kartonažni program (Šiška, Moste, Zelena Jama). Zato je bilo v začetkih enote na Viču zelo zanimivo opazovati, kako so uporabniki iz različnih delavnic prinesli svoje delovne in tudi vse druge navade, ki prispevajo k vzdušju v delavnici. Velikokrat so bile zelo zabavne situacije. Nekdo od uporabnikov je na primer rekel, da so v prejšnji delavnici neko stvar delali »tako in to s čopičem«, drugi, ki je bil pred tem v drugi delavnici, pa je povedal, da so isto fazo dela opravili »tako in to z valjčkom«. Tako so prva leta navajanja na delo v novi enoti minila v iskanju kompromisov in ravnotežja med različnimi navadami in pogledi, tako glede izvajanja delovnih faz in nalog v zvezi s kartonažo kot tudi glede čisto človeških potreb – po druženju ob kavici ali ob malici, s kom bo kdo sedel pri malici ... Ves čas pa smo imeli pred očmi zelo pomemben skupni cilj – vztrajno in natančno delo. Zato, da bo naročnik, ko bo prišel po naročene izdelke, z našim delom zadovoljen in nam bo spet zaupal »kakšne vrečke, da jih bomo delali.«

Blaž Česen,
delovni inštruktor

Hodim v VDC Tončke Hočevar na Tržaško 371. Zjutraj se mi ne da vstati, to je res težko. Hrano imamo zelo dobro, moj bratranec pravi, da smo kot v hotelu. Blaž, Brigita, Biljana, Marija, Nataša in Tina so vsi zares prijazni. Če ni dela, pa sestavljam ali berem knjigo. Rada sestavljam puzzle, dobila sem tudi diplomo z Ravensburga. V enoti imam tudi prijateljice in prijatelje. Rada sem v enoti Vič in vedno prihajam vesela domov.

Mojca Lamberšek,
uporabnica

Moja predstavitev o delavnici Vič

Smo Vičani iz delavnice Vič, pri postaji Gmajnice.

Mi smo veseli, smo pravi veseljaki in veselimo se v decembru polno dela vrečk.

Vedno smo veseli, za hece smo mi, a se moramo tudi zavedati, da heca preveč ni, da delo nam ne stoji.

Je Francka naša v veseli pokoj odšla in pogrešamo jo vsi.

Potem pa je prišla Brigita in naša je zdaj vodja Viča. Nas Blaž, Nataša, Tina, Marija, Biljana in Brigita non stop bodrijo, naj še malo zdržimo, da vrečke kmalu bomo končali, ker mi vam povemo, da vsem vrečkam bomo kos.

Kmalu bomo tudi naslednji teden dočakali našo vedno slavno gostilno pri Gorjancu.

Decembra to bo in na jedilniku bo vedno dobra slastna božična malica s pomfrijem in dunajskim zrezkom.

Namesto Nike smo dobili Simona.

zapisala

Brigita Trontelj



Kartonažno delo

Varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji

V VDC Tončke Hočevar sem prišla 20. januarja 1986 z Jeleno Kovačič in Zoro Černec. Bila sem v drugem nadstropju pri tovarišicah Marinki Šega, Saši Šajh Tekstor, Vessni Janežič, Magdi Smolej, Zdenki Jernejc, Nedi Lazarevič, Janji Meško itd. Potem sem se preselila v tretje nadstropje k tovarišicam Marjani Kovačec, Mariji Novak, Nini Petrena, Sanji Pogačar in tovarišu Urošu Steklasa. Potem sem se preselila v enoto Vič, moji mentorji so Brigita Kljun, Nataša Čuden, Marija Novak, Tina Vesel, Biljana Kleva in Blaž Česen. Bilo je veliko dela, da nisi vedel kaj se lotiti, od trakov, rog kablov, ščipalk krokodil, vrečk, čestitk itd. S tovarišicami sem se dobro razumela, malo smo tudi podaljševali delo in delali tudi ob sobotah. Bili smo tudi na Kržičevi na današnji Vojkovi, če so se mudili traki. V Šiški sem bila 31 let, zdaj sem se preselila v enoto Vič. Zdaj je ravno toliko dela kot včasih, v glavnem smo zaposleni z vrečkami in škatlicami. Delam tudi v kuhinji trikrat tedensko, moja mentorica je gospa Gordana Tutič. Na Viču bom tudi pomagala, ko bom na vrsti. Enkrat letno gremo tudi na Primorsko. Predlani smo bili v Škocjanskem zatoku in Izoli, lani smo bili v Strunjanu, gremo tudi na sprehode, kadar ni veliko dela. Z vsemi se dobro razumem, ob 12. uri imamo kavo. Vsako leto gremo tudi na letovanje na morje z gospo Majo Rozman. Letos praznujemo 50 let VDC. V Kolosej smo si šli ogledat tudi film Košarkar naj bo.

Andreja Škerl,

uporabnica

Moje delo v kartonažni delavnici

Sem Brigita Trontelj. V kartonažni delavnici delam že deset let. Na začetku sem delala v likovni delavnici, vendar mi risanje ni šlo dobro od rok, zato sem želela zamenjati delavnico. Kartonažno delavnico smo imeli v VDC Tončke Hočevar. Tam smo delali tri leta. Potem smo se pa preselili na Vič in na Viču smo sedem let. V kartonažni delavnici mi je všeč delo. V delavnici delamo vrečke, mape, škatlice itd. Meni je bilo najbolj všeč, ko smo delali škatle za prvo pomoč mikropor. To delo so ukinili in sem bila žalostna. Na Viču bomo še štiri leta, potem nam bodo iskali novo lokacijo. Z mojimi mentorji sem zelo zadovoljna. Naučila sem se tudi luknjat vrečke, ker je bila to moja želja. Dobro se razumem tudi z mojimi sodelavci. Delo, ki ga opravljam, se mi ne zdi zahtevno. Delo zelo rada opravljam. Čeprav mi je delo všeč, si včasih vseeno želim zamenjati delavnico.

Brigita Trontelj,

uporabnica

Moja pot na delo

Zjutraj vstanem, se oblečem, pojem zajtrk in grem na avtobus. Peljem se do Metalke, nato grem na 6B in se peljem do Gmajnice. Tu grem čez prehod in pridem v delavnico. Rečem »Dobro jutro« in se preoblečem. Tina skuha kavico, jo popijemo in gremo delat. Rada delam kartonažo in šivam voščilnice.

Fikra Seferovič,

uporabnica

Enota Zelena jama

Naša enota se nahaja v samostojni hiši v mirni ulici in se na prvi pogled v ničemer ne razlikuje od ostale soseske. Hiša je velika, svetla in lepa, okrog nje je lično urejen vrt z gugalnico, na dvorišču pa senčna lopa za oddih in počitek. A bolj radoveden in pozoren pogled odkrije razliko v življenjskem utripu in dogajanju znotraj naše ograje. V naši enoti namreč združujemo dnevno in institucionalno varstvo, tako da hiša nikoli ne sameva, niti en samcat dan v letu ne, niti podnevi niti ponoči.

Pri nas smo usmerjeni bolj v aktivnosti in druženje kot pa v strogo delo. To se trenutno najbolj prilega potrebam naših uporabnikov, sicer pa z velikim veseljem sprejmemo enostavnejša dela, kot je sestavljanje in sortiranje različnih izdelkov ter pakiranje čajev. Znamo šivati, izdelati oblažinjene obešalnike in polepšati lesene izdelke s papirno tehniko ali foto transferjem. Nabiramo tudi manjše kamenčke, nanje naslikamo srčke, jih shranimo v papirnato škatlico in jih s posvetilom pripravimo kot drobno darilo za nekoga, ki nam je še posebej pri srcu. Veseli smo volne, blaga in ostalih materialov, ki nam služijo za zaposlitvene dejavnosti. Tako tu in tam spletemo šal, izdelamo okrasne blazine, prtičke in ostale dekoracije.

V Zeleni jami nam je najlepše v toplih mesecih, ko lahko uživamo na vrtu. Takrat poteka dnevno razgibanje na dvorišču, iz garaže se prikotajo žoge, skiroji in balinčki ob spremljavi »vrtnega« radia. Kavoj in sok popijemo v senci lope, včasih si za spremembo celo obroke privoščimo zunaj. Ob najbolj vročih poletnih dneh se na odejah hladimo kar v senci na travi, pogosto z nogami v čeburu vode. Poleti so ob vikendih obvezni tudi pikniki z žarom. Veliko se sprehajamo, obiskujemo knjižnico, se odpravimo v mesto in na krajše izlete, kreativno ustvarja-



Pozdrav iz Zelene jame

mo, pojemo in plešemo, se pogovarjamo ter podpiramo samostojnost in čim večje zadovoljstvo vseh, ki jim Zelena jama pomeni drugi ali pa pravi dom. Pri nas so dobrodošli svojci, uporabniki drugih enot, sodelavci, sosede in otroci iz bližnjega vrtca in šole. Dobrodošli v Zeleni jami vsi, ki prihajate z dobro voljo in z dobrimi nameni, veseli smo vašega obiska.

Mojca Kastrin,
vodja enote Zelena jama

V enoti Zelena jama sem zelo zadovoljna in rada pridem. Delavnica mi je všeč in je lepo urejena, zdaj še posebej, ko je pobeljena. Delam ščipalke in ostala lažja montažna dela. S prijatelji skupaj dežurava v kuhinji, pripraviva vse potrebno za malico, na koncu pa vse pospraviva in urediva jedilnico. Enota Zelena jama mi je všeč tudi zato, ker je blizu mojega doma in ker ima lep vrt, da si lahko odpočijem.

Marija Rotar,
uporabnica

Storitve kot nova oblika zaposlitve za uporabnike v VDC Tončke Hočevar

V zavodu smo se daljši čas srečevali s pomanjkanjem kooperantskih del, zato sem v okviru individualnih obravnav uporabnikov skušala poiskati dela, ki bi jih uporabniki lahko opravljali. Ker so v zavod vključeni uporabniki z različnimi kognitivnimi sposobnostmi in interesi, je bilo potrebno v prvi fazi ugotoviti, katera so tista dela, ki bi jih lahko opravljali. Najprej sem ocenila sposobnosti in interese (COPM test, analiza aktivnosti) uporabnikov in opravila pogovor s sodelavci, da sem jih pridobila za sodelovanje, saj so kasneje uporabnike vodili pri delu. Uporabnikom smo zagotovili varne delovne pogoje in poskrbeli za ustrezna delovna zaščitna sredstva. Za posamezne storitve sem pripravila nabor opravil (faze dela) in opredelila oceno tveganja. S tehnologom sva opredelila vrednost posameznih del za obračun mesečnih nagrad uporabnikov. V vse storitve se uporabniki vključujejo po urniku, krajši čas, v dopoldanskem času in glede na vrsto storitve.

Že v letu 2010 sem pričela s sistematičnim vključevanjem uporabnikov v šest različnih vrst storitev, ena od teh, delo v strežbi, pa je bila že utečena, saj so se uporabniki v to storitev vključevali že pred tem. V to storitev je trenutno vključenih osem uporabnikov, ki sodelujejo pri pripravi pogrinjkov za kosila in pri strežbi kosil. Uporabniki se redno izobražujejo s področja skrbi za osebno higieno in ukrepanja v primeru obolenja (HASSP). Po zajtrku tudi dnevno menjujejo prte v jedilnici. Dva uporabnika po kosilu sodelujeta pri pospravljanju posode v kuhinji Sodexo.



Jernej R. pri jesenskih opravilih

Več uporabnikov je izrazilo interes za enostavna gospodinjska dela, saj so jim bila ta opravila znana že iz domačega okolja. Od tod odločitev za njihovo vključevanje v delo v pralnici. V pralnici danes dnevno dela več uporabnikov krajši čas, od teh eden pet ur dnevno. Nabor opravil je pester – zlaganje perila in likanje posteljnine, v domski del odvažajo čisto perilo in v pralnico pripeljejo umazano. Uporabniki so se vključili v storitev čiščenja. Tudi to delo je bilo mnogim poznano že iz domačega okolja. Dela, kot so brisanje prahu, razkuževanje kljuk in držal, sesanje, pometanje ter pomivanje tal, so uporabniki hitro obvladali. Uvedli smo tudi storitev lažja vzdrževalna dela. Uporabniki sodelujejo pri transportnih delih, pomagajo pri pripravi materiala za kosovni odvoz, pozimi čistijo sneg in podobno. Občasno sodelujejo tudi pri pranju službenih avtomobilov. Nekateri uporabniki so želeli sodelovati pri pakiranju poštnih pošiljk in odnašanju pošte. Kuvertiranje pisemskih pošiljk poteka občasno v recepciji. En uporabnik je dnevno v pomoč receptorki pri hišnih kurirskih opravilih in manjših transportih, drugi pa dnevno odnaša pošto na bližnjo pošto. Delo v zelenem

programu poteka približno enkrat tedensko, največ dve do tri ure in je sezonske narave. Spomladi grabijo travo, pometajo dvorišče, pospravljajo veje, nekateri obrezujejo trajnice in grmovnice. Poleti zalivajo balkonsko cvetje in po potrebi očistijo plevel na gredici, en uporabnik pa se je usposobil še za košnjo trave. Jeseni grabijo listje, pospravljajo veje, urejajo gredo s trajnicami in pomagajo pri jesenskemu pospravljanju balkonskih rož.

Storitve so za uporabnike ena izmed zelo pomembnih zaposlitev, saj pri delu ohranjajo svoje sposobnosti, se vključujejo v vsakodnevne njim poznane aktivnosti, imajo zagotovljeno redno delo in obenem pridobivajo vlogo, ki pozitivno vpliva na njihovo samopodobo. Vsi uporabniki, ki delajo v storitvah, so izredno zadovoljni, saj se počutijo koristne, vključeni so v delovno okolje, ki ni delavnica in imajo tudi zato posebno vlogo. Imajo možnost izbire storitve, upoštevane so njihove individualne potrebe in sposobnosti. V vse storitev se uporabniki vključujejo po urniku, za krajši čas, v dopoldanskem času in glede na vrsto storitve. Vsakodnevno usklajevanje obsega tako delo z zaposlenimi, ki uporabnike neposredno vodijo pri delu, kot strokovno podporo in razreševanje konfliktnih situacij z uporabniki. Uporabniki, ki so zaposleni v storitvah, se z delom pripravljajo na delo v običajnih delovnih okoljih, kot je npr. integrirana zaposlitev, kar je naša vizija za prihodnost.

Magdalena Smolej,
skupinska habilitatorka

Pometam stopnice vsak dan, ko sem v delavnici. Začnem v četrtem štuku pa do kleti pometam. Rad to delam, za to delo dobim nagrado. Z veseljem to delam. Vključen sem tudi v zeleni program. Delam na vrtu. Poleti zalivam balkonske rože. To delam dvakrat na teden zjutraj. Pozimi pomagam kidat sneg. Če me rabijo vzdrževalci, jim tudi pomagam. Rad bi še to delal. Bi bil še vključen v storitve, ker mi je to všeč.

Jože Vidrgar,
uporabnik

Pomagam čistilkam pri sesanju v avli. To delo mi je všeč. Sesam vsak dan ob dvanajsti uri. V prostoru, kjer imajo čistilke vozičke, vzamem sesalec in opravim delo. To naredim sam. Potem sesalec pospravim. V to delo me je povabila Magda. Želim si, da bi še naprej lahko to počel. Pomagam tudi v zelenem programu, kadar me Magda pokliče. Zalivam vrt, kosim travo, kadar je zraven Sašo. Če je treba, kidam sneg, grabim listje, tudi vzdrževalcem pomagam, če rabijo. To si še želim delat, ker sem priden in dobim nagrado. Vesel sem, če me čistilke pohvalijo.

Robi Kordiš,
uporabnik

Zelo dolgo že delam v pralnici. To mi je veselje delat in komaj čakam, da grem dol, da začnem delat tisto, kar mi rečejo. Začela sem prvo z brisačami, sem jih zlagala in krpice tudi. Zdaj zlagam tudi pisano perilo in sem zelo zadovoljna. Zdaj tudi zamenam Francija, zato ker on zaenkrat ne more delat, ker je bolan. Če mi kaj ostane, imam še za drugi dan za delat. To me je Magda prosila že zdavnaj, da sem šla v pralnico delat, zato ker sem jaz to želela. Mi pa tudi Tina pomaga brisače zlagat.

Ana Trofenik,
uporabnica



Zavod Šiška

Rada delam v kuhinji. Pomagam pri pospravljanju posode. Pa bi rada bila več časa v kuhinji, ker se imam fino. Rada bi pomagala po štiri ure, bi pomagala pospraviti tudi ostalo. Vesela sem, da delam v kuhinji. Rajši sem v kuhinji kot v strežbi. Upam, da se mi bo uresničilo.

Nataša Bambič,
uporabnica

Doma sem v Tončki

Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev določa, da je institucionalno varstvo oblika obravnave v zavodu, drugi družini ali drugi organizirani obliki, ki upravičencem nadomešča, dopolnjuje ali zagotavlja funkcijo doma ali lastne družine. Obsega osnovno oskrbo in socialno oskrbo ter zdravstveno varstvo po predpisih s področja zdravstvenega varstva.

Do institucionalnega varstva v okviru VDC-jev in CUDV-jev so upravičene odrasle osebe, ki so upravičene tudi do storitve vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji. To so odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju, odrasle osebe s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, odrasle osebe z več motnjami (osebnostnimi motnjami, gibalnimi in senzornimi oviranostmi) ter osebe s težjo ali težko obliko gibalne ali senzorne oviranosti, ki niso sposobne samostojnega življenja.

Socialna oskrba je strokovno vodena dejavnost, namenjena izvajanju vsebin socialne preventive, terapije in vodenja upravičencev. Vključuje izvajanja nalog varstva, posebnih oblik varstva, vzgoje in priprave na življenje ter nalog vodenja. Varstvo pomeni nudenje pomoči pri vzdrževanju osebne higiene in izvajanju dnevnih aktivnosti (vstajanju, oblačenju, hoji, komunikaciji in drugo). Posebne oblike varstva so namenjene ohranjanju in razvoju samostojnosti, razvoju socialnih odnosov, delovni okupaciji ter aktivnemu preživljanju prostega časa in reševanju osebnih ali socialnih stisk. Vodenje obsega oblikovanje, izvajanje in spremljanje individualnih programov, kontaktiranje in sodelovanje s posameznikom ter svojci, sodelovanje z drugimi institucijami in strokovnimi sodelavci ter organizacijo pristojećih dejavnosti. V VDC Tončke Hočevar socialno oskrbo izvajajo različni

strokovni delavci, delavci zdravstvene nege in oskrbe ter gospodinjci.

Gospodinjski način bivanja, ki je v zavodu uspešno vpeljan zadnjih sedem let, od leta 2011, uporabnikom omogoča, da ostajajo čim bolj aktivni (seveda v skladu s svojimi sposobnostmi) in da vestno sodelujejo pri vseh hišnih opravilih (preoblačenje postelj, priprava kave, pospravljanje sob ...). Uporabnik ima možnost izbire – sam odloča, kako bo preživel prosti čas.

Institucionalno varstvo se izvaja v osmih gospodinjskih enotah in v stanovanju na sedmih lokacijah v Ljubljani. Uporabnikom nudimo 16-urno obravnavo, od januarja 2012 pa tistim uporabnikom, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja potrebujejo prilagojeno obliko obravnave, nudimo 24-urno obravnavo. V storitev institucionalnega varstva je vključenih 96 uporabnikov.

Zavod Šiška

Na Vodnikovi 56 živi v zavodski obliki bivanja 60 uporabnikov v štirih gospodinjskih enotah, ki se med seboj razlikujejo glede na samostojnost uporabnikov in tudi glede na dinamiko življenja. Od tega je 15 uporabnikov vključenih v 24-urno obravnavo. Uporabniki so vključeni v varstveno-negovalni oddelek, kjer v svojem ritmu preživijo dan. Stalna ekipa zaposlenih skrbi za pester vsakdan uporabnikov, ki se kljub svoji starosti glede na sposobnosti in želje vključujejo v kuharske (kuhanje kave, peka peciva) in druge gospodinjske aktivnosti (pometanje prostora, brisanje miz po obrokih). V delo v skupini se redno vključujeta tudi fizioterapevtka in delovna terapevtka, ki uporabnike obravnavata individualno ali skupinsko.

Življenje v gospodinjskih enotah poteka po utečenem in predvidenem ritmu, kar predstavlja za uporabnike varnost in okvir, v katerem se lažje znajdejo. Aktivnosti se



Luka na obisku

načrtujejo na ponedeljkovih sestankih celotne enote, na katerih se poskušajo upoštevati mnjenja, predloge in želje vseh udeležencev, pri čemer je težnja po čim večji prilagodljivosti. Vsak dan v tednu prinaša neko načrtovano, običajno ponavljajočo se aktivnost (sestane, telovadba, obisk knjižnice ali trgovine, pospravljanje, obisk prstovoljca), ki pa jo glede na počutje, izredne dogodke in vremenske razmere sproti prilagajamo.

V vseh štirih gospodinjskih enotah zavoda Šiška stremimo k temu, da uporabniki po svojih zmožnostih sodelujejo v skrbi zase, da so aktivni pri gospodinjskih in



Ustvarjamo skupaj.

hišnih opravilih (skrb za čajno kuhinjo, skupne kuharske aktivnosti, skrb za sobo, postiljanje postelj) in da se aktivno vključujejo v lokalno okolje. V zavodu bivajo uporabniki, ki potrebujejo največ pomoči. Potrebujejo pomoč pri reševanju vsakodnevnih stisk, pri urejanju odnosov s svojci, pri organiziranju prstočasnih dejavnosti in tudi pri negi. Med stanovalci se sklepajo prijateljstva, ki lahko prerastejo v željo po skupnem bivanju. Če je le mogoče, omogočimo paru, da zaživi skupaj v dvoposteljni sobi in se tako približa življenju v smislu partnerstva.

V institucionalnem varstvu gospodinjski model življenja živi. Vsi zaposleni se dnevno trudimo, da bi dvignili kakovost bivanja uporabnikov in sicer tudi s pomočjo sprememb, uvedenih na podlagi sistema kakovosti E-Qalini. Delavci se zavedamo, da prihajamo v službo v dom uporabnikov, saj velika večina uporabnikov zaradi starosti ali bolezni nikoli ne odhaja več domov. Na drugi strani pa v stanovanjskih skupinah živijo uporabniki, ki so se od doma osamosvojili, so samostojni in zahajajo domov le še na obisk in kavo.

Storitev institucionalnega varstva v drugi organizirani obliki je lahko zagotovljena v stanovanjski skupini ali v bivalni enoti. Strokovno delo v bivalni enoti in v stanovanjskih skupinah se nekoliko razlikuje od načina dela v zavodski oskrbi. Uporabnikom se dopušča več samostojnosti, vendar se od njih pričakuje tudi večja stopnja odgovornosti. Poudarek dela je na utrjevanju naučenega in na učenju novega – kuhanja novih jedi, skrbi za čistočo, racionalnega razpolaganja z denarjem, samostojnega načrtovanja prostega časa in samostojnega reševanja konfliktov.

Uporabnike se spodbuja k zavedanju, da imajo pravico do razpolaganja s svojim prostim časom in do dobrega počutja v skupini, v kateri živijo, k čemur vsak od njih nekaj pripomore.

Bivalna enota Zelena jama

V zavodu imamo bivalno enoto s 15 uporabniki. Hiša na Zvezni ulici, kjer se nahaja, je bila zadnjič obnovljena leta 2016. Deluje kot samostojna gospodinjska enota s stalnim kadrom. Uporabniki ob pomoči zaposlenih skrbijo za hišna in gospodinjska opravila ter za vrt. Redno se povezujejo z lokalno skupnostjo in sodelujejo z Judo klubom Sokol, kjer imajo uporabniki rekreacijo. Dva uporabnika pri Sokolu tudi trenirata judo. Uporabniki imajo v prvem nadstropju skupno jedilnico, v kateri si samostojno pripravijo zajtrk, ostale obroke jim dostavljajo iz zavoda. V enoti so v preteklosti skrbeli za terapevtskega psa po imenu Eka.

Stanovanjske skupine so oblika bivanja, v katerih živijo najbolj samostojni uporabniki. V treh stanovanjskih skupinah v Ljubljani živi skupno 18 uporabnikov. Teden v skupini se začne s ponedeljkovim sestankom strokovne delavke, gospodinje in uporabnikov, na katerem se



Večerja v stanovanjski skupini Vodnikov dvor

načrtuje prihajajoči teden. Sestanek je priložnost za razreševanje morebitnih težav, za dogovor in porazdelitev dela znotraj hiše (gospodinjska in hišna opravila, nakupovanje, kuhanje) in tudi priložnost za praznovanje ob uspehih. Cilj stanovanjskih skupin je uporabnikom približati občutek življenja v družini, zato je velik poudarek na domačnosti, povezanosti in ritualih.

Uporabniki v popoldanskem času med tednom potrebujejo oporo gospodinje ali drugega delavca. Vikende in praznike preživijo povsem samostojno po vnaprej dogovorjenem urniku, ki jim predstavlja varnost. Kadar potrebujejo dodaten pogovor ali nasvet, se obrnejo po pomoč na dežurnega delavca v zavodu Šiška.

Stanovanjska skupina Koseze

Na Brajnikovi, v stanovanjski skupini Koseze, ki deluje od leta 1998, živi osem uporabnikov. Za vsa vrtna, hišna in tudi gospodinjska opravila skrbijo samostojno. Znotraj skupine je največji poudarek na spoštovanju dogovorov in spoštovanju zasebnosti ter na pripravi zdravih obrokov.

Stanovanjska skupina Vrhovci

V stanovanjski skupini Vrhovci živi od leta 2010 šest uporabnikov. Poudarek je na kakovostnem preživljanju prostega časa, športnih aktivnostih in na občasnem druženju. Veliko časa se posveča skrbi za vrt, kuhanju bolj zahtevnih jedi in učenju primerne in pravilne komunikacije.

Stanovanjska skupina Vodnikov dvor

V stanovanjski skupini Vodnikov dvor na Derčevi ulici živijo od februarja 2008 štirje uporabniki. Samostojno skrbijo za vsa hišna in gospodinjska opravila ter samostojno pripravljajo večerje. Ob pomoči gospodinje se učijo priprave različnih enostavnih jedi.

V stanovanju na Litostrojski živi od leta 1998 en uporabnik, ki je popolnoma samostojen. Potrebuje občasno podporo in pogovor s strokovno delavko. V zavodu se vključuje v delavnico in delo v zelenem programu.

V stanovanju na Preglovcem trgu na Fužinah od leta 2001 občasno živi en ali dva uporabnika.

Institut druge družine pomeni podaljšano rejništvo ob zagotavljanju strokovne pomoči s strani zavoda. Tre-



Stanovalci stanovanjskih skupin na izletu na Bledu

nutno imamo v institutu druge družine vključeno le eno uporabnico, ki obiskuje dnevno varstvo v drugem VDC-ju, vendar je cilj, da se institut druge družine prekine in se uporabnica preseli v eno izmed stanovanjskih skupin našega zavoda.

Glavno vodilo za delo v institucionalnem varstvu je podpora uporabniku za čim bolj polno in samostojno življenje. Pri delu sledimo načelu: »Ne delaj namesto uporabnika, saj ga s tem prikrajšaš za pomembno izkušnjo in ga narediš še bolj odvisnega od drugih, pa četudi bi ti naredil drugače, hitreje, morda bolje.« Sledimo ciljem poslanstva in vizije ter spoštovanju vrednot.

Metoda Novak,
vodja institucionalnega varstva

Moj sin Luka Fornezzi je star 33 let, je gluh in ima avtizem. Rodil se je kot nedonošenček in imel veliko težav – od nerazvitih pljuč in možganskih krvavitev pa do težav s srcem in prenizko težo. Zdravniki so nas pripravljali na najhujše. Pa vendar se je ta naš borec boril na vso moč in marsikoga presenetil. Vrtec in prilagojeni program šolanja je obiskoval v ZGN Ljubljana, kjer je imel kar nekaj težav, saj avtizem v tistem času ni bil diagnoza in tako sva marsikdaj bila bitko z mlini na veter. V zavodu so me ves čas opozarjali, da bo Luka ostal večno doma, čeprav sem jim ves čas dopovedovala, da bom vse naredila, da mu omogočim življenje, ki si ga želi vsak – živeti brez 24-urne kontrole staršev.

Uspela sva, Luka živi v stanovanjski skupnosti v hiši, v kateri biva osem stanovalcev, ima svojo sobo, v kateri se počuti varnega, in zanjo, seveda ob nevsiljivem nadzoru prijaznega gospodinjca, poskrbi sam. Za hrano je poskrbljeno – kosilo jim pripeljejo, večerjo si kuhajo in pripravljajo v skupini, zajtrk pa si pripravi vsak sam. Luka pri tem zelo uživa, še odgovornejši je do sebe in vsega, kar jim je na voljo. Za varnost in dobro počutje je res poskrbljeno, tedenski sestanki z vodjo stanovanjskih skupnosti so produktivni, želje in potrebe se v večini primerov uresničijo. Tako zelo sem hvaležna VDC Tončke Hočevar, da omogoča tovrstno bivanje oskrbovancem, hvaležna, da moj Luka živi skoraj samostojno, dostojanstveno življenje. Hvala Metodi, ki tako uspešno in na zunaj skoraj nevidno vleče nitke med starši in vsemi delavci v VDC-ju, in Roku, ki je s svojo prisotnostjo v hiši nenadomestljiv.

B. Fornezzi,
mama uporabnika



Stanovanjska enota Vrhovci

Naš zlati dom

V stanovanjski skupini Vrhovci zelo uživamo. Vsak dan si sami pripravimo zajtrk in večerjo, med vikendi pa tudi kosilo. Veliko hodimo na sprehode in izlete, kjer se sprostimo in napolnimo baterije. Veliko se tudi ukvarjamo s športom. Bivanje v enoti nam je všeč zato, ker lahko SAMI odločamo, kaj bomo počeli, kuhali, pekli, sadili, gledali, kam bomo hodili na izlete. Sami pospravljamo hišo, peremo perilo in posodo, delamo na vrtu in se med seboj dobro razumemo. Seveda se včasih tudi sporečemo, vendar spor hitro rešimo. Smo samostojna skupina in znamo sami poskrbeti zase tudi kadar ni gospodinje. Srečni smo, da imamo hišo, v kateri lahko bivamo in smo finančno preskrbljeni. Zahvaljujemo se gospodu, da nam je odstopil hišo, da lahko v njej bivamo. Radi imamo našo gospodinjino in vodjo institucionalnega varstva, ker nam veliko pomaga, nas uči in nam stoji ob strani.

Brigita, Melita, Jelena, Nataša, Marko in Boštjan,
uporabniki stanovanjske skupine Vrhovci

Moje videnje bivanja v zavodu

Moje doživljanje bivanja je tako, da sem zelo zadovoljen, ker je ta dom bolj odprt, pa ker ljudje lahko hodijo ven in noter. In da so se standardi spremenili na pozitivno. Jaz lahko rečem zase, da mi je bolj všeč, odkar so gospodinje, ker imamo več časa zase kot posamezniki ter tudi v nadstropju kot skupina. Navdušuje me odprtost zavoda na splošno, izmenjava ljudi, veliko pozitivnih pogovorov, manj težav ... Težave se pojavijo, ampak jih je absolutno manj kot včasih.

Marsikatera stvar se je spremenila na boljše in ena teh stvari so gospodinje pa odprtost navzven pa veliko boljši in lažji stiki z okolico, večja izmenjava ljudi med seboj. Lahko pa tudi to povem, da nas ljudje dosti bolje sprejemajo, kot je to bilo pred leti, ko se nas je okolica bala, ker so mislili, da smo moteči. K temu so pripomogli delavci in direktorica, ki je vzpostavila tak način življenja. Predvsem se mi pa zdi, da je k temu pripomogel tudi E-Qalin. Ta nas je spodbudil k več komunikacije med seboj, med varovanci in zaposlenimi in med zaposlenimi. To me še posebej veseli. Ravno E-Qalin mi je dal možnost, da sem tudi sam vključen v spremembo in način življenja v zavodu, tako znotraj kot tudi izven njega. To me zelo veseli in sem zaradi tega zelo ponosen, saj ni lepšega, kot če sodeluješ pri stvareh, katere se spreminjajo na boljše. Še naprej se bom trudil za blaginjo in boljše življenje vseh nas.

Izpostavil bi pa še nekaj: zelo sem vesel in navdušen, da sem v zadnjih letih pridobil svojo sobo, ki mi je za 50 odstotkov izboljšala življenje. Več imam miru, delam kar mi paše, nihče me ne izključuje iz dejavnosti, povsod sem vključen. To me veseli, saj smo varovanci tisti, ki narekujemo, kakšno naj bo življenje tu notri. Velik plus je tudi, da se posameznik dosti lažje vključi v družbo in življenje nasploh, ker imamo razne sestanke in skupine, poleg tega bi zase lahko rekel, da imam boljše samozavest in samopodobo, ker sem pripravljen sodelovati na E-Qalinu in podobno. Še naprej si želim, da bi moje življenje teklo tako, kot je do zdaj, saj mi to zelo veliko pomeni.

Boris Puneč,
uporabnik

Prostočasne aktivnosti

Uporabnikom so na voljo različne aktivnosti, ki so preplet vseživljenjskega učenja, prostočasnih, sprostitev, športnih in terapevtskih aktivnosti. Izvajajo se v dnevnem in institucionalnem varstvu. Izvajamo jih zaposleni, včasih pa k sodelovanju povabimo tudi zunanje izvajalce. Uporabniki se v pester nabor aktivnosti zelo radi vključujejo.

Vse dejavnosti so namenjene spodbujanju, razvijanju in ohranjanju kognitivnih sposobnosti, skladnemu čustvenemu razvoju in razvoju osebnosti, širjenju splošne razgledanosti in poučenosti, pridobivanju socialnih znanj in veščin ter kreptivi pozitivne samopodobe.



Mozaik prostočasnovnih aktivnosti

Aktivnosti obsegajo: branje dnevnega časopisa, usmerjene in neusmerjene pogovore, ogled filmov, družabne igre, risanje, barvanje, praznovanje rojstnih dni, sprehode po bližnji okolici in v mestnem središču, ogled razstav, individualne manjše nakupe z uporabniki, ogled gledaliških predstav in redno mesečno obiskovanje abonmajskih predstav v Šentjakobskem gledališču, redno obiskovanje predstav v Centru Sonček, izvedbo tradicionalnega pustnega in novoletnega plesa v ritmičnih ansamblov Srčev as in Abba, obeležje slovenskega kulturnega praznika z ogledom filma v Koloseju, kolesarski krožek, krožek »pogovor o knjigi«, krožek »razlaga neznanih besed«, ustvarjalni krožki, udeležbo na dnevu VDC, fotografski krožek, zeliščarski krožek, tečaj prve pomoči, računalniško opismenjevanje, lepilni krožek, delavnice za ohranjanje šolskih znanj, obeležje praznikov, kuharski krožek, izlete (v živalski vrt, botanični vrt, arboretum in na morje, v Bohinj, Mozirski gaj, Radovljico, Ig ...), udeležbo na prireditvah sorodnih institucij, obiske sejmov na Gospodarskem razstavišču, obiske muzejev, novoletna praznovanja, sodelovanje na tekmovanjih in pripravah nanje, dramski krožek, ročna dela, jutranjo telovadbo ...

Zadnji teden v mesecu v domu s stanovalci praznujemo rojstne dneve, ob tem pa imamo redni mesečni sestanek, na katerem so uporabniki seznanjeni z vsemi spremembami in novostmi v zavodu. Vsak uporabnik na skupnem praznovanju prejme tudi darilni bon, ki ga ob pomoči gospodinje unovči za nakup po lastni želji v drogeriji DM. V poletnih mesecih v zavodu poteka tradicionalni piknik, jeseni pa organiziramo še sladkanje s kostanjem in čajem. Letno obeležimo tudi dan zemlje in izvedemo čistilno akcijo.

Decembra imamo svečan prižig lučk na smreki za hišo (donacija), ki nam krasi praznične dni. Letno obeležimo vse večje praznike, imamo projekt pisanja in prejemanja »Valentinove pošte«, mesečno se izvajajo pogovorne skupine in mnogi krajši ter daljši izleti. V vseh gospodinjskih enotah institucionalnega varstva v mesecu decembru potekajo novoletna druženja s svojci in zakonitimi zastopniki, katerim posvečamo posebno pozornost. Uporabniki se na ta dogodek posebej pripravljajo, saj samostojno izdelujejo vabila in pripravijo prostor, nato pa skupaj z gospodinjami v okviru kuharskih aktivnosti poskrbijo še za pogostitev.



Uporabniki si radi sami skuhamo kavo.

Skupina uporabnikov mesečno zahaja na balinanje na ŠD Zarja, kjer skupaj z uporabniki Centra Janeza Levca in VDC Želva preživijo prijetno popoldne. Gre za medinstitucionalno druženje in povezovanje. Uporabniki institucionalnega varstva se redno udeležujejo tudi srečanj skupnosti Vera in luč. Stalnica našega zavoda pa je tudi dolgoletno sodelovanje z društvom Sožitje. Uporabniki se vključujejo v aktivnosti društva; nekateri med njimi z društvom tudi letujejo.

Maja Rozman,
vodja dnevnega varstva

Metoda Novak,
vodja institucionalnega varstva



Atlet Aleš M.

50 let zdravstvene nege v VDC Tončke Hočevar

V zadnjih 50 letih se je zdravstvo zelo hitro razvijalo. Razvoj novih tehnologij in napredek družbenega standarda sta postavljala vedno nove zahteve za organizacijo dela v zdravstvu, kjer so se posamezni poklici preoblikovali v samostojne stroke, ki aktivno sodelujejo v zdravstveni skupini. Tako se v vseh teh letih tudi služba zdravstvene nege in oskrbe v VDC Tončke Hočevar s svojim delom globoko prepleta z vsemi institucionalnimi dejavnostmi. To se odraža v boljši skrbi za zdravje uporabnikov, v preprečevanju bolezni, sodelovanju v procesu zdravljenja in pomoči pri kakovostnem življenjskem slogu in to kljub njihovi fizični in duševni invalidnosti ter pridruženim kroničnim boleznim. Pri tem so imeli pomembno mesto tudi zaposleni na področju negovalne in zdravstvene dejavnosti, ki jo vseskozi opravljajo negovalci, bolničarji, medicinske sestre, zdravstveni tehniki, višja medicinska sestra, diplomirani zdravstvenik in zdravniki.

Od ustanovitve VDC Tončke Hočevar do danes se je zgodilo veliko kvalitativnih sprememb. Prvotno so negovalno delo opravljale negovalke brez srednje zdravstvene šole. Delo negovalnega osebja je bilo v preteklosti usmerjeno predvsem v skrb za varnost, prehranjevanje in osebno higieno uporabnikov, v izpolnjevanje naročil zdravnika in pomoč zdravniku pri medicinsko-tehničnih posegih. Tak način dela se je v zadnjih 20 letih spreminjal. Očitno je, da je zdravstvena nega kot delovna služba negovalcev, bolničarjev in medicinskih sester v zavodu pridobivala vse večji pomen, še zlasti zaradi naraščajočega števila starih, od drugih odvisnih, nesamostojnih, oslabeledih in krhkih uporabnikov. Ob koncu prejšnjega stoletja je bilo za

oskrbo 78 uporabnikov zaposlenih le devet medicinskih sester in devet negovalcev ali bolničarjev, leta 2018 pa je za 92 uporabnikov zaposlenih 30 medicinskih sester in negovalcev.

Vse do leta 2008 je zdravstvena nega delovala po medicinskem modelu oskrbe, danes pa se izvaja po procesni metodi dela z uporabo različnih teorij zdravstvene nege (Henderson, Orem, Roy ...). Pri delu upoštevamo načela individualnosti. Pri oblikovanju individualnega načrta zdravstvene nege se upoštevajo uporabnikove želje, vrednote, potrebe, navade ter okoliščine in zmožnosti v katerih se odvija obravnava.

Zaposleni v zdravstveni negi morajo izkazovati ustrezno strokovno usposobljenost in določene značajske lastnosti – strokovno znanje, odnos do dela, uporabnika, sodelavcev, svojcev ali skrbnikov, spoštovanje mnenj drugih, zanesljivost in odgovornost pa tudi veliko mero potrpežljivosti, prijaznosti, empatije in ne nazadnje smisla za humor.

Slavko Bolčević,
vodja zdravstvene nege in oskrbe

Vloga družinskega zdravnika v VDC Tončke Hočevar

Ambulanta splošne medicine poteka v VDC Tončke Hočevar dvakrat tedensko, ob ponedeljkih od 12.00 do 14.30 in ob petkih od 7.00 do 9.00. V primeru akutnih poslabšanj zdravstvenega stanja se lahko uporabniki obrnejo name tudi preostale dni v tednu v Zdravstvenem domu Šiška, kjer sem zaposlena kot družinska zdravnica.

Dejavnost se izvaja na primarni ravni. Sem izbrana osebna zdravnica nekaj več kot 100 oskrbovancev. Izvajam preventivno ter kurativno dejavnost. Poleg obravnave trenutnih težav skušam vsak stik z osebo izkoristiti kot priložnost za preventivno dejavnost. Ta vključuje promocijo zdravja, preprečevanje nastanka kroničnih obolenj (npr. srčno-žilnih, sladkorne bolezni, kroničnih pljučnih bolezni, malignih obolenj) in preprečevanje oz. zmanjševanje posledic že izražene kronične bolezni (redni kontrolni pregledi oz. iskanje zapletov ob izraženi bolezni).

Obravnava oseb s posebnimi potrebami se razlikuje od obravnave oseb v ambulanti družinske medicine. V VDC Tončke Hočevar so pregledani uporabniki, ki sami pridejo na pregled zaradi zdravstvenih težav, še pogosteje pa so poslani na predlog strokovnega osebja, ki je zaznalo težave, na željo svojcev ali na predlog mene kot zdravnice. Medsebojno komuniciranje med člani tima, ki sodelujemo pri obravnavi bolnika, je nujno in neizogibno. Vsakega posameznika skušamo obravnavati kot samostojno osebnost s svojimi značilnostmi in posebnostmi.

Pri poslabšanju zdravja si je velikokrat potrebno odgovoriti na vprašanje, ali je bolnik življenjsko ogrožen

ali pa gre za stanje, pri katerem se je z odprtim čakanjem ali zdravilnim poskusom mogoče dokopati do diagnoze ali do izboljšanja zdravstvenega stanja. To mnogokrat ni enostavno, sploh pri duševno manj razvitih, ki iščejo pomoč dokaj pozno, ko jim simptomi že pomembno onemogočajo funkcioniranje in celo ogrožajo življenje. V primeru možnosti nevarnega poteka je včasih potrebno ukrepati še pred postavitvijo dokončne diagnoze.

Kot splošna (družinska) zdravnica skušam v VDC Tončke Hočevar zagotoviti stalno in kontinuirano oskrbo, s preventivnimi ukrepi pri uporabnikih preprečevati razvoj bolezni in odkriti bolezni v zgodnjem stadiju ter pomagati k njihovemu čim bolj kakovostnemu življenju.

Blanka Bradeško Kranjčević,
dr. med., spec. družinske medicine



Ambulanta; merjenje krvnega tlaka

Vloga psihiatra v VDC

Motnja v duševnem razvoju sama po sebi ni psihiatrična motnja, čeprav jo mednarodna klasifikacija bolezni opisuje v sklopu teh motenj. Tako v praksi ti ljudje pridejo do psihiatra le, če se pojavi dodatna težava ali motnja. Najpogostejše so motnje kontrole impulzov in iz tega izhajajoče vedenjske motnje ter motnje prilagajanja. To je takrat, ko zaradi njihove večje reaktivnosti ob stresorjih v okolju odreagirajo z neželenimi, motečimi ali celo agresivnimi dejanji. V takih primerih moramo včasih, če jih samo s pogovorom ne uspemo umiriti, za krajši čas predpisati tudi kakšno zdravilo za umirjanje. Poleg omenjenih reaktivnih motenj pa se med ljudmi z motnjo v duševnem razvoju pogosteje kot v splošni populaciji pojavljajo tudi težje psihiatrične motnje, še zlasti anksiozne motnje, depresija pa tudi psihoza in bipolarna motnja. To so v veliki meri kronične motnje, ki zahtevajo dolgotrajnejše zdravljenje in kjer brez zdravil praktično ne gre.

V naši ambulanti obravnavamo 85 uporabnikov, od teh jih 85 odstotkov jemlje redno psihiatrično terapijo. V največji meri so prisotne psihotične in razpoloženske motnje. Ambulanta dela enkrat tedensko po dve uri in takrat se pogovorimo tako z uporabniki kot z njihovim skrbniki. Ugotovljamo, da je zlasti pri slednjih pogosto prisoten strah pred psihiatričnimi zdravili, ta izhaja iz nepoznavanja in tudi predsodkov. S skrbnim pogovorom skušamo najti skupni jezik, ki je v korist vseh, zlasti pa uporabnikov, saj z redno obravnavo in terapijo zmanjšujemo njihovo trpljenje, jim omogočamo lažje vključevanje med sovrstnike in krepimo njihove potenciale za čim bolj polno življenje.

Peter Zajc,
dr. med., specialist psihiater

Fizioterapija

Fizioterapija je veja zdravstvenih storitev, ki jo v VDC Tončke Hočevar izvaja ena diplomirana fizioterapevtka. Fizioterapevska obravnava je usmerjena k individualnemu in celostnemu pristopu, stremi se k temu, da se terapevske storitve in usmeritve vnašajo v vsakodnevne življenjske aktivnosti uporabnikov. Poskuša se povrniti ali obnoviti delovanje različnih telesnih sistemov in s tem izboljšati kakovost njihovih življenj. Obravnave so prilagojene specifičnim potrebam in zmožnostim posameznika ali skupine. Fizioterapija je usmerjena in vsebinsko razdeljena na habilitacijski in rehabilitacijski del.

V okviru habilitacijskega programa fizioterapevtka s pomočjo sodobnih metod in tehnik vpliva oz. pripomore k izboljšanju in ohranjanju gibalnega sistema uporabnikov, vzdržujejo in spodbujajo se namenske aktivnosti in tehnike za vzpostavljanje oz. izboljševanje telesnih funkcij, ki so potrebne za vzdrževanje drže in za gibanje.

Stremi se k ponovni vzpostavitvi stanja, kakršno je bilo pred poškodbo ali bolezenskim stanjem. Spodbujamo odpravljanje porušenih ravnovesij, ki jih sicer želimo kar najdlje ohranjati v obsegu, kakršnega posameznik zmore ohranjati. V rehabilitacijski program sodijo tudi aktivnosti z multisenzornimi pripomočki, fizikalna terapija, kinezioterapija, terapija s kineziološkimi trakovi ... Za popestritev in tudi zaradi druženje se v sklopu interesnih dejavnosti tedensko izvajajo aktivne skupinske gibalne aktivnosti s športno-animacijskim programom.

Zavedamo se, da je za optimalen rezultat potrebno dobro sodelovanje celotnega tima. Skupaj z delovno terapijo (tudi z zdravstveno službo) sodelujemo pri prilagoditvah ožjega in širšega okolja uporabnikov, prilagoditvah njihovega delovnega okolja, pri testiranju in oceni z



Fizioterapija

medicinsko-tehničnimi pripomočki, pri različnih transferjih ... Zelo pomembno je tudi sodelovanje s hišno zdravnico uporabnikov, ki je nepogrešljiv del tima.

Nina Fortuna,
fizioterapevtka

Na fizioterapijo hodim redno vsako sredo ob pol devetih zjutraj. Če imam težave, se s fizioterapevtko dogovorim za več obravnav. Nina je zame zelo v redu, saj mi veliko pomaga s svojimi nasveti in s terapijo. Ko pridem na obravnavo, me sprejme z odprtimi rokami in me lepo pozdravi. Včasih pa me v hecu vpraša: »Ja kaj bova pa danes počeli?« Nino imam rada. Velikokrat se pohecava in se nasmejiva. Ko sem imela poškodovano roko, sem ji rekla, da je čarovnica – ampak v pozitivnem smislu, saj je mojo poškodovano roko pozdravila, kot da ne bi bila nikoli poškodovana.

Verica Županić,
uporabnica

Delovna terapija v VDC Tončke Hočevar

Delovna terapija je v VDC Tončke Hočevar že nekaj let dobro uveljavljena stroka. Delovni terapevti tako znotraj kot tudi zunaj zavoda aktivno delujemo in sodelujemo na različnih področjih. S svojimi obravnavami in različnimi pristopi na podlagi izraženih želja, potreb, sposobnosti in znanj posameznikov pripomoremo k njihovem boljšemu počutju, večji participaciji in samostojnosti v ožjem in širšem okolju. Uporabnikom preko različnih smiselnih terapevtskih aktivnosti pomagamo, da svoje življenje lahko živijo čim bolj polno in zadovoljno ter s tem uresničijo svoje življenjske vloge in naloge.



Delovna terapija

Svoje obravnave izvajamo multidisciplinarno (sodelujemo s fizioterapijo, svetovalno službo, zdravstveno negovalno službo, svojci ...), individualno in skupinsko. Aktivnosti, ki jih izvajamo z uporabniki, so namenske in planirane ter vključujejo vsa področja človekovega delovanja.

Delovni terapevti bomo v VDC Tončke Hočevar tudi v prihodnje delovali v skladu s sodobnimi strokovnimi smernicami, vključevali nove metode dela in pristope ter iskali učinkovite rešitve za čim bolj kakovostno življenje naših uporabnikov.

Mateja Klančar Golob,
delovna terapevtka

Delovna terapija mi pomeni predvsem ohranjanje motoričnega zdravja in dobrega počutja. Za delovno terapijo se odločim sam, saj mislim, da bom s tem še dolgo ohranil svoje zdravje in dobro počutje. Obenem mi pomeni tudi druženje in sprostitve, pogovor s prijatelji ... Imel sem zelo pozitivno izkušnjo s študentko delovne terapije, ker sva na srečo sodelovala super. V tem uživam, ker me noben v to ne prisili. Zdravnik človeka zdravi, delovni terapevt pa ga usposobi za nadaljnje življenje kljub zmanjšani sposobnosti.

Boris Punek,
uporabnik

Na delovno terapijo hodim po potrebi. Meni delovna terapija pomeni veliko. Z Matejo sva se učili obupati nogavice s pripomočkom. Nina Petrena me je učila delat na tablični računalnik. In oboje bolj ali manj obvladam.

Verica Županić,
uporabnica

Svetovalna služba

Svetovalna služba je s svojim delovanjem vpeta v vsakdan in življenjske zgodbe posameznikov, uporabnikov in stanovalcev našega VDC-ja. Le tako lahko razume in celostno obravnava njihove probleme. Sodeluje z zaposlenimi in z vsemi, ki predstavljajo njihovo socialno mrežo, in s tistimi, ki lahko pomagajo. Vključevanje vseh, ki lahko nudijo pomoč, in zaveza pri vzdrževanju komunikacije z njimi ter timsko sodelovanje je pomembna značilnost svetovalne službe. Osnovni namen svetovalne službe v VDC-ju je zadovoljstvo in napredek uporabnikov in doseganje ciljev in poslanstva VDC-ja pri izvajanju storitev.

V svetovalni službi nudijo individualno pomoč zaposlene z dveh poklicnih področij, s področja socialnega dela in psihologije. Te opravljajo še druge strokovne naloge, ki prispevajo h kvaliteti in razvoju storitev ter razvoju posamezne stroke. Pri reševanju kompleksnih problemov zaposlene sodelujejo in s tem nudijo celovito psihosocialno pomoč za vse uporabnike v obeh storitvah.



Pogovor socialne delavke z uporabnico

Delo svetovalne službe obsega naslednje naloge:

- Svetovanje in pomoč uporabnikom pri razumevanju vsakodnevnih življenjskih situacij, pri vzpostavljanju zadovoljujočih odnosov in sprejemanju odločitev v različnih življenjskih obdobjih.
- Vodenje skupinskih oblik dela z uporabniki za izboljšanje odnosov in pridobivanje izkušenj (npr. pogovorne skupine).
- Sodelovanje in timsko delo z zaposlenimi pri načrtovanju, spremljanju in uresničevanju ciljev uporabnikov.
- Nudjenje psihosocialne pomoči ter svetovanje uporabnikom in svojcem pri premagovanju osebnih stisk in pomoč pri uveljavljanju pravic.
- Svetovanje in posvetovanje z zaposlenimi v pomoč pri delu z uporabniki in svojci.
- Vodenje postopkov sprejema, odpusta ali premetitve in informiranje o postopkih.
- Vzpostavljanje delovnega odnosa in sodelovanje z zunanjimi ustanovami in strokovnjaki v okviru nudenja pomoči in drugih nalog.
- Zbiranje in vodenje podatkov o uporabnikih in svojcih, ki so potrebni za izvajanje storitev in izdajanje potrdil.
- Pomoč pri prehodu iz šole v zaposlitev – informiranje staršev, uporabnikov in koordinacija prakse učencev.
- Vodenje oz. sodelovanje pri razvojnih projektih in v sistemu za izboljševanje kvalitete storitev (E-Qalin).
- Koordiniranje prostovoljnega dela in mentorstvo študentom ter prostovoljcem.
- Sodelovanje pri izobraževanju ali usposabljanju zaposlenih s področja njihove stroke in področja dela.

Razvoj in pogled v prihodnost svetovalne službe

Svetovalna služba je glede na starost VDC Tončke Hočevar mlada služba. Temelj svetovalne službe v VDC Tončke Hočevar je bila dobro utečena in strokovno usposobljena socialna služba v osebi socialne delavke. Svojo filozofijo in prakso je svetovalna služba v VDC Tončke Hočevar črpala tudi iz bogate tradicije in izkušenj delovanja svetovalnih služb v šolstvu.

V 14 letih razvoja svetovalne službe so zaposleni v svetovalni službi nadaljevali razvojno in strokovno delo predhodnikov na področju socialnega dela in izoblikovali naloge ter način delovanja svetovalne službe. Ta ni delovala le v pisarni, ampak se je vedno trudila biti vključena v življenje uporabnikov, še posebej tistih, ki so vključeni v institucionalno varstvo. Vključevala se je tudi v neposredno individualno in skupinsko delo z uporabniki v obeh storitvah.

Razvoj svetovalne službe je bil zahteven proces, saj se je v omenjenih 14 letih v svetovalni službi izmenjalo šest socialnih delavk in dve psihologinji ter usposabljalno šest pripravnic. Zasluge za razvoj svetovalne službe ima tako vodstvo kot tudi svetovalne delavke, vsi z znanjem, vizijo in razvojno naravnostjo.

Tako kot se je v šolstvu začel razvoj svetovalne službe z zaposlovanjem različnih strokovnjakov, ki se ukvarjajo s področjem svetovanja, tako se je z letom 2004 začel tudi razvoj svetovalne službe v VDC Tončke Hočevar. Takratna direktorica, nekdanja socialna delavka, je zaposlila psihologinjo z izkušnjami pri uvajanju in delu svetovalne službe v vrtcu. S tem se je začelo sodelovanje dveh strok pri nujenju celovite psihosocialne pomoči uporabnikom, svojcem in sodelavcem, razvoju timskega sodelovanja, kvaliteti dela v VDC-ju in s tem pri razvoju svetovalne službe.

Ob analizi delovanja svetovalne službe so razvidna različna obdobja v razvoju:

1. **Začetno obdobje, od leta 2004 do 2007**, so bila leta medsebojnega spoznavanja dveh različnih strok in specifičnih načinov dela.
2. **Delovanje in razvoj svetovalne službe so od leta 2008 do leta 2011** zaznamovale pogoste kadrovske spremembe, nadomeščanja in menjave. V skrbi za ohranjanje kontinuitete svetovalne službe se je prepletalo psihološko in socialno delo.
3. **Od leta 2012 do leta 2017** je potekalo poenotenje in utrjevanje prakse socialnega dela in vzpostavljanje prakse psihološkega dela s sodelovanjem dveh strok. Svetovalna služba je bila prvič opredeljena v organigramu VDC-ja kot samostojna služba.
4. **Leta 2018** so se začeli vzpostavljati osnovni kadrovske pogoji za svetovalno službo s sodelovanjem dveh samostojnih strok, socialnega in psihološkega dela v svetovalni službi.

V tem kratkem obdobju in številnih menjavah so zaposlene v svetovalni službi izvedle številne projekte in izboljšave ter sodelovale pri izpopolnjevanju sodelavcev in tako prispevale k razvoju VDC-ja. Izvedle so ustanovitev dveh novih stanovanjskih enot, gospodinjanskega modela dela v institucionalnem varstvu, projekte v izpopolnjevanju in celostni psihosocialni obravnavi uporabnikov v kompleksnih in kriznih situacijah, nadgrajevale strokovno sodelovanja s CSD-ji pri reševanju kriznih situacij v družinah uporabnikov, pri obravnavi nasilja in pri razvoju skupne strokovne obravnave (okrogla miza s CSD-ji) in še mnoge druge razvojne projekte in naloge.

V prihodnje bo za kvalitetno strokovno delo potrebno vzpostaviti pogoje za individualno delo v svetovalni službi, še posebej za psihološko delo. To bo šele omogočilo indi-

vidualno psihološko delo, ki bo osnova za razvoj ustrezne psihološke strokovne pomoči uporabnikom.

Prihodnost svetovalne službe je v razvoju VDC Tončke Hočevar v smeri deinstitucionalizacije in v prilagajanju potrebam uporabnikov in družin. Razviti bo potrebno mobilno psihosocialno pomoč v sodelovanju s službami v VDC-ju in v lokalni skupnosti.

Maja Štante Vouk,
psihologinja



Boris P. predava o spoznavanju invalidnosti

S psihologinjo Majo že dolgo sodelujeva. Pri sebi vidim veliko sprememb, včasih nisem bil tak kot zdaj. Imam tudi boljšo samopodobo. Imel sem slabo komunikacijo, nisem znal in nisem si zaupal. V času odraščanja sem imel slabo samopodobo, kar je bilo posledica kriz v odraščanju. Do sprememb sem prišel s pomočjo pogovorov s psihologinjo. Sedaj marsikaj naredim sam, prej pa se nisem lotil. Vidim svet drugače, bolj je pisan in bolj odprt. Tudi pomoči rabim manj, kot sem jo na začetku. Naredil sem dolgo pot razvoja iz mladoletnika v odraslo osebnost, v kar sem ob pomoči veliko vložil. Včasih sem vedno potreboval pomoč, zdaj pa se lotim stvari sam in manj sem nezaupljiv. Precej drugače razmišljam in bolj zaupam vase. Ni bilo lahko, niti vedno prijetno, sem tudi jokal. Svojih korakov sem se bal. Zdaj se s psihologinjo dobivam redkeje, zadosti je enkrat na mesec. Razlika je, da zdaj hočem sam narediti. Ne rabim spodbujanja. Jaz mislim, da nisem toliko prizadet, da mi bolj manjkajo druge stvari. Veliko so mi dale tudi druge strokovne delavke – Vessna, Maja in Metoda. S psihologinjo pa sva imela tisoč pogovorov. Rad sodelujem tudi na pogovorni skupini. Bili so dobri pogovori o prijateljstvu, ljubezni. Zdaj potrebujem človeka, kadar mi je težko, prej pa so bili problemi bolj komplicirani. V sebi čutim željo in sposobnost, da bi pomagal drugim.

Boris Punek,
uporabnik

Uporabnik pismonoša

Tudi zaposlene v tajništvu se vsakodnevno srečujemo z našimi uporabniki in sodelujemo pri delu. Tako v sodelovanju s strokovno delavko iščemo določena dela oz. zadolžitve, v katere lahko vključimo tudi uporabnike. Nekateri so za določena dela zelo primerni, s skupnimi močmi pa smo jih še dodatno usposobili, da so kos svojim nalogam. Že kar nekaj let imamo prakso, da uporabniki pošto, ki je namenjena odpremi, odnašajo osebno na poštni urad. Vnaprej smo se o vsem seveda dogovorili s poštними uslužbenci, jim predstavili naše uporabnike in način dela oz. celoten postopek, ki je za izpeljavo naloge potreben. Pogovorili in ocenili smo tudi tveganje, ki ga taka zadolžitev lahko prinese.

Poudarila bi še, da je ob zamenjavi našega »pismonoše« prvi uporabnik uvajal drugega, svojega naslednika in tudi tistega, ki ga v primeru odsotnosti nadomešča, in tudi tu se je odlično izkazal. Pri svojem delu so uporabniki zelo skrbni pa tudi v raznih nepredvidenih situacijah se zelo dobro znajdejo. S poštnege urada doslej nismo prejeli še niti ene pripombe. Uporabniki sicer pomagajo tudi pri kakšnih drugih opravilih, nekateri radi kuvertirajo, nekateri radi zgibajo dokumente in jih vstavljajo v kuverte, drugi radi žigosajo, tretji spet prenašajo časopis ali kakšne druge dokumente. Na nek način so naši sodelavci, kar pomeni dodano vrednost našemu delu in je dokaz, da skupaj zmoremo veliko.

Martina Svetlin,
poslovna sekretarka

Delo v upravi v odnosu do uporabnikov

Zaposlene v upravi (tajništvo in računovodstvo) se redno srečujemo z našimi uporabniki. Včasih samo tako mimogrede, pogosto pa tudi uradno, saj prinašajo v pisarno različne dokumente in račune ali kaj za fotokopirati, pogosto pa ob svojem prihodu povedo, da so nas prišli samo pogledat ali pozdravit. Nekateri z radovednostjo spremljajo dogajanje oz. delovno dinamiko v zavodu. Zanimata jih naše delo in naše počutje, aktivno spremljajo razna gradbena dela in tehnična opravila, želijo povprašati o nakupih in cenah raznih aparatov, pripomočkov, avtomobilov. Prav je, da jih vse to zanima in da so o tem obveščeni, saj je naš zavod za marsikaterega od njih edini dom. Skoraj si več ne znamo predstavljati določenega dela brez sodelovanja z enim od uporabnikov, ki vsakodnevno in z vso odgovornostjo skrbi za prenos dnevne pošte na bližnji poštni urad. Pri tem mu občasno pomaga njegova prijateljica, če pa ne utegneta, si običajno sama poiščeta nadomeščanje. Menimo, da vse to predstavlja nevsiljiv prenos sodobnega znanja na uporabnike, na ta način pa tudi prispevamo k razvijanju njihove samostojnosti in odgovornosti. Včasih tudi drug drugemu kaj po- tožimo, kar nas dela človeške, odkrite in zaupljive in to predstavlja most do spoštovanja drugačnosti.

Menimo, da delati z odraslimi osebami z motnjo v duševnem in telesnem razvoju ne pomeni samo dela za zdravstvene in strokovne delavce, ampak je z naravo tega dela prežeta celotna ustanova, vključujoč tehnično osebje, kooperante, prostovoljce in ostali sodelavce.

Andreja, Karmen, Zdenka, Ksenija, Martina, Romana,
zaposlene v upravi

Osnovna oskrba

Po pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev osnovna oskrba zajema bivanje, organiziranje prehrane, tehnično oskrbo in prevoz. Znotraj bivanja je potrebno zagotoviti čiščenje bivalnih prostorov in pranje, čiščenje ter vzdrževanje oblačil ter osebne in skupnega perila. Organiziranje prehrane obsega nabavo, pripravo in ustrezno postrežbo (tudi razrezane, sesekljane in pretlačene) celodnevne, starosti in zdravstvenemu stanju primerne hrane in napitkov. Tehnična oskrba je organizirana dejavnost za zagotavljanje tehničnih pogojev za optimalno izvajanje institucionalnega varstva in vključuje vzdrževanja opreme, prostorov, objekta in okolice. Prevozi vključujejo organizacijo in izvedbo prevozov v zvezi z uveljavljanjem zakonskih pravic in obveznosti v nujnih primerih.

V VDC Tončke Hočevar izvajajo osnovno oskrbo čistilke, perici in vzdrževalci – šoferji. Za pripravo vseh obrokov in organizirano prehrano imamo zunanjega pogodbenika in dolgoletnega partnerja Sodexo, ki pri načrtovanju vključuje tudi naše predloge. Zaposleni v svoje delo občasno vključujejo tudi uporabnike.

Metoda Novak,
vodja institucionalnega varstva



Pomoč uporabnika pri čiščenju

V VDC-ju sem zaposlena skoraj 30 let. Od prvega dne se tukaj počutim kot članica družine. Zaupanje, ki mi ga je 10. maja 1989 izkazal g. direktor Pavle Smolej, še danes opravičujem, saj mi je delo tukaj resnično v veselje. V teh letih se je v VDC-ju veliko spremenilo. Ko sem prišla, nas je bilo zaposlenih 30, zdaj nas je že več kot 120. Priznati moram, da za dobro voljo in zadovoljstvo na delovnem mestu ogromno pripomore tudi nadrejeni. Vodje in ga. direktorica Nadja Gantar, ki skrbijo, da delo dobro teče, skrbijo tudi za učenje nas zaposlenih in s tem pripomorejo k večjemu zadovoljstvu vseh nas. Nekaj posebnega je delo z varovanci v pralnici. Oni se učijo od mene – zlaganja, likanja, ampak tudi jaz se učim od njih. Vsak dan, vseh 30 let, je poln smeha, izzivov, solz in veselja. Ob pogledu nazaj šele spoznam, koliko sem pridobila – znanja, izkušenj in prijateljev. In kar je najpomembneje, na delo prihajam z veseljem.

Merima Husejinović,
perica

V VDC Tončke Hočevar nas je zaposlenih sedem čistilk. V zavodu skrbimo za čistočo in za prijetno bivanje naših uporabnikov. Pri delu nam pomagajo tudi nekateri uporabniki. Vsako jutro nas pričakajo na gospodinjski enoti, da jim razdelimo delo. Pri tem delu se počutijo zelo odgovorno in ponosno, saj je to konec meseca tudi nagrajeno. Pri tem so zelo natančni in tako razbremenijo čistilke. Poleg enote v Šiški imamo tudi tri stanovanjske enote, kjer so uporabniki samostojni in sami skrbijo za red in čistočo, dvakrat mesečno pa jim pridemo pomagati čistilke. Z uporabniki se dobro razumemo, zato nas velikokrat povabijo za spremstvo ob določenih praznovanjih. Med tednom imamo veliko dela, med celodnevni vikendom pa si lahko malo časa vzamemo tudi za uporabnike in se z njimi igramo kakšne družabne igre, se družimo ob kavici ali gremo na krajši sprehod. Delo čistilke je v naši hiši cenjeno, zato ga vestno opravljamo.

Helena Hudobivnik,
čistilka



Tina R. pomaga v pralnici.

Mojih dvajset

Čisto navadno jutro. Prihod v službo, branje pričakovane elektronske pošte. Pa tudi manj pričakovane, saj je med njo tudi pošta gospe direktorice Nadje z novim logotipom VDC Tončke Hočevar s pripisom, da ga od zdaj naprej lahko uporabljamo. V trenutku so se mi misli povrnile v čas mojega prihoda v VDC in v prvo leto dela v tej ustanovi, v leto, ko smo praznovali 30-letnico delovanja. Zastavi se mi vprašanje, zakaj vztrajam na svojem delovnem mestu toliko časa. Minilo je polnih 20 let! Začel se mi je odvijati film, ki se je začel decembra 1997, ko me je v VDC pripeljala želja po nečem drugačnem. Sprejela sta me tajnica Tatjana in direktor Pavle. Veliko stvari sta mi tisti dan razložila in pokazala, najbolj pa sem si zapomnil, da je bilo v zavodu 53 zaposlenih in 200 varovancev. Izvedel sem, da imajo nekaj dislociranih enot in da je bil k »stari hiši« narejen prizidek, ki so ga poimenovali »novi del«. Prav zaradi novega dela so nastale potrebe po novih delovnih mestih – eno od njih je bilo tudi delo vzdrževalca.

Ne bom pozabil občutkov, ko mi je direktor Pavle predstavil moje bodoče zadolžitve – vzdrževanje toplotne postaje, prezračevalnega sistema, alarmnega sistema, takrat še kamer in monitorjev, strojnice in dvigal. Vse to je bilo zame nekaj drugačnega, nepoznanega. To mi je bila dodatna motivacija, saj sem človek izzivov. Ves čas sprehoda po objektu sva imela spremljevalce in direktor je dejal: »Jani, to so pa naši varovanci.« Bili so polni vprašanj, spraševali so, kdo sem in kaj tam počnem. Kljub temu, da so bili to prvi osebni stiki z osebami, motenimi v duševnem in telesnem razvoju, sem imel ob srečanju z njimi zelo dober občutek. V njihovih besedah, pogledih in dejanjih nisem čutil hinavščine, laži, samovšečnosti in nezadovoljstva. Bili so polni optimizma. Naključje, velika želja ali sreča so me pripeljali v to delovno okolje, ki mi je dalo več lepih kot slabih spominov.

Prisrčni varovanci oz. uporabniki, kasneje smo jih pač tako poimenovali, so mi s svojim jutranjim pozdravom in s svojimi vprašanji polepšali prihod na delovno mesto. Ni bilo dneva, da mi ne bi ponudili svoje pomoči in gostoljubnosti in me spraševali, kaj je narobe,

če sem bil slabe volje. Ja, znati bi se morali poslušati in razumeti, ne samo jemati, ampak tudi dajati. Ne smem pozabiti srečanj s starši ali skrbniki, ki ti zaupajo svoje otroke. To so bila naključna srečanja, srečanja na domu, če je uporabnik vključen v prevoze, in srečanja ob odhodi na letovanja. Ni se treba pogovarjati, vendar čutiš, da je želja svojcev po tvoji zanesljivosti, skrbi in prijetnem odnosu do uporabnikov upravičena. Seveda pa je to tudi dolžnost vseh zaposlenih.

Ja, lepo je, ko pomislim na vsa ta leta dela v VDC Tončke Hočever. Zamenjalo se je nekaj direktorjev, vodij celodnevne in dnevnega varstva, število dislociranih enot se je večalo. S tem pa se je tudi število uporabnikov, ki so bili vključeni v prevoze, povečevalo. Vzdrževalna dela, različna pomoč pri adaptacijah, delo v dislociranih enotah, čas, ki ga posvetiš uporabnikom – izzivov in dela je bilo vedno dovolj. Moji dve desetletji sta hitro minili in že bomo praznovali 50-letnico delovanja VDC. Uspeh in dobri odnosi so skupek besed, pogledov in dejanj uporabnikov, poštenosti brez nevoščljivosti in brez laži. Za zaključek naj dodam še par besed iz knjige prigrad Skupaj z drugačnimi, ki so mi ostale v spominu: »Uči se poslušati, razumeti in biti zanesljiv. Zaupaj in ne pusti nikogar samega, varuj zasebnost.«

Jani Zupančič,
vzdrževalec



Uroš P. pismonoša

Razvojna naravnost VDC Tončke Hočever z vidika izobraževanja

Vključenost v izobraževanje in s tem povezan razvoj organizacije je široko področje, ki vključuje različne izobraževalne organizacije, ki nudijo ustanovam izobraževalne programe, predvsem pa lastno izobraževanje v obliki »učee se organizacije«. V nadaljevanju predstavljam vpetost VDC Tončke Hočever v izobraževanje in s tem povezan razvoj v relaciji do izobraževalne organizacije FIRIS IMPERL d. o. o.

FIRIS deluje v slovenskem prostoru že 25 let. Nudi krajše in daljše izobraževalne programe, namenjene izvajalcem javne službe na področju socialnega varstva. V vseh teh letih je bil v različne oblike izobraževanja vključen tudi VDC Tončke Hočever.

Pomemben indikator razvojne naravnosti ustanove je vsekakor vključenost zaposlenih v izobraževanje oz. izobraževalne programe. V prikazu ločim tri kategorije programov:

- izobraževalne programe v trajanju enega do dveh let v sklopu kontinuiranih dvo- ali tridnevni seminarjev
- dvo- ali tridnevne zaključene seminarje
- nekajdnevne strokovne ekskurzije v države EU.

V različne izobraževalne programe je bilo v zadnjih 25 letih vključenih 153 zaposlenih, nekateri od njih večkrat. Največ, 66, jih je bilo deležnih daljših izobraževalnih programov, 52 jih je bilo vključenih v enkratne seminarje, 35 pa je bilo v programih v sklopu strokovne ekskurzije.



Izobraževanje o demenci

Zelo pozitivno je, da izstopajo izobraževalni programi, ki predstavljajo temeljitejše izobraževanje in pridobivanja širšega znanja. Ti programi so bili: šola za direktorje v socialnem varstvu (10 terminov po tri dni), šola za vodje enot in programov (9 terminov po tri dni), izobraževalni program za delovne inštruktorje (16 terminov po dva dni), izobraževalni program za gospodinje v socialnovarstvenih ustanovah (17 terminov po dva dni), nebesedna komunikacija (sedem terminov po tri dni), izobraževanje za E-Qalin procesne vodje (dva termina po tri dni), izobraževanje za E-Qalin moderatorje (dva termina po tri dni) in izobraževalni program »Naravnost na uporabnike in procese« (trije termini po dva dni).

V izobraževanje v sklopu dvo- ali tridnevni zaključeni seminarjev na letni ravni je VDC Tončke Hočever vključeval od 3,4 do 9,3 zaposlenega. V zadnjih letih se je VDC odločil za model upravljanja kakovosti E-Qalin, kar je pomembno vplivalo na povprečno število vključenih v izobraževanje.

Pomembno je tudi število zaposlenih, vključenih v strokovne ekskurzije. Tudi v to obliko izobraževanja se je VDC Tončke Hočever vključeval kontinuirano, najbolj pa v obdobju od 2008 do 2018.

Vsi trije dosednji direktorji VDC-ja so opravili šolo za direktorje v socialnem varstvu.

Vsak od njih je pustil pri izobraževanju zaposlenih in vodstva svoj pečat. Pavle Smolej je dal velik poudarek izobraževanjem, povezanimi s psihosocialno vsebino (nebesedna komunikacija, transakcijska analiza, supervizija), Tatjana Podlipec je edina vključila zaposlene v šolo za vodje enot in programov, v izobraževanje kinestetike v negi in dejavnost pomoči na domu, Nadja Gantar pa je zaslužna za usmerjenost v izobraževanje za kakovost z uvajanjem modela E-Qalin in v izobraževanje ožjega vodstva za uspešno vodenje (seminarji o zdravem vodenju, o konfliktnem menedžmentu, za direktorje in ožje vodstvo).

Franci Imperl,
Imperl Firis d. o. o.



NDC
50 LET HOČEVAR
Tovčke

KAMENČKI
DANAŠNJEGA MOZAIKA
.....

Sodexo Slovenija in sodelovanje z VDC Tončke Hočevar

Sodexo je na slovenskem trgu prisoten že več kot 20 let. Iz malega podjetja smo zrasli v podjetje, v katerem pričakovanja naših naročnikov in svoje osebne cilje uresničuje kar 600 zaposlenih. Del uspešnosti vsekakor pripisujemo dejstvu, da pripadamo mednarodni skupini Sodexo, ki ima več kot 50 let tradicije. Za nas predstavlja dragocen vir izkušenj in »know-how«, ki ga oplemenitimo z domačim znanjem in izkušnjami iz lokalnega okolja.

Poslovno sodelovanje z VDC Tončke Hočevar se je začelo julija 2011, ko je bila skrb za prehrano uporabnikov in zaposlenih zaupana naši družbi. V upravljanje smo prevzeli kuhinjo in zaposlene. Hkrati se je začelo tudi sodelovanje na področju integriranega zaposlovanja oz. vključevanja oseb z motnjo v delovni proces. Z delom pri nas je začela ga. Maja Manova. Sedaj teče sedmo leto našega sodelovanja, ga. Maja pa v okviru integrirane zaposlitve v kuhinji dela že enajst let. Opravlja delo kuharske pomočnice, tečaj je opravljala na Srednji šoli za gostinstvo in turizem v Ljubljani. V ekipo, ki vse dni v letu skrbi za prehrano uporabnikov in zaposlenih, se je dobro vključila. Delo v kuhinji ji predstavlja izziv, ki ga opravlja z vso odgovornostjo. Njene naloge so priprava hladnih malic, pomivanje posode in skrb za urejenost in čistočo prostorov.

V delovnem procesu je enakovredna zaposlenim v Sodexu in nosi našo delovno uniformo. Upoštevati mora vse interne predpise, ki veljajo v podjetju, predvsem pa vse predpise, ki se nanašajo na higieno. Vključena je v in-



Sodexo

terna izobraževanja s področja HACCP in čiščenja, podjetje jo vključuje v svoje neformalne dogodke, kot so novoletna zabava in piknik. Obravnavana je torej enako, kot vsi zaposleni v podjetju. Kljub vsemu je dejavnost organizacije prehrane, ki jo opravljamo v Sodexu, rizična predvsem s stališča zagotavljanja sanitarne varnosti. Zato moramo še posebej paziti in dodatno pozornost usmerjati v upoštevanje vseh pravil HACCP – sistema za zagotavljanje varne proizvodnje hrane.

Ga. Maja se tudi v prihodnosti vidi v živilski dejavnost. Želi si pridobiti izobrazbo pomočnika kuharja, slaščičarja ali peka. Zaveda se, da je potrebno za doseg tega cilja trdo delati, mi pa verjamemo, da ji bo to ob naši moralni in strokovni podpori uspelo. Veseli nas, da kljub svoji motnji živi in deluje zelo pozitivno, da se vključuje v delo in normalno življenje. Še bolj pa smo zadovoljni, če smo vsaj del te njene pozitivne energije pomagali zgraditi v Sodexu.

Hvaležni smo, da smo lahko delček vaše 50-letne zgodbe, ki jo želimo uspešno nadaljevati.

Miha Mlakar,
Sodexo Slovenija

Spremljanje kakovosti

VDC Tončke Hočevar je leta 2013 začel z usposabljanjem za vključitev v sistem spremljanja kakovosti E-Qalin (European Quality-improving learning). To je vseevropski model upravljanja s kakovostjo v ustanovah socialnega varstva, katerega razvoj je podprla EU. Nastal je zaradi zahtev razvoja sodobne družbe, socialne politike in sistema socialnega varstva. Njegov nastanek so pogojevale zahteve razvoja socialnovarstvenih organizacij, njihove potrebe po standardih kakovosti in po specifičnem modelu obvladovanja kakovosti, ki bi bil nacionalno in evropsko priznan.

Za E-Qalin je značilno, da je naravnano operativno in pospešuje aktivno vključevanje vseh deležnikov – uporabnikov, svojcev in zaposlenih. V zavodu smo skozi E-Qalin prepoznali intenzivno prizadevanje sodelavcev, ki verjamejo vase, v cilje zavoda, v sposobnosti uporabnikov in v uspeh timskega dela.

Predvideni učinki upravljanja kakovosti po modelu E-Qalin so predvsem boljša kakovost storitev za uporabnike, večja motiviranost in zadovoljstvo zaposlenih, pomoč vodstvu ter zaposlenim v ustanovah pri zagotavljanju in izpopolnjevanju kakovostnih storitev, nacionalna ter mednarodna primerljivost ustanov in certificiranje specifične dejavnosti.

Leto 2017 je bilo za zavod prelomno. V mesecu oktobru smo prejeli certifikat kakovosti, ki je dokaz, da delamo dobro ter sledimo pravim ciljem. Ves trud zaposlenih, uporabnikov in svojcev, ki vsako leto aktivno sodelujejo v petih različnih skupinah za kakovost in v razvojni skupini, je bil poplačan. V tem procesu smo povezali perspektivo uporabnika, svojca in zaposlenega ter okolja v katerem delujemo in živimo. Vsak od njih je vnesel svoja videnja, iz-



Prejem certifikata kakovosti

kušnje in poglede. Pomembno je, da smo si dali priložnost za učenje drug od drugega in se povezali v naših skupnih ciljih.

Izkušnja obiska zunanjih presojevalcev je bila pomembna in zelo dragocena. V zaključnem poročilu sta o nas in našem delu presojevalca napisala takole:

»VDC Tončke Hočevar je odprt in dobro sodeluje z lokalnimi skupnostmi, v katerih izvaja dejavnosti z javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami, izobraževalnimi institucijami, podjetji in drugimi. Za boljšo prepoznavnost ustanove in uporabnikov sledijo vsem razpisom na tekmovanje, natečajem in revijam, v katerih lahko sodelujejo. Uporabniki in njihovi mentorji so na natečajih in tekmovanjih dobili vrsto priznanj in nagrad. So učeča organizacija, ki pridobljeno znanje in dobre prakse prenaša v delo na področju skrbi za osebe s posebnimi potrebami. Družbena odgovornost in vključenost VDC Tončke

Družini prijazno podjetje

Hočevar in vseh zaposlenih se kaže v vključevanju in sodelovanju z drugimi organizacijami v projektih, s katerimi odpirajo nove poti k večji prepoznavnosti zavoda in s tem večanju možnosti za vključevanje uporabnikov v različne oblike dela in samostojnejšega bivanja uporabnikov. Zaposleni dajejo vtis dobrega kolektiva, naravnane ga v iskanje rešitev za zadovoljevanje potreb uporabnikov in zaščito njihovih pravic in koristi s posebnim poudarkom na opolnomočenju uporabnikov. Uporabniki so vključeni v vse procese in aktivnosti, na katere lahko in zmorejo sami ali ob podpori njihovih zastopnikov vplivati.

Pot izboljšanja kakovosti storitve se s pridobitvijo certifikata ni zaključila, temveč je začetek nove poti. Delo v skupinah se nadaljuje, cikel se ponavlja in čaka nas še veliko dela, ki pa ne bo težko, ker vemo, kam želimo priti.

E-Qalin je na poti, po kateri hodimo, orodje in kompas s pomočjo katerega svoja razmišljanja in predloge udeležujemo v izboljšavah. Merilo uspeha našega dela bodo doseženi rezultati – večja kakovost življenja in dela naših uporabnikov.

Metoda Novak,
vodja kakovosti

V VDC Tončke Hočevar smo v letu 2015 pridobili osnovni certifikat »družini prijazno podjetje« (DPP), ki podjetje spodbuja in tudi zavezuje, da z različnimi ukrepi zaposlenim omogoča učinkovitejše usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti. Že pred pridobitvijo certifikata DPP so bile v zavodu na voljo nekatere »ugodnosti« in visoka raven razumevanja zaposlenih, kar je olajševalo usklajevanje. S pridobitvijo certifikata se je del ukrepov formaliziral, za ostale ukrepe pa se je skupaj z vodstvom poiskalo ravnovesje, ki ustreza tako delovni organizaciji kot zaposlenim. Za boljše razumevanje potreb zaposlenih se je oblikovala projektna skupina DPP. Vanjo smo se vključili zaposleni različnih profilov iz vseh organizacijskih enot zavoda z različnimi življenjskimi situacijami in izkušnjami. Pojem družina smo v projektni skupini definirali širše, saj smo v naša razmišljanja vključili širšo družino. Zaradi narave našega dela se namreč še bolj zavedamo starajoče se populacije in potrebe po prilagajanju ter pomoči tudi našim staršem in ne le otrokom.

Projektna skupina zaposlenih je v sklopu ukrepov pripravila pravilnik o DPP, ki je vpet tudi v pravilnik o delovnem času. Tako je urejeno usklajevanje pridobljenih dodatnih delovnih ur, načrtovanje letnega dopusta je prijaznejše, večja je fleksibilnost odmora med delom. Ponudba za prosti čas zaposlenim omogoča uporabo zavodskih prostorov za rekreacijo in sproščanje, zaposlenim je na voljo možnost, da je z njimi na delovnem mestu otrok, kot izjemno pozitiven in povezovalen pa se je pokazala organizacija novoletnega srečanja za otroke zaposlenih. Tekom treh let so zaposleni v VDC Tončke Hočevar dobro spoznali vse ukrepe DPP. Poleg pravil-

nika, ki jasno opredeljuje način izvedbe posameznega ukrepa, je bila izdana tudi brošura o ukrepih.

V sklopu politike informiranja zaposlenih in zunanje javnosti so bili izvedeni dodatni ukrepi, ki so izboljšali dostopnost do vseh pomembnih informacij. Projektna skupina DPP poleg rednega obveščanja in zbiranja podatkov o zadovoljstvu zaposlenih ter predlogov za nadgradnjo ukrepov o usklajevanju dela, deluje tudi na področju ozaveščanj vodij o pozitivnih vidikih ukrepov. Ukrepi DPP so pogosto prepleteni z ostalimi spodbudami za dvig kakovosti življenja zaposlenih v našem zavodu, npr. s sistemom kakovosti E-Qalin, promocijo zdravja na delovnem mestu in z delovanjem sindikata.

Opažam, da je izvajanje ukrepov v okviru certifikata DPP pripomoglo k izboljšanju komunikacije v podjetju, k sodelovanju med zaposlenimi, razumevanju določenih situacij in posledično k večji fleksibilnosti tako zaposlenih kot delodajalca. Vsi sprejeti ukrepi in možnost koriščenja teh olajšujejo usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja in posledično dvigujejo organizacijsko kulturo.

Ob tem je nujno omeniti, da je za dobro usklajevanje potrebna tudi pripadnost zaposlenih organizaciji in seveda tudi razumevanje narave dela, ki žal ne omogoča vedno zadovoljstva na vseh straneh. Vendar se s skupnimi močmi, odprto komunikacijo in sproščeno klimo vedno najdejo rešitve, ki zadovoljijo vse deležniki.

Darja Pajk,
skupinska habilitatorka



Prejem certifikata DPP



Članice projektne skupine DPP

Sodelovanje

Kot zunanji partner in svetovalci sodelujemo z zaposlenimi in uporabniki storitev VDC Tončke Hočevar že od leta 2010. Z zaposlenimi smo sodelovali na delavnicah za izboljšanje ciljnega delovanja, vključujočega sodelovanja, vodenja skupin in dvigovanje digitalne pismenosti. Soustvarjali smo tudi pot delovni skupini za izdelavo vrednot, poslanstva in vizije.

Nove veščine za uporabo računalniških programov in še posebej tistih informacij ali pomagala, ki jim olajšajo zadovoljevanje osebnih potreb, povečajo njihovo vključenost in aktivnost ter jim izboljšajo kvaliteto življenja, sta pridobili tudi dve skupini uporabnikov storitev.

Ko obudim spomine, mi priprava na površje nekaj izjav udeležencev našega sodelovanja:

»Ne spomnim kaj točno ste (smo) delali na delavnici, vendar deluje – zdaj je v vodenju in delu skupine veliko manj stresnih situacij.«

»Ker sodelavke same na računalnik napišejo mesečna poročila, lahko vsaj del dneva namenim drugim delom. Ponosne so sodelavke in ponosna sem jaz na njihov napredek. Splačalo se je.«



Ustvarjalna delavnica

»Ko na internetu poiščem nove recepte, lahko v bivalni skupnosti skuham nove jedi za moje prijateljice in prijatelje.«

»Zdaj je veliko manj stresno voditi ljudi, ker znam bolje prisluhniti in ob nejasnostih povprašati, bolj jim zaupam in bolj dopuščam uporabljati lastno kreativnost in odgovornost pri njihovem delu.«

»Ponosna sem na vključenost, dialog, samoiniciativnost in prispevek članov skupine za vrednote, poslanstvo in vizijo VDC-ja. Imamo odlično poslanstvo, vizijo in vrednote. Bravo mi!«

In še bi lahko našteval zanimive, prijetne, drobne utrinke našega občasnega ciljnega sobivanja za človeka vredno življenje vsakogar in vseh. Hvala vam.

Naj bo praznično leto tudi leto mnogih izvirov plemenitega v nas.

Janko Lah,
direktor AGORA d. o. o.

Terapevtski vrt in hortikulture aktivnosti v VDC Tončke Hočevar

Delo z rastlinami je za številne naše uporabnike ena od najbolj priljubljenih aktivnosti. Veliko jih prihaja iz kmečkega okolja, zato jim je delo na vrtu in predvsem gojenje cvetja dobro poznano. Zato smo se v zavodu že pred več kot 20 leti odločili, da bomo zasadili zelenjavni vrt. Vendar smo z vrtnarjenjem kmalu zaključili, saj lokacija vrta ni bila primerna, vrt ni bil ograjen in nanj so zahajali nepovabljeni obiskovalci s svojimi hišnimi ljubljenci.

Z vodenjem terapevtskih hortikulturnih programov sem pričela že leta 2003. Opazila sem namreč, da mnogi uporabniki od doma prinašajo različno cvetje in imajo željo, da bi imeli na okenski polici svojo rastlino. Iskali so pomoč in prihajali po nasvete za gojenje svojih sobnih rastlin. Mnogi so radi pregledovali revije in knjige s cvetjem, drugi so najbolj uživali ob obisku botaničnega vrta ali bližnje cvetličarne. Ko sem zalivala balkonsko cvetje, so nekateri radi polnili kanglice z vodo in ponosno pripovedovali, da so to njihove rože. Zato sem pred leti oblikovala več različnih programov – vrtnarstvo, cvetličarstvo in aranžerstvo pa tudi izlete in poučne ekskurzije. Uporabniki se v te programe terapevtske narave (imenujem jih hortikulture aktivnosti) vključujejo glede na interes, pri delu z rastlinami vztrajajo krajši čas in se pri tem zabavajo.

Najprej smo z uporabniki začeli urejati cvetlično gredo ob našem zavodu. Gredice urejamo še danes, delo poteka sezonsko, spomladi in jeseni, poleti pa poskrbimo, da so rastline dovolj zalite in ustrezno pognojene. V gredico posadimo tudi nekaj sezonskega cvetja, ki nam ga podari-

jo vrtnarji. V dvignjenih gredicah, ki omogočajo dostop do rastlin varovancem na invalidskih vozičkih, imamo zasajen zeliščni vrt za spodbujanje čutil. Zelišča uporabimo tudi pri pripravi jedi in napitkov. Manjša gredica pred vhodom v zavod je zasajena z rožami, ki si jih izberejo uporabniki sami.

V letu 2012 smo pričeli z ustvarjanjem vrta, ki smo ga poimenovali terapevtski vrt. V prvi fazi smo ga ogradili in na ta način dosegli zasebnost. K sodelovanju smo povabili absolventko krajinske arhitekture Petro Grmek, ki je izdelala načrt ureditve prostora. Vrt je razdelila na štiri funkcionalne podenote. Prvi, senčni del vrta, je tik ob stavbi, in je parkovni del vrta. V njem so nameščene klopce,



Terapevtski vrt

namenjene počitku in druženju uporabnikov ter zaposlenih. Pogosto se v našem vrtu zadržujejo tudi naključni obiskovalci, ki pridejo občudovat rastlinje v dvignjenih gredicah. Drugi del vrta je namenjen gojenju zelenjave, dišavnic in jagodičja. V ta del smo namestili štiri dvignjene gredice, ki so jih izdelali v naši mizarski delavnici. Ob gredicah smo tlakovali poti, ki omogočajo dostop in delo z rastlinami tudi uporabnikom, ki so gibalno ovirani. Ob robu vrta smo zasadili jagodičevje, maline, ribez, ameriške in sibirske borovnice. Od zgradbe je najbolj oddaljen sadovnjak, za katerega nam je sadike podaril bližnji sosed in prevzel tudi skrb za vzgojo. Sadike smo posadili leta 2012 in z uporabniki smo že obirali prve plodove. Četrta del vrta je prazen, tu je posejana trava, saj je namenjen igram z žogo. V ta del smo leta 2017 namestili še večjo uto s senčnico, ki bo služila za druženja in aktivnosti na vrtu. V eni izmed dvignjenih gredic gojimo različna zelišča in dišavnice, ki jih uporabimo pri pripravi jedi v okviru gospodinjskih aktivnosti. Ta gredica je vsako leto prava paša za oči, obletavajo jo čmrlji in čebele, ki jih privabljajo barviti cvetovi hermelike, kadulje, sivke in ameriškega slamnika. Zelenjava v ostalih gredicah nas s svojo bujno rastjo in bogatimi plodovi razveseljuje pri poletnih in jesenskih gospodinjskih aktivnostih. Solata, blitva, pesa, listni ohrovt, paprika, paradižniki, bučke, jajčevci in radič v dvignjenih gredicah vsako leto obilno obrodijo. Dvignjene gredice so vsem v veliko veselje, s svojo bujno in zdravo rastjo estetsko bogatijo videz vrta, z delom, ki ga zahtevajo, pa opravičijo njegovo ime »terapevtski vrt«.

Delo z rastlinami nudi uporabnikom možnost kreativnega in zabavnega preživljanja prostega časa. Vendar stik z rastlinami nudi še mnogo več. Gre za številne pozitivne, nezavedne terapevtske učinke, ki jih nudijo rastline, kar dobro poznamo vsi, ki se doma ukvarjamo z vrtnarjenjem in gojenjem cvetja. Delo z rastlinami vsekakor iz-

boljšuje fizično kondicijo in psihično počutje, izboljša se tudi samopodoba uporabnikov, ki v novi vlogi v začetijo nov smisel.

Magdalena Smolej,
skupinska habilitatorka

O terapevtskih učinkih rastlin najbolje pričajo izjave uporabnikov.

Rad se ven iz bajte umaknem, da mi drugi dajo mir in jaz njim!

Ivo

Veliko mi pomeni, da imam svoj vrt. Posadim svojo solato, paradajz in papriko.«

Tone

Zelo lepo mi je. Plevem, prinesem rože, da jih posadim. Rada pometam dvorišče. Komaj čakam, da grem v vrt.

Ana

Eden od njih prav nazorno pove:
Daj mi v roke karjolo, pa bom miren.

Najbolj nazorno pa o tem priča izjava uporabnika Dušana:

Kaj mi pomeni naš vrt? Zame ima več pomenov. Predvsem mi daje možnost, da se skozi delo v njem vendarle potrdim kot koristen član družbe. Fizično delo v našem vrtu me sicer včasih utruji, vendar hkrati tudi sprosti in navda z občutkom zadovoljstva, ko je delo opravljeno. Po potrebi se vanj umaknem, poiščem nekaj trenutkov osame, da spočijem in zberem misli. In navsezadnje je že sam pogled na urejen vrt pomirjujoč. Skladnosti, ki med drugim tvorijo to urejenost, blagodejno učinkujejo na mojo notranjost.

Letovanje / dopust / služba v Osilnici ob Kolpi

Dopust je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika definiran kot obdobje brez dela, letovalec pa je tisti, ki preživlja dopust izven kraja svojega bivališča. Dopust pomeni prenehanje dela in čas, ko oseba ni aktivno prisotna na delovnem mestu. Rečemo lahko, da z odhodom v Osilnico postanejo naši uporabniki letovalci ali dopustniki, kakor vam je ljubše, spremljevalci pa potrebujemo dopust potem, ko se vrnemo domov.

Ob začetku dela v VDC-ju so mi sodelavci predstavili letovanja, vendar sem močno upala, da mi nikoli ne bo treba iti. Iz otroštva sem namreč imela ne preveč lepe spomine na razne kolonije, po duši sem bolj samotar kot pa hitro prilagodljiva oseba, ki se takoj znajde v krogu novih ljudi, poleg tega pa so bile tu še moje tri deklice, ki bi me doma zelo pogrešale.

Tako sem uspešno vozila do pred nekaj let, ko se je direktorica ob iskanju novih spremljevalcev za letovanje ob Kolpi spomnila, da sem Belokranjka, in me povabila k udeležbi. Najprej sem se branila, potem pa mi je misel na preživljanje službenega časa med ljubimi belimi brezami postajala vedno bolj všeč in drugačna izkušnja z uporabniki mi je začela predstavljati nov delovni izziv. Poleg tega je tudi najmlajša že prerasla plenice in je znala zelo uspešno zaposliti starejši dve, da sta poskrbeli zanjo, kadar me ni bilo doma.

Tako smo se prvo leto na letovanje v Osilnico odpravile tri sodelavke, vse prvič na to lokacijo, in sicer s 15 uporabniki, ki so tam že bili. Bila sem vznemirjena, malo tudi tesnoba, saj z vsemi udeleženi še nisem imela neposrednega stika. Zavedala sem se, da je to njihov dopust, od



Osilnica

katerega pričakujejo vse najboljše, kar si tudi sama želim, ko odhajam na lastne počitnice.

Moji dvomi so se s potjo zaradi radovednosti, otipljive pozitivne energije, umirjenega razpoloženja ter čudovite in vedno bolj neokrnjene pokrajine naglo razblinjali. Od uporabnikov sem se počasi nalezla veselega pričakovanja. Ob prihodu smo bili deležni toplega sprejema lastnika hotela, udobnih sob in okusnega kosila, meni pa je v ušesih odzvanjala domača govorica Belokranjcev, ki me je ponesla nazaj v otroštvo.

Ne vem, kaj je najbolj delovalo – stik z lepimi spomini, veselje in zadovoljstvo uporabnikov ter njihovo sprejemanje, odgovorne in prijazne sodelavke, čudovita narava, kričanje in objemanje dreves v gozdu, smeh, petje, glasba in ples, bazen in jacuzzi, rafting in adrenalinska doživetja, toplo jesensko sonce, ustrežljivost osebja, dobra hrana ali še kakšna dodatna čarovnija – izkušnja mojega prvega letovanja je preseгла vsa pričakovanja.

Od takrat naprej vsako leto preživim pet dni v Osilnici, ne na dopustu, ampak na letovanju z uporabniki, ki jih je vsako leto več. Spoznavamo in družimo se na čisto drugačen način, kot doma oz. v službi. Najdragocenejše od vsega je, da mi povezanost z njimi v pozitivni izkušnji pomaga razreševati morebitne krizne situacije čez leto in da jim spomin na letovanje pričara nasmešek na obraz. Da se sprostijo in pozabijo na včasih utesnjujoč in žalosten vsakdan. Ves napor ob organizaciji in razdajanju odtehta vprašanje, ki mi ga zastavijo vsakič, ko me zagledajo: »Kdaj gremo spet na Kolpo?«.

Ko se ob vrnitvi domov poslovimo, se moramo vsi ponovno privaditi na staro življenje, spremljevalci pa si moramo nujno privoščiti kakšen dan dopusta, da si na-

polnimo baterije. Odgovornost je bila velika, a zadovoljstvo popolno, ker, kot je dejal Tolstoj, skrivnost sreče ni v tem, da delamo le tisto, kar bi radi, temveč da imamo radi tisto, kar delamo. In jaz rada delam z našimi uporabniki, doma v službi in na službenem letovanju.

Mojca Kastrin,
vodja enote Zelena jama



Osilnica 2014

Lahko branje

Ljudje z motnjami v duševnem razvoju lahko ob pravi podpori v življenju veliko dosežejo. Ker se pri njih lahko pojavijo težave pri razumevanju in učenju novih stvari, morajo biti informacije jasne in lahko razumljive. V zavodu si prizadevamo, da so dostopne večini uporabnikov, zato smo v okviru projektne skupine za lahko branje pripravili besedila, ki našim uporabnikom omogočajo dobro informiranost v vsakodnevem življenju. Lahko branje pomeni, da je informacija dostopna, jasna, nedvoumna in razumljiva.

Pri prilagajanju besedil v lahko berljivo obliko smo upoštevali Evropska pravila za pripravo informacij v lahko berljivi in razumljivi obliki. Besedila smo prilagodili tako, da smo po pripravi osnutka skupaj z uporabniki besedilo prebrali in ga po potrebi prilagodili do te mere, da jim je bilo razumljivo. Opremili smo ga tudi s slikovnim gradivom.

Za interno uporabo smo v lahko berljivo obliko prilagodili naslednja besedila:

- predstavljena zloženka zavoda (storitve zavoda, službe)
- dogovor o vključitvi v storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji
- dogovor o vključitvi v institucionalno varstvo
- jedilnik
- hišni red
- obrazec Predlog uporabnika za izboljšavo delavnice in prostori zavoda, ki jih uporabniki koristijo, so opremljeni s slikovnim gradivom
- obvestila in plakati ob različnih dogodkih (teden odprtih vrat, vabila ...)

Vizija za naprej je še več lahkega branja, saj tudi na ta način povečujemo pismenost, ki našim uporabnikom omogoča, da se znajdejo v svojem okolju, da se znajo sami odločati, da berejo in sprejemajo informacije, ki so jim na voljo in da jih tudi razumejo.

Nina Petrena,
delovna terapevtka



Oznaka za lahko berljivi tekst



Urnik v lahko berljivi obliki

Sodelovanje CSD Šiška in VDC Tončke Hočevar na področju dela v splošno korist

Centri za socialno delo pri svojem delu za dosego čim boljših rezultatov pogosto sodelujejo z drugimi izvajalci – institucijami na področju socialnega varstva kot tudi z institucijami z drugih strokovnih področij. V nadaljevanju predstavljam sodelovanje CSD Ljubljana Šiška in VDC Tončke Hočevar na področju t. i. družbeno koristnih del.

Družbeno koristna dela oz. pravilno »dela v korist skupnosti« so tista dela, ki jih posameznik opravi po sklepu ali sodbi sodišča in tožilstva in sicer:

1. Ko zaradi slabšega materialnega položaja ne zmore plačati globe za storjeni prekršek in nameso tega opravi neko družbeno koristno delo.
2. Ko se z opravljanjem družbeno koristnega dela na predlog tožilca in s strinjanjem storilca in oškodovanca kaznivega dejanja odloži nadaljnji pregon kaznivega dejanja.
3. Ko posamezniku sodišče zagroženo kazen zapora do dveh let nadomesti z opravljanjem dela v splošno korist.

V vseh treh primerih izvrševanje dela v splošno korist po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij pripravi, organizira, vodi in nadzoruje CSD. Seveda za to potrebuje številne organizacije, kamor lahko napoti posameznike, da opravijo družbeno koristno delo. Vsi ljubljanski CSD-ji so si v zadnjih dobrih desetih letih »zgradili« mrežo z



Pridelki z našega vrta

več ko stotimi izvajalskimi organizacijami na različnih področjih družbenih dejavnosti. Glavni pogoj za vključitev v mrežo je, da so organizacije neprofitne.

Najboljšo prakso in izkušnje pri izvajanju družbeno koristnih del smo si v zadnjih letih pridobili prav na področju organizacij socialnega varstva in med njimi je tudi VDC Tončke Hočevar. Pri izbiri izvajalske organizacije ima CSD vedno na voljo osnovni nabor najpogostejših del in nalog v izvajalski organizaciji. Katera dela bo opravljal posameznik v organizaciji, pa je odločitev mentorja v izvajalski organizaciji. Naše izkušnje z mentorji v VDC Tončke Hočevar so zelo pozitivne, saj so ti most med posamezniki, ki opravljajo delo v splošno korist, in uporabniki, ki to delo »prejemajo«.



Družbeno koristno delo

VDC Tončke Hočevar je med prvimi izvajalskimi organizacijami, s katerimi smo orali ledino sodelovanja in oblikovanja dobre prakse. Na začetku je bilo naše sodelovanje pogostejše in intenzivnejše, kar pomeni, da smo na opravljanje dela v splošno korist k njim poslali več posameznikov. V zadnjem obdobju pa je bilo tega sodelovanja nekoliko manj, kar je sovpadalo z zmanjševanjem števila izrečenih sklepov in sodb sodišča na področju družbeno koristnih del.

Naj poudarimo, da gre pri izvajanju dela v splošno korist v skupnosti za alternativno obliko »kaznovanja«, ki je v zahodnem svetu zelo pogosta in razširjena. Glede na dosedanje prakso in izkušnje in zlasti glede na nove zakonske ureditve bo takšnega izvajanja alternativnih kazni še več. Zato se nadaljnje sodelovanja in organiziranja dela v splošno korist z mentorji VDC Tončke Hočevar veselimo.

Liviana Lesar,

strokovna delavka CSD Ljubljana Šiška

Družbeno koristno delo

Lani pozno jeseni sem bila napotena v VDC Tončke Hočevar z nalogo opraviti družbeno koristno delo. Sprejeli so me brez predsodkov, z lepo in toplo dobrodošlico. Ob tako lepem sprejemu sem si oddahnila, saj sem pričakovala vse prej kot to. A sta me Maja Rozman, vodja dnevnega varstva, in Petra Kušar Stojakovič, vodja enote Bežigrad, kamor sem bila dodeljena, sprejeli res prijazno.

Tako sem konec decembra 2017 pričela pod vodstvom gospe Stojakovič z delom. Ob prihodu me je v mrzlem jutru pričakala gruča prisrčnih uporabnikov, nasmejanih in radovednih, češ, le kdo je zdaj ta ženščina in po kaj je prišla med nas? Prvem, kar se da pristnemu stiku, je sledil dan, poln vprašanj - od kod sem prišla, zakaj sem pri njih, do kdaj bom ostala? Tako smo kaj hitro postali »frendi« in pogovori so stekli kot namazani, obarvani s polno mero smeha in dobre volje. Sprejeli so me za svojo, postala sem njihova. Oddahnila sem se, vse bo še dobro.

Nase druženje pa se ni končalo le pri spoznavnih dnevih in smejanju, ampak so me uporabniki uvedli tudi v bolj resen del njihovega bivanja v enoti Bežigrad. Tako sem spoznala njihove delovne obveznosti in se imela priložnost spoznati z njihovo predanostjo delu, ki ga opravljajo s ponosom in veseljem. Med delovne obveznosti spadajo pakiranje ščipalk za obešanje perila, paketov prve pomoči, kakršne vozimo v svojih jeklenih konjičkih, žarnic in žarometov. Stvari so v VDC-ju torej tudi resne in koristne, kot pač sodi k odraslosti.

Seveda ni šlo brez dogodivščin po načelu »dajmo jo malo izkoristiti, če je že prilika« in nažicali so me za vse nedovoljeno, kar je sladkega in dobrega okusa, kot so bonboni, sladke kavice, piškotki in pa kakšen kos pretihotapljenih tortice, pa tudi brez zahtev po toplih malicah,

Korporativno prostovoljstvo

čprav mi pripada zgolj hladna malica, ni šlo. Tudi to je bila stvar, ki sem se je morala naučiti, pri čemer mi je bila v veliko pomoč »tovarišica Andreja«, ki je poskrbela, da nisem zavila s prave poti. Iz srca sem ji hvaležna!

Priznati pa moram, da stvari vendarle niso preresne, saj so stekli tudi hudo zanimivi turnirji igre »človek ne jezi se«, pri čemer je po žilah udeležencev nemalokrat stekla znatna količina hude krvi in veliko »jezi se« hormona. Tako je pač na vseh turnirjih in tudi naši niso bili nikakršna izjema.

Pri bivanju in druženju z uporabniki v naši enoti Bežigrad noben dan ni enak prejšnjemu, noben ni brezbarven, vsak naslednji je bolj pristen in barvitejši od tistega pred njim, čemur se po angleško reče »we are and will be cool kids for life«.

Ana,
družbeno koristno delo



Obisk v Živalskem vrtu

Podjetje KPMG poslovno svetovanje d. o. o. že od svoje ustanovitve temelji na zaupanju in sodelovanju. Prav tako ena od naših vrednot pravi, da smo zavezani skupnosti in zavedamo se, da je zelo pomembno, da vračamo okol-

ju, v katerem delujemo. Na podlagi raziskave, ki smo jo v preteklosti opravili med zaposlenimi, smo identificirali področja, na katerih bi si želeli bolj aktivno udeleževati. Zato vsako leto skrbno načrtujemo in na različne načine

izvajamo korporativne akcije, akcije zbiranje materialne pomoči ... Zaposleni se povabilom na te akcije z veseljem odzovejo, saj se na ta način bolje spoznajo in povežejo, sodelujejo na drugačen način in seveda pomagajo ter z dobrim delom prispevajo k skupnosti.

V preteklosti smo imeli veliko prostovoljskih akcij, pri katerih smo prispevali z našim fizičnim delom, leta 2017 pa smo za sodelovanje izbrali VDC Tončke Hočevar. Povezali smo se z vodstvom »Tončke«, se pogovorili o naših in njihovih pričakovanjih ter željah in tako skupaj prišli do zaključka, kako bi naš dan pripravili, da bo čim bolj nepozaben. Odločili smo se, da naše druženje organiziramo v živalskem vrtu v Ljubljani, z varovanci centra preživimo poučen dan in jim omogočimo prijetno doživetje, saj smo imeli možnost občudovati živali čisto od blizu. Lahko smo si jih ogledali in jih tudi potipali. Na koncu smo bili polni prijetnih vtisov in si obljubili, da se zagotovo še vidimo, saj so se med nami stkale prave prijateljske vezi.

Še enkrat se zahvaljujemo vodstvu in vsem, ki so sodelovali z nami v pripravi in nam omogočili izpeljati organizacijsko zahteven dan, ki bo vsem ostal v nepozabnem spominu.

Maja Langerholc,
vodja marketinga in komunikacije pri KPMG d. o. o.

Abilimpiada

Oktober 2017 se je skupina petih uporabnikov in dveh spremljevalk udeležila jubilejne X. Abilimpiade v Murški Soboti. Po dolgi poti iz Ljubljane smo si ob prihodu v Murško Soboto privoščili kratek sprehod ob ranču s konji. Gostitelji so nas lepo sprejeli in nam pripravili tudi malico. Do kosila smo imeli dovolj časa, da smo spoznali okolico in tekmovalce z vseh koncev Slovenije. Zvečer smo se udeležili otvoritve, na kateri so nam predstavili tekmovalne discipline in si ogledali čudovito predstavo o Pepelki, ki so jo uprizorili uporabniki VDC Murška Sobota v sodelovanju z učenci OŠ Murška Sobota. Po predstavi smo zaplesali ob glasbi in se posladkali s pecivom, nato pa smo se utrujeni odpravili do dijaškega doma, kjer smo bili nastanjeni.

V soboto zjutraj smo po zajtrku odšli proti Osnovni šoli Murška Sobota IV., kjer je potekalo tekmovanje v 14 različnih disciplinah. Uporabniki VDC Točke Hočevar so tekmovali v aranžiranju cvetja, fotografiranju na prostem, obdelavi lesa in oblikovanju gline. Konkurenca je bila močna in uporabniki so se morali zelo potruditi. Na voljo so imeli tri ure časa, kar je bilo več kot dovolj, da so lahko izdelali zares odlične izdelke. Po koncu tekmovanja smo odšli na kosilo, nato pa smo se vrnili v šolo, kjer je bilo v ozračju že čutiti napetost in pričakovanje. Tudi tokrat so se organizatorji zelo izkazali in nam s plesno-glasbenimi točkami pričarali krasen zaključek dvodnevne družbe.

Skupaj smo se veselili naslednjih rezultatov:

- aranžiranje cvetja – Aleš Gorjanc, 2. mesto
- fotografiranje na prostem – Damjan Slevce, 3. mesto
- obdelava lesa – Jože Hlebš, 4. mesto

- oblikovanje gline – Melita Vizjak, 6. mesto, in Maša Godec, 7. mesto

S priznanji v rokah smo se po zaključku Abilimpiade polni vtisov odpeljali v Ljubljano.

Snježana Zalokar in Andreja Vidergar Trebušak,
varuhinji

Nekega oktobrskega petka smo Snježana, Melita, Maša, Andreja, Damjan, Aleš in jaz šli v Murško Soboto. Tam je potekala olimpijada. Nastopali smo v različnih disciplinah. Jaz sem nastopal v disciplini obdelava lesa. V treh urah sem izdelal leseno bučo. Zvečer smo šli na sprehod, potem pa je sledila kratka zabava. Na zabavi smo se družili in plesali. V nedeljo popoldne pa smo že šli za Ljubljano. Z veseljem bi se olimpijade še kdaj udeležil.

Jože Hlebš,
uporabnik

Meseca oktobra smo bili v Murški Soboti na tekmovanju X. Abilimpiade. Imeli smo veliko aktivnosti, jaz sem tekmovala v oblikovanju gline. Bilo je veliko udeležencev, žirija je bila zelo natančna in zahtevna. Jaz sem osvojila šesto mesto. V Murški Soboti mi je bilo lepo predvsem zato, ker sem prvič videla rojstni kraj moje mame. Spominjam se lepega prizora ob vodi, kjer se je komaj videlo, da neki gospod lovi ribe. Ob vrnitvi v kombi me je presenetil konj, ki se je pasel na travniku.

Melita Vizjak,
uporabnica



Abilimpiada v Murški Soboti



Delovno vzdušje v Talinu

Mreženje za enakost in pravičnost

Mreženje in povezovanje so besede, ki so v zadnjem času pogosto slišane. Tako v politiki, kot tudi v drugih sferah našega življenja. Družba se hitro spreminja, zato se moramo vsak dan opremiti z novimi znanji, spretnostmi in spoznanji, da se lahko uspešno vključujemo.

Decembra 2017 sem se udeležila izobraževanja Erasmus + v Talinu v Estoniji, kjer smo pod naslovom Network for Equity (mreženje za pravičnost) ves teden iskali možnosti in priložnosti za povezovanje in predvsem za aktivno vključevanje ljudi z oviranostmi v družbo. Partnerji iz Estonije, Latvije, Portugalske, Islandije, Madžarske, Francije in Slovenije smo pripravili osnutke projektov, ki bodo kmalu zaživi.

Erasmus + je program EU, ki spodbuja mlade do 30. leta k učenju. Najboljši način za učenje je pridobivanje novih izkušenj. Največ jih pridobimo z novimi znanstvi in potovanji. V prihodnjih letih bomo s pomočjo projektov Erasmus + premagovali meje in mladim uporabnikom zagotavljali možnosti za izkustveno in vseživljenjsko učenje.

V VDC Tončke Hočevar je vključevanje uporabnikov in ozaveščanje družbe tako poslanstvo kot vizija, sodelovanje v evropskih projektih pa je še eden od načinov, ki našim uporabnikom zagotavlja enake možnosti in tudi priložnosti za spoznavanje sebe, drugih in sveta okoli nas.

Maja Rozman,
vodja dnevnega varstva

Učna baza

Na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana že skoraj desetletje sodelujemo z VDC Tončke Hočevar. Zaposleni in uporabniki gostoljubno sprejmejo v svojo sredino dijake iz programov bolničar negovalec in zdravstvena nega in jim tako omogočijo opravljanje praktičnega pouka oz. praktičnega usposabljanja z delom. Dijaki imajo priložnost, da osebam z motnjo v duševnem in telesnem razvoju pomagajo pri zadovoljevanju njihovih potreb, ki se v marsičem razlikuje od negovanja pacientov na oddelkih drugih zdravstvenih in socialnih zavodov. Pri delu se srečajo tudi z drugimi poklici, ki sodelujejo pri celostni obravnavi uporabnikov, kar pripomore k lažjemu odločanju o njihovi nadaljnji poklicni poti, ne gre pa zanemariti tudi prepoznavnosti na trgu dela. Menimo, da pomeni vključitev dijakov na praktično izobraževanje v VDC Tončke Hočevar še dodaten kamenček v mozaiku pri razvoju njihove poklicne identitete.

Tatjana Koritnik,

Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Bolničar-negovalec na praktičnem usposabljanju

V okviru šolanja na srednji zdravstveni šoli opravljam praktično usposabljanje v VDC Tončke Hočevar v Šiški. V tem zavodu bivajo ljudje, ki potrebujejo strokovno in zdravstveno pomoč. Osebam s posebnimi potrebami je država zagotovila možnost, da lahko živijo kvalitetno in z občutkom, da so koristni. Pri delu z njimi sem spoznala, da zavod nadomešča in dopolnjuje funkcijo doma ali družine. Med praktičnim usposabljanjem sem ugotovila, da v dopoldanskem času opravljajo dela, prilagojena njihovim sposobnostim. S tem dobijo občutek, da so družbi koristni in so za to tudi nagrajeni. V skladu z dogovorom



Študentje na praksi

s starši oz. skrbniki imajo možnost, da bivajo v okolju, iz katerega prihajajo. V pogovoru z uporabniki sem izvedela, da zavod organizira še popoldanske izlete in enotedenske počitnice, kar se mi zdi zelo pozitivno. Strokovni delavci se trudijo, da bi uporabnike naučili samostojnosti in skrbi za osebno higieno.

Moje delo na praksi je povezano predvsem s pomočjo pri vzdrževanju osebne higiene pa tudi s pomočjo pri hranjenju. Uporabniki imajo možnost, da izbirajo menije za prihodnji teden. Udeležujejo se različnih praznovanj, kot so valentinovo, pustovanje, rojstnodnevne zabave, novo leto ipd. To jim prinaša veliko zadovoljstva. Ko sem začela opravljati prakso v zavodu, sem dojela, da je treba z uporabniki vzpostaviti topel in prijazen odnos. Z njimi moram biti potrpežljiva, saj je to ključ do njihovega in mojega zadovoljstva.

Katja Kukovec,

dijakinja Srednje zdravstvene šole Ljubljana

Sodelovanje z Zdravstveno fakulteto Ljubljana

Delovni terapevt je zdravstveni strokovnjak, ki posameznikom z različnimi boleznimi, poškodbami, okvarami, motnjami oz. primanjkljaji pomaga tako, da čim bolj samostojno izvajajo zanje smiselne in pomembne vsakodnevne dejavnosti, kar pozitivno vpliva na njihovo zadovoljstvo in kakovost življenja. Spodbuja jih k vključevanju v različne aktivnosti, jim prilagaja njihovo izvedbo in prilagodi tudi okolje, jih nauči uporabe pripomočkov ter jim pomaga pri vključevanju v družbo.

Delovni terapevt je zato pomemben član multidisciplinarnega tima obravnave na zelo različnih področjih oz. pri različnih populacijah. Med njimi so socialnovarstveni zavodi, v katerih (odraslim) osebam z motnjo v duševnem razvoju omogočajo varstvo, delo in bivanje. Tako delovna terapija tudi v VDC Tončke Hočevar dobiva vse pomembnejšo vlogo in veljavo. Opažamo, da postaja tudi vse bolj cenjena in da se, kar je še posebej razveseljujoče, zvišuje število zaposlenih delovnih terapevtov. Ti nedvomno veliko doprinesejo k čim večji samostojnosti uporabnikov pri vsakdanjih aktivnostih in posledično k večjemu zadovoljstvu ter kakovostnejšemu življenju.

Zdravstvena fakulteta Ljubljana, oddelek za delovno terapijo, z VDC Tončke Hočevar sodeluje že vrsto let. V zadnjih letih je postal pomembna učna baza za študente delovne terapije. Tesnejše sodelovanje se je začelo leta 2011, ko je prva zaposlena delovna terapevtka pridobila habilitacijski naziv strokovne sodelavke za področje delovne terapije. V naslednjih letih je naziv pridobilo še

nekaj kolegic, še več pa se jih je udeležilo izobraževanja mentorjev za klinično prakso. Tako se je naše sodelovanje razširilo in kolegice zdaj sodelujejo pri izvedbi kliničnih vaj pri predmetih skupinska dinamika in klinične vaje, kot mentorice pa tudi pri izvedbi predmeta klinična praksa. Za sodelovanje so zelo pomembne povratne informacije, ki vsem olajšajo delo in omogočajo kakovostno izvedbo. Naše sodelovanje je ves čas zgledno in ga ocenjujemo kot zelo uspešno.

Tudi študentje so z izvedbo vaj oz. prakse zelo zadovoljni, saj se, kot pravijo, pri tem naučijo veliko novega, kar jim bo koristilo za nadaljnje poklicno delo in tudi v osebnem življenju. Poudarjajo, da je to, da so imeli možnost spoznati posebno (drugačno) področje dela delovnega terapevta oz. uporabnike, s katerimi se večina še ni srečala in to je glede na njihove izkušnje drugačna, zelo dragocena izkušnja.

Želimo si, da naše sodelovanje ostane še naprej tako, kot je zdaj, oz. da ga po možnosti še razširimo. Ena od želja pa je tudi, da bi se v instituciji odprlo delovno mesto za še kakšnega delovnega terapevta, saj potrebe glede na obravnavano populacijo, ki se stara, nedvomno so.

dr. Alenka Oven,

predstojnica oddelka za delovno terapijo na Zdravstveni fakulteti Ljubljana



Plesna točka uporabnikov enote Bežigrad

Pogled supervizorke

Začela bom z mislijo Dalajlame: »Večja kot je moč sočutja, ki ga čutiš do drugih, bolj pogumen postaneš. Večji kot je pogum, manj si nagnjen k malodušju in izgubi upanja – zaradi tega je sočutje tudi vir notranje moči. S povečano notranjo močjo je mogoče razviti trdno odločnost in z odločnostjo so možnosti za uspeh večje, ne glede na to, kakšne so ovire. Moja vera je prijaznost do drugih.«

S to mislijo želim povedati, kakšno je moje videnje dela v VDC Tončke Hočevar. Vključena kot supervizorka ugotavljam, da vse v VDC-ju vodi zavedanje poslanstva, ki je omogočiti uporabnikom, da so enakovredni člani družbene skupnosti, a ob tem ne pozabiti na zaposlene. Ob izmenjavi izkušenj, znanj in spretnosti znate ohraniti vrednote, kot so odgovornost, spoštovanje, sodelovanje in zadovoljstvo. Znete prisluhniti zaposlenim, tako pa se rešijo težave, ki bi lahko nastale jutri. Strokovnost, ustvarjalnost in empatija zaposlenih je na zavidanja vrednem nivoju. Najbolj se me je dotaknilo vaše sporočilo o uporabnikih: »Čeprav ne znam vsega, zmorem veliko.« In ja, skupaj z vami ustvarjajo boljše življenje, aktivno živijo in se pripravljajo na starost. Hvalevredno.

S svojim delom prispevate k boljšemu življenju posameznika, skupnosti in tudi države. Petdeset let je lepa obletnica, korakajte naprej tudi, če kdaj korak zastane, vzemite si čas za premislek, za spremembo na bolje, tako kot je v življenju vsakega med nami.

Zorica Škorc,
supervizorka

Supervizija v VDC Tončke Hočevar

*Stori vse, za kar meniš ali sanjaš, da je v tvojih močeh.
V drznosti se skrivajo genialnost, moč in čarobnost.*

Goethe

Čas, v katerem živimo, zahteva od vseh, ne samo od delavcev v naši stroki, vedno bolj aktivno odzivanje in ne le pasivno prilagajanje delovnemu procesu. Pojmovanje človekovega življenja, tudi poklicnega, je danes korenito drugačno kot v polpretekli dobi. Vse pomembnejše postaja nenehno učenje in spodbujanje razvoja potencialov vsakega posameznika. V ospredje vstopa vseživljenjsko izobraževanje in učenje strokovnjaka v razvoju njegove poklicne kompetence, saj je nenehno postavljen pred nove zahteve in izzive. Eden od odgovorov nanje je supervizija, ki v našem prostoru postaja vedno nujnejša sestavina profesionalnega življenja in to predvsem v poklicih, ki imajo opravka z ljudmi.

Vodstvo VDC Tončke Hočevar že vsa leta spada med napredne protagoniste, saj ima jasen uvid, da je za kvaliteto delo z uporabniki potrebno nenehno skrbeti, še prav posebej za strokovno napredovanje delavcev in s tem tudi za njihovo osebno rast. V delovne procese ima zato vgrajeno stalno strokovno usposabljanje in izobraževanje na različnih področjih. Mednje spada tudi redna supervizija za strokovne delavce in sodelavce, za kar gredo centru vse pohvale. Supervizija je v VDC Tončke Hočevar redna utečena oblika učenja in podpora ne le strokovnim delavcem zavoda, ampak se tovrstno učenje občasno organizira v smiselni sklopih tudi za tehnične in vodilne delavce.



Pikapolonice

Moje sodelovanje sega v leto 2015, a so v zavodu supervizijo že pred tem izvajali drugi supervizorji. Danes vodim redno supervizijsko skupino za strokovne delavce, občasno pa še za strokovne delavke in delavce zunanjih enot zavoda, za tehnične delavce in individualno supervizijo za vodstvene delavce. Vseh vključenih, ki so za udeležbo v določenem obdobju prejeli tudi ustrezna interna potrdila, je bilo doslej 21.

Izvedba supervizijskih srečanj je izpeljana po integrativno-razvojnem modelu, ki se v socialnovarstvenih ustanovah zaenkrat dobro obnese in je kot oblika dela zelo utečena. S supervizanti imamo sklenjen supervizijski dogovor, ki v grobem opredeljuje naše cilje in supervizijski proces. Dogovor vsi udeleženci tudi podpišejo. Poleg tega so v delovnem načrtu, ki je prilagojen posebej za vsako skupino ali posameznega supervizanta, dogovorjeni še drugi elementi. V njem so predstavljena strokovna izhodišča in nekatere metode dela, zajema pa še evalvacijo

in refleksijo doživljanja supervizantov ob predstavitvi primera in dejanski praksi. Opredeljena imamo tudi pravila sodelovanja, pri katerih še posebej poudarjamo skrb za etičnost naših ravnanj, in naša pričakovanja, izražena ob supervizijskih vprašanjih.

Vse dosedanje evalvacije potrjujejo, da je supervizija poleg ostalega izobraževanja v VDC-ju nujno potreben in izjemno koristen element učenja za vsakega udeleženca, saj dopolnjuje njegova znanja in prakso, predvsem pa utrjuje doktrino strokovnega dela in do neke mere tudi preprečuje izgorevanje.

Supervizija je torej podporni element v osebni prepričanju posameznikov, ki opravljajo to pomembno poslanstvo – delo s trajno duševno oškodovano populacijo ljudi. Skrbi za vzdrževanje boljše delovne kondicije, dobre medsebojne odnose in nasploh koristno prispeva k osebni rasti posameznika.

Miha Rotar,
supervizor

Nogomet pri Tončki

Če gremo najprej nekoliko v zgodovino, naj spomnimo, da prihaja začetnik in pobudnik organizacije nogometa v okviru Specialne olimpijade Slovenije (SOS) prav iz »Tončke«. Naš upokojeni sodelavec Ilija Radoš je pričel z nogometom že leta 1990, dve leti kasneje pa se je začel nogomet tudi v okviru SOS, najprej kot demonstracijska disciplina. Poleg »Tončke« sta na začetku sodelovala še VDC Krško in CUDV Črna, ki je bila v tistih časih skoraj nepremagljiva. Barve »Tončke« so takrat med drugim zastopali: nepremagljivi šahist Bojan Marega, Igor De Reya, Peter Divjak, Jože Turšič, Senad Smlatič, Mirko Kadunc, Dejan Bertonec in Bojan Žonta, ki je bil kar nekajkrat celo izbran za najboljšega nogometaša. »Tončka« je v nogometu vztrajala do leta 1999, potem so naši uporabniki zastopali barve Sožitja.



Nogometna ekipa VDC Tončke Hočevar s sodnico

Moj vrtec

Lani smo v »Tončki« ponovno začeli z nogometom. Jeseni smo igrali na sosednjem igrišču Osnovne šole Valentina Vodnika, čez zimo pa v športni dvorani Gib. V začetku smo kar težko sestavili ekipo, danes pa nas je na vsakem treningu več in morda nas bo že kmalu dovolj za dve ekipi v okviru nogometne lige SOS. Posebej nas veseli, da se je ekipi pridružilo nekaj legendarnih igralcev iz »Ilijeve ekipe« – že omenjeni Mirko Kadunc, Senad Smlatić in Bojan Žonta.

Na treningih sva z uporabniki Mihael Borštnik in Gregor Rozman. Uspešno smo že odigrali prijateljski tekmi z Želvo in Zagorjem. Srečanje nogometašev, ki se poznajo še iz starih časov, je posebej veselo. Vedno znova naju navdušuje, s kakšno strastjo in veseljem do nogometa prihajajo naši nogometaši na trening. Koliko vprašanj, koliko različnih pogledov, kakšno rivalstvo, kakšna pripadnost in pri nekaterih zgolj veselje, da so lahko del ekipe ... Tudi pri »Tončki« bo držalo, da je nogomet najpomembnejša postranska stvar v življenju.

Gregor Rozman,
tehnolog

V vrtec sem hodila do 15. septembra 2016. Skupina se je imenovala »Žužki«. Tam sta bili vzgojiteljici Romana in Tilka. Vsak četrtek sem hodila v vrtec. Hodili smo na izlete. Šli smo na Jarše, kjer smo nabirali kostanj. Šli smo tudi v Kranjsko Goro, kjer smo si ogledali Kekčevo deželo. Pomagala sem otrokom zavezovati čevlje, zapenjati zadrgo, pobrisala sem mizo, šilila sem barvice in tako dalje. Rada sem imela otroke, oni pa mene. Ko so šli v šolo, sem jih zelo pogrešala v srcu. Ko smo nastopali na koncu junija za starše, sem tudi jaz igrala. Nastopila sem v igri o miški, ki si je raztrgala trebušček. Šli smo tudi v Zalog, kjer so otroci drsali. Šli smo tudi na Koseški bajer, smo imeli pot ob žici. Hodili smo tudi v knjižnico brati. Šli smo v kino Dvor, ogledali smo si Rdeči balon o fantku. Imeli smo dobrodelni koncert v Španskih borcih. Včasih smo se igrali z otroci »človek ne jezi se«. Zelo rada sem hodila v to skupino. Dala sem vsaki vzgojiteljici darilo, da sta imeli za spomin. Otroci so narisali risbico za moj rojstni dan, jaz pa sem prinesla piškote in sok.

Tanja Dečman,
uporabnica



Moj vrtec

Sodelovanje Vrtca Vodmat in VDC Tončke Hočever

V našem vrtcu dajemo velik poudarek razvoju moralne zavesti, prosocialnemu vedenju in etičnemu čutu do drugih. Zato že vrsto let gradimo celovit induktivni vzgojni pristop (otrok ne vzgajamo samo preko pravil, prepovedi, poučevanja ...) in otrokom z načinom ter izbiro vsebin omogočamo čim več različnih neposrednih socialnih izkušenj, spodbujamo medsebojno sodelovanje in soodločanje otrok v oddelku, odnose z različnimi ljudmi ter skupinami iz okolja (osebe s posebnimi potrebami, srednješolci, starostniki ...). Zato smo se zelo razveselili sodelovanja z VDC Tončke Hočever, saj je pomenilo priložnost za spodbujanje občutljivosti za etično dimenzijo različnosti, sobivanje otrok in zaposlenih z odraslimi s posebnimi potrebami in spoznavanja ter spoštovanja razlik.

Že vrsto let prihajajo vsak četrtek uporabnice prostovoljke iz VDC Tončke Hočever v naš vrtec in se za ves dopoldan vključijo v življenje in delo oddelkov predšolskih otrok. Prihajajo z občutkom, da nam pri delu z otroki zelo pomagajo in da so koristne. Ta občutek jim zaposleni krepimo s sprejemanjem in spoštovanjem, s pohvalami za njihov trud in prispevek, s spodbudami in organizacijo takih dejavnosti, da se čim bolj vključijo v igro otrok. Nepopisno veliko jim pomeni, ko se jim otroci zahvalijo s kakšno pozornostjo, risbico ali preprostim objemom.

Tudi otroci in mentorice s temi obiski veliko pridobivajo, saj se soočajo z malo drugačnim vedenjem in reakcijami, z iskrenimi komentarji, intonacijami glasu, komu-

nikacijo ... Vse to lahko naši strokovni delavci izkoristijo za pogovor in vodijo otroke k odprtosti do različnosti. Otroci sprejemajo prostovoljke iz VDC Tončke Hočever brez predsodkov in ne opazijo, da so v čem drugačne osebe. Včasih so le začudeni, da se ne obnašajo vedno tako, kot pričakujejo od odraslih (če npr. jokajo, ko jim ni kaj po volji, ko ne prizanašajo z resnico svojih občutij in misli, ko želijo takoj uresničiti svojo željo ali potrebo ...).

Vsekakor je to sodelovanje priložnost in prvi korak v inkluzivno skupnost.

Marta Korošec,
ravnateljica Vrtca Vodmat



Ariana B. v vrtcu

Kolegij uporabnikov

Kako pomembna je aktivna udeležba uporabnikov pri soustvarjanju uspešne zgodbe, je tudi zavedanje vseh nas, da jim nudimo možnosti in priložnosti za njeno soustvarjanje. V ta namen smo ustanovili kolegij uporabnikov. Prva seja je bila 14. maja 2009 v sejni sobi zavoda. Uporabniki so izvolili 15 predstavnikov, ki so se udeležili prve seje. Bilo je živahno, bili so negotovi, saj v začetku niso prepoznali svoje vloge. Sčasoma so se naučili izražati želje in predloge ter dopustiti drugemu do besede, se poslušati. Seje so postale vse bolj strukturirane in njihova pripravljenost je napredovala. V zadnjih letih je viden napredek v njihovem strpnem medsebojnem komuniciranju. Nekateri med njimi ostajajo člani od začetka do danes.

Prepoznana je bila potreba, da delo kolegija uredimo s pravili, zato smo 10. aprila 2015 sprejeli poslovnik kolegija direktorice z uporabniki. Z njim smo uredili delo kolegija, konstituiranje, pravice in dolžnosti predstavnikov, red na sejah itd. Kolegij, ki ga sklicuje direktorica, je skupina predstavnikov uporabnikov s katerim se direktorica posvetuje z namenom uresničevanja aktivne udeležbe uporabnikov v procesu izvajanja storitev in zagotavljanja

učinkovitega vodenja VDC. Na osnovi njihovih predlogov je bilo v zavodu realiziranih kar nekaj izboljšav. Vsako leto je v povprečju sklicanih pet sej in novoletno druženje izven zavoda.

Danes uporabniki z veseljem in veliko stopnjo odgovornosti sprejemajo vlogo predstavnika, se posvetujejo s sodelavci v programih in jasno izražajo svoje predloge, pritožbe in pričakovanja. Pomembno se jim zdi, da je njihov glas slišan. To jim omogoča kolegij uporabnikov.

Nadja Gantar,
direktorica



Kolegij uporabnikov

Kulturna obzorja naših otrok v zavodu Tončke Hočevar

Kljub številnim pedagoškim, psihološkim, sociološkim in podobnim metodologijam, je za vsakega otroka in mladostnika potrebna vzgoja na različnih področjih in v različnih starostnih obdobjih – spolna vzgoja že v družini, vzgoja za medsebojne odnose, za samostojnost, red, disciplino in obvladovanje, športna vzgoja itd. Za zdravo in bogatejšo osebnostno in duhovno rast potrebujeta otrok in mladostnik tudi vzgojo za kulturo v najširšem pomenu



Harmonikar Igor

besede – likovno, pevsko, literarno, dramsko, domovinsko pa tudi versko, saj iz nje izvira kultura človeštva. Nič manj kot normalno razviti otroci in mladostniki potrebujejo naši sinovi in hčerke s posebnimi potrebami v VDC Tončke Hočevar poleg vsestranske vzgoje tudi vzgojo za kulturo. Morda bi ta nekaterim gojencem celo pomagala, da se razvijajo v lepše in bogatejše osebnosti. Morda bi lahko omilila marsikatero vzgojno težavo, čeprav izvira iz psihične ali fizične motnje v njihovem razvoju. Gojenje različnih kulturnih področij lahko razvedri, sprosti in bogati njihova čustva in psiho. To spoznanje mi je v dolgih letih potrpljenja in vztrajnosti podaril sin, ki je deloma avtist, hipermotoričen in kratkotrajne koncentracije.

Že zelo zgodaj so ga pritegnile kratke, zanimive zgodbe in otroške pesmice Janeza Bitenca. Moje naročje je kmalu nadomestila pručka ob kasetofonu in množica zgodbic in zgodb, pesmic in pesmi. Ko je ugasnil kasetofon ali videofon, je pričel sam sebi govoriti ali peti in to je počenjal vsa dolga leta do prihoda v enoto Zelena jama. Vzgojiteljica ga. Nacka Ilijaš in pomočnik g. Peter Cusma sta tisto leto za božično-novoletno praznovanje pripravila prisrčno igrico z našimi otroki – da z našimi, saj na nek način postanejo vsi naši. Kako veliko doživetje je bila ta »predstava« za sina! Želel si je je spet in spet in pogrešal Petra, ki je bil žal kmalu prestavljen v center v Šiški. Na srečo je Peter v Šiški ustanovil pevski zbor in sin se mu je takoj pridružil. S Petrom sva uvidela, da sinu zborovsko petje žal ne ustreza, verjetno zaradi prirojenga avtizma in zaprtosti v svoj svet. V Šiški je bil ustanovljen tudi nekakšen dramski krožek, a je zamrl, še preden je zaživel. Spominjam se, kako veliko kulturno dejanje je bilo izhajanje preprostega internega glasila centra, katerega

naslov sem pozabila, vem le, da je bila njegova urednica neka Vessna. Kljub uspešnosti je žal prenehal izhajati, še preden sva s sinom utegnila kaj zapisati vanj, saj je objavljaj tudi krajše članke staršev.

Po Petrovem zgledu je za dolga leta prevzela nalogo »dramaturga« in »scenarista« ga. Francka, ki je nasledila gospo Ilijaš. Z veseljem in zavzetostjo je naslednje leto pripravila za praznovanje božiča in novega leta zelo prisrčno Tolstojevo igrico *Božič očka Martina*. Nastopili so vsi gojenci enote, oblečeni preprosto »po rusko« in prav vsak je zaigral svojo vlogo. Večkrat smo povabili medse znano pisateljico Mimi Malenškovo, ki je gojencem preprosto pripovedovala svoje spomine na otroštvo. Ob raznih priložnostih smo tudi sami pripravili deklamacije znanih pesnikov npr. Prešernovega *Povodnega moža* za dan VDC ob koncu leta, *Zdravljico* in lepo število drugih, tudi pesnika Kosovela in Stritarja. Pa Butalce Frana Milčinskega ali celo *Mater je zatajil* resnega Ivana Cankarja.

V eni od koncertnih sezon je Slovenska filharmonija z nekaterimi filharmoniki pripravila niz prireditev za otroke, na katerih so predstavili posamezne inštrumente in nanje zaigrali – klaviature, godala, pihala, trobila in nad vse zanimiva tolkala. Prosili smo jih, če bi hoteli ponoviti koncerte še za gojence naše enote in takoj so privolili. Prirediteljem je bil nenadejani obisk iz Zelene jame nad vse dobrodošel in so ga bili zelo veseli, saj so dobili potrditev o potrebnosti takih nastopov za ozaveščanje otrok in mladih, tudi takih s posebnimi potrebami. Ko so jim po petih zaporednih »koncertih« filharmoniki predstavili inštrumente, so si malodane šteli v čast, da so to lahko storili zanje in to skoraj zastoj! Če je mestni avtobus iz Zelene jame kdaj zamujal, so s koncertom počakali in se v klepetu z nami zanimali za naše gojence.

Želeli smo, da se literarno-kulturna dejavnost naše enote predstavi še drugim gojencem VDC-ja. V matično

enoto v Šiško smo povabili nagrajeno pesnico in pisateljico gospo Nataša Konc Lorenzuti. Recitirala je svoje pesmice za otroke, njen sin pa je zaigral nekaj skladbic za violino. Žal je za nastop zahtevala preveliko vsoto in vodstvo centra je ni več povabilo. Iskali smo osebo, ki bo ponovno nastopila za naše otroke, jih navdušila in ne bo zahtevala plačila. To je odlično uresničila prof. Berta Golob, ki je vse zelo navdušila in nam obljubila, da rade volje pride vselej, ko jo bomo povabili. A žal njenega nastopa nismo nikoli več doživeli. Morda najbolj »veličastna« predstava za naše varovance je bila prisrčna otroška igrica *Pepelka*; pravljичnemu dogajanju je pesniško besedilo z dovtipi vdihnil znani pesnik. Amaterski ansambel mladih iz osmega razreda osnovne šole iz Šentjošta nad Horjulom se je z režiserko, električarjem in scenaristom rade volje pripeljal v kombiju, polnem kulis in kostumov. Na odru dvorane, ki nam jo je brezplačno in rade volje ponudil ravnatelj Škofijskega zavoda v Ljubljani, je mladež, ki je sama uživala v igranju, navdušila staro in mlado. Našim gojencem je ravnatelj zaželel dobrodošlico in nas povabil, naj se še kdaj vrnemo, ker imamo dvorano vedno na razpolago. Brezplačno!

Pohvalno je, da se je letos VDC Tončke Hočevar »kulturniško« nekoliko zdramil. Priredil je nastope »Tončka ima talent«, odkril je dobre pevce in recitatorje ... Vsako pomlad nas starše razveseli tudi nastop harmonikarjev, pevcev in recitatorjev, vseh z motnjo v razvoju. Organizirata ga mama ene od gojenk. Večina med njimi so gojenci našega VDC-ja.

Zelo razveseljujoče so likovne umetnine naših varovancev kot npr. barvni papir, ročno izdelan iz starega papirja, iz katerega izdelujejo najrazličnejše izdelke prave umetniške vrednosti. Ti v veliki meri nastajajo iz starega papirja pod vodstvom umetniško čuteče pedagoginje v naši enoti na Viču. Občasno so razstavljeni in se prodajajo



Avtor_ Amir M.

jajo v avli centra in skupaj z drugimi umetniškimi izdelki v samostojni trgovini v središču mesta. Mnogi med njimi so unikati in idejno zelo izvirni.

Naši sinovi in hčerke se vsakič posebej razveselijo izletov, ki jih organizirajo posamezne enote. Ti izleti so bili prave umetniške ekskurzije, npr. v Benetke ali v Oglej, ki je tesno povezan s slovensko kulturno dediščino. Tudi staro mestno jedro Radovljice vabi na ogled mnogih znamenitosti. Obiskali smo tudi rodni kraj bratov Avsenik, ki so ponesli sloves slovenske polke in Gorenjske v svet. Nič manj lepa in slavna ni niti Vrba, Prešernov rojstni kraj. Ko smo že na Gorenjskem, ne gre preslišati klica zvona Marije Pomagaj na Brezjah, slovenskega narodnega svetišča. Radi se vračamo tudi v Zgornjesavsko dolino in v Vrata, na grob Jakoba Aljaža, ki nam je pred Nemci obvaroval vrh Triglava. In še v planinski muzej v Mojstrano radi skočimo! K spoznavanju slovenske kmečke kulturne starožitnosti je bil pred nekaj leti namenjen obisk naše enote na kmetiji v okolici Laškega. Zanimiv je bil tudi obisk solin. Po ščepcih dajemo sol v hrano, tukaj pa je nagrmadena v kupih in kar z lopato po njej! Le kakšno hrano bi uživali brez te na videz neznatne, a tako pomembne snovi! In ko smo že v Primorju, je treba v Piranu videti še akvarij z neobičajnimi ribami. Ob drugi priložnosti pa pogledati na Kras in v Lipico, k našim znanim lipicancem, pa v pravljico podzemlje Škocjanskih ali Postojnske jame ...

Ali še kdo lahko trdi, da si naši sinovi in hčerke, gojenci VDC-ja, svojih kulturnih obzorij ne širijo dovolj in na mnogotere načine? V kolikor jih seveda njihove okrnjene fizične in psihične sposobnosti zmorejo in želijo doseči. In če jim vodstvo in starši to želimo omogočiti.

Vanja Kržan,
mama uporabnika

Projekt European Voluntary Service (EVS)

Prostovoljci so v VDC Točke Hočevar prisotni vse od ustanovitve zavoda in imajo v njem pomembno vlogo. Vsak prostovoljec prihaja z drugačno zgodbo, znanji in spretnostmi, vsi pa imajo isto željo – da doprinesejo nekaj svojega k delovanju zavoda in prispevajo h kvalitetnemu življenju uporabnikov. Ker smo že toliko let skupaj s prostovoljci pisali uspešno zgodbo, smo v zavodu začeli razmišljati tudi o tem, da bi z njimi zaplavali v mednarodne vode. Prvi korak je bil pridobitev akreditacije. Ta nam omogoča, da kot zavod lahko pošljemo prostovoljce v tujino ali pa sami gostimo prostovoljce iz tujine. Vlogo za akreditacijo smo vložili na zavodu Movit, naši nacionalni agenciji za Erasmus +. Ko smo jo pridobili, smo lahko pripravili svoj projekt, ki smo ga prijaviteli na razpisu v okviru programa Erasmus +. Ker smo bili na razpisu uspešni, smo pridobili dotacijo z namenom, da lahko za deset mesecev gostimo dva prostovoljca iz tujine.

Ker smo se prvič srečali z vključevanjem prostovoljcev iz tujine, je bilo čutiti vznemirjenje in tudi nekaj strahu. Želeli smo si mednarodne izkušnje, nove energije, ki jo prostovoljci vedno prinesejo s seboj in srečanja z drugo kulturo. Naš največji strah pa je bila komunikacija – tako zaposleni kot uporabniki so se spraševali, kako bodo s prostovoljci komunicirali. A ko sta prostovoljca prišla, so strahovi hitro izginili. Ugotovili smo, da komunikacija sploh ni težava, saj je mogoče komunicirati na več različnih načinov. Tako uporabniki kot zaposleni so ugotavljali, da je njuna prisotnost prijetna popestritev.

Zaposleni in uporabniki so povedali:

Spoznali smo tujo deželo in navade.

Veliko smo se presmejali, mnogokrat prav zaradi napačnega razumevanja.

Postali smo bolj odprti in strpni.

Jaz in uporabniki komaj čakamo na nova srečanja in nove dogodivščine. Imamo že polno idej, kam bi prostovoljce peljali in kaj z njimi počeli.

Na začetku sem morda pričakovala jezikovne težave in težave v komunikaciji, vendar jih presenetljivo sploh ni bilo, vsi smo se super ujeli.

Prednosti so, da uporabniki lahko na ta način spoznavajo druge države, okolja, navade in jezik. Nekateri so se zelo radi učili tujega jezika, spoznavanja novih besed in ni bilo nobenih komunikacijskih težav.

Petra Bizjak,
socialna delavka



Druženje s prostovoljcem

Star sem 23 let in prihajam iz Španije, natančneje iz Malage. Kar dolgo sem razmišljal o tem, da si želim nekaj časa živeti v tujini. Nekdo mi je povedal za Evropsko prostovoljno službo (EVS) in sam pri sebi sem si rekel: »Ta program je kot nalašč zame. Zato sem na internetu začel iskati primeren projekt, v okviru katerega bi lahko razvijal spretnosti za svoj poklic socialni integrator. Našel sem projekt v Ljubljani, iskali so prostovoljca za delo z odraslimi s posebnimi potrebami. Bil sem sprejet in zdaj delam to, kar imam rad, v čudovitem mestu in nasploh prelepi državi. Vsi me sprašujejo, zakaj sem se odločil za Ljubljano. Predvsem zato, ker sem v Sloveniji našel projekt, kakršnega sem si želel. To leto je eno izmed najboljših v mojem življenju. Imam izkušnjo, kako je živeti v tujini, skoraj vsak dan spoznavam nove ljudi, veliko potujem. Vsak dan je drugačen, vsak dan se naučim kaj novega, le slovenski jezik se mi zdi za učenje zelo težek. Najpomembnejša stvar, ki sem se je naučil, je, kako živeti samostojno, brez staršev in prijateljev. Ta izkušnja je kot srečanje s samim sabo.

Ezequiel,
prostovoljec EVS



Ezequiel



Yanira

Stara sem 28 let in prihajam s Kanarskih otokov, ki so del Španije. Študirala sem socialno delo in animacijo ter športne aktivnosti. Pred štirimi leti mi je prijateljica povedala o izkušnji, ki jo je imela kot prostovoljka EVS in ugotovila sem, da si to želim tudi sama. Za EVS sem se odločila, ker sem aktivna in radovedna oseba in ker rada spremenjam svojo rutino. Želela sem si izboljšati svoje znanje angleščine, spoznati nove ljudi, potovati, se spoznati z drugo kulturo in tradicijo, živeti v drugi državi, se naučiti novega jezika. Iskala sem dober projekt in našla sem ga v VDC Tončke Hočevar v Ljubljani. Zdel se mi je zelo zanimiv, saj sem z osebami s posebnimi potrebami delala že v domačem kraju. Slovenijo sem že nekoliko poznala, saj sem bila pred petimi leti nekaj dni tu. Zdaj lahko rečem, da imam res rada to državo, njene gore in majhna mesta, čiste reke in jezera ...

Ko sem prišla prvi dan v službo, sem po dveh minutah z uporabniki razmišljala: »Joj Yani, kaj sploh delaš tukaj? Ničesar ne razumeš, kako boš delala z njimi, če ne razumeš slovensko?!« Kasneje sem se tem mislim lahko smejala. Na začetku mi je bilo malo težko, saj nisem znala primerne komunicirati, zato je bilo nekatere aktivnosti težko izpeljati. Nato sem se korak za korakom učila slovenščine, ki jo zdaj razumem in govorim nekoliko bolje, a se mi še vedno zdi zelo težek jezik. Čeprav slovensko še vedno ne govorim dovolj dobro, pa komuniciram bolje na druge načine, z obrazom in rokami. Z uporabniki plešem zumbo in zanje organiziram različne športne aktivnosti. V teh mesecih sem se veliko naučila. Izboljšala sem znanje angleščine, deloma sem se naučila slovenščine, postala sem bolj potrpežljiva in razvila nove oblike komunikacije. Vesela sem, da sem prostovoljka v VDC Tončke Hočevar. Rada sem z zaposlenimi in uporabniki. Vsak dan prihajam na delo z velikim nasmehom.

Yanira,
prostovoljka EVS

VDC Tončke Hočevar in Specialna olimpijada Slovenije

VDC Tončke Hočevar goji do športa in rekreacije posebno ljubezen, saj se vsi, zaposleni in uporabniki, zavedamo, da z zdravim načinom življenja in zadostnim gibanjem ohranjamo zdravo in vitalno tako telo kot dušo.

VDC Tončke Hočevar in Specialna olimpijada Slovenije (SOS) pišeta zgodbo o uspehu že več kot 25 let. Začetki organiziranih športnih tekmovanj segajo v leto 1983, ko so se zaposleni iz sorodnih ustanov (VDC-ji, CUDV-ji) iz ljubljanske in dolenjske regije povezali in organizirali prve skupne športne igre za uporabnike z namenom promocije športne vzgoje za osebe s posebnimi potrebami. Osem let kasneje so ta druženja prerasla v organizirane VDC-jevske športne dogodke, saj so se ideji o druženju na le-teh pridružile še ustanove iz drugih slovenskih regij. Tako so ustanovili Specialno olimpijado Slovenije, ki je združila vse slovenske športnike in rekreativce iz naših vrst.

Za velik preskok v razmišljanju in delovanju na športnem področju sta v našem centru zaslužna predvsem naša nekdanja sodelavca, g. Boris Blaznik, ki je poleg rednih športnih aktivnosti v zavodu postavil temelje zimovanja, ki ga izvajamo zadnjih 20 let, in g. Ilija Radoš, pionir nogometa za osebe z motnjo v duševnem razvoju. Pod njunim mentorstvom so se kalili mlade športnice in športniki, ki so uspešno zastopali barve našega VDC-ja.

Naš zavod sodeluje s SOS že od vsega začetka in je športnicam in športnikom, ki nas zastopajo na športnih dogodkih po Sloveniji in tudi v tujini, posebej naklonjen. Naši športniki se preizkušajo v različnih športnih disci-

plinah – v atletiki, namiznem tenisu, košarki, nogometu, plavanju in alpskem smučanju. Na svetovnih in evropskih igrah Specialne olimpijade so zelo uspešni.

S SOS smo sodelovali tudi kot organizatorji tekmovanj, tako regijskih kot državnih. Zadnje večje tekmovanje smo organizirali leta 2013 in sicer državno prvenstvo v plavanju, na katerem smo gostili 32 ekip iz cele Slovenije.

Peter Cusma,
delovni inštruktor



Tekmovalci na SOS igrah

Zimovanje v VDC Tončke Hočevar

Zimovanje ali zimski tabor je večdnevno druženje športnikov in rekreativcev na izbrani lokaciji, ki omogoča aktivnosti na prostem. Zimovanja organiziramo za alpske smučarje na enem od slovenskih smučišč, za tiste, ki radi preživljajo svoj prosti čas na drugačen način, pa organiziramo druženje na eni od baz ČŠOD, bazo zimovanja pa lahko določi vodja s svojimi sodelavci. Vrsto let smo organizirali alpsko zimovanje na dobro preverjeni bazi na Arehu na Pohorju, kjer smo bivali v hotelu tik ob smučišču. Ta je žal neslavno končal, zato smo začeli izvajati zimovanja v drugih slovenskih smučarskih centrih. To predstavlja tudi prednost, saj na ta način spoznavamo še ostalo Slovenijo.

Ideja o organiziranem zimovanju se je oblikovala zaradi potreb po intenzivnih pripravah športnikov na tekmovanja v alpskem smučanju. Postavljeni so bili temelji zimovanj, ki se v svojem bistvu enako izvajajo še danes. Zimovanje je oblika kakovostnega preživljanja časa na prostem. Program oblikujemo glede na skupino, ki se ga udeleži. Za tekmovalce, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja v alpskem smučanju SOS, izvajamo intenzivne priprave na snegu, za rekreativce in začetnike pa organiziramo šolo alpskega smučanja, v kateri udeleženci zimovanja nadgrajujejo svoje znanje smučanja oz. naredijo svoje prve zavoje na snegu.

Zimovanje ima svoj čar tudi izven zasneženih strmin, saj se v času, ko ne smučamo ali izvajamo s smučmi povezanih aktivnosti, družimo na drugačen način. Preko pristočasne aktivnosti tkemo prijateljske vezi med udeleženci. Na zimovanju smo imeli priložnost spoznati poklice, ki jih po navadi ne srečujemo, kot so upravljavec

snežnega teptalca, žičničar, serviser smuči, gorski reševalec ... Če nam vreme in čas dopuščata, na zimovanju tradicionalno organiziramo nočni pohod skozi bližnji gozd ali do smučišča, na katerem čez dan smučamo.

Zimovanje je lep način spoznavanja uporabnikov v drugem okolju, kar krepi tudi njihovo ustvarjalnost. Pet dni zimovanja pa je tudi dobra priložnost za oblikovanje pristnega prijateljstva oz. kakovostnega odnosa med sodelavci, ki se ga udeležimo kot mentorji in spremljevalci skupine.

Peter Cusma,
delovni inštruktor



Zimovanje

Dan VDC

Dan VDC je tradicionalna prireditev, na kateri se uporabniki in zaposleni VDC Tončke Hočevar družimo izven zavoda. Na prireditvi proslavimo jubilej uporabnikov, ki so v naš zavod vključeni 10, 20, 30, 40 ali celo 50 let. Vsakemu jubilarantu se nameni krajša predstavitev s poudarkom na njegovih spretnostih, interesih, zaposlitvah in zanimivih anekdotah. Od leta 1978 dalje vsak jubilarant prejme priznanje in darilo. Nekaj pozornosti namenimo tudi zaposlenim, ki so pri nas okroglo število let. Prireditev vedno temelji na dobrem vzdušju in prešernem razpoloženju, ki ga pogosto popestrijo še znani slovenski glasbeniki. Za naše uporabnike je to zelo pomemben dogodek, ki ga vsako leto težko pričakujejo in se ga zelo veselijo.

Nina Petrena,
delovna terapevtka

Moja služba

Moja služba je Bauhaus. V Bauhausu smo začeli delati 17. oktobra 2005. Takrat nas je bilo pet uporabnikov in to so bili: Karmen, Jože, Nataša, Aleš in jaz. Zdaj smo samo štirje.

17. oktobra 2015 smo imeli desetletnico in smo bili v Stari elektrarni. Naši mentorici sta bili Irena in Andreja in zdaj pa imamo Matejo. Jaz delam na oddelku vrt. Zlagam semena, rože zlagam, cene lepim na lončke za rože, zmečem rože v kontejner in tako dalje. Začnem ob sedmi uri in končam ob trinajsti uri.

Zelo sem vesela, ko imam lepo službo, šefi in sodelavci me pohvalijo, da sem pridna. Imamo tudi kdaj sestanke, da se kaj pomenimo. Ko pridejo pevci ali pa igralci, jih prosim, če se lahko slikam. Ko dobim plačo, sem zelo vesela. Ko sem bolna, mi je hudo, ko ne morem delati. Včasih smo delali ob sobotah, zdaj pa nič več. In tudi nesem pošto na upravo. Ta trgovina mi je zakon, ko delamo v tej trgovini.

Ene stranke so prijazne do mene, ene pa tudi ne. Z našo Matejo hodimo na izlete ali pa samo na pico. Midva z Alešem dobiva od šefa darilo za novo leto.

Tanja Dečman,
uporabnica v integrirani zaposlitvi



Dan VDC



Urška P. pri delu

O Obiju

Moja služba in delo je v Obiju. Delam na vrtnem oddelku. Na mojem oddelku imam dobre sodelavce in sodelavke, ki so zelo prijazni do mene in jaz do njih. Zelo rada se z njimi pogovarjam in kakšno lepo rečemo. Čistim rože in jih tudi zalivam, da ne ovenijo. Z vozičkom odpeljem slabe rože na prevzem in nato v smetnjak, ki je za rože. Moja šefinja Tatjana mi pove, kaj moram narediti in to z veseljem naredim. Z viličarjem grem po material in ga pripeljem na vrtni oddelek. Zelo rada pomagam tudi strankam, če pa oni kaj ne vejo, vprašajo mene in njim zelo ustrezem. Moje delo je tudi zlaganje loncev na regale. Na računalniku delam cene in jih nato prilepim na vozičke, da stranke vidijo, koliko stanejo. Na regale zlagam tudi spreje in tekočine, ki se uporabljajo za rože. Na prevzem grem z rudijem iskat gnojilo za vse vrste trave in rastline. Na železne mize zlagam vse vrste rož in mala dreveščka. Ko je moje delo končano, vzamem v roke metlo in smetišno in nato pospravim vse za sabo. In tako se konča moje delo v Obiju.

Urška Pavlin,
uporabnica v integrirani zaposlitvi

Teden odprtih vrat

»Tončkina« vrata so zmeraj odprta. Vsako leto v oktobru pa v našem zavodu organiziramo teden odprtih vrat in takrat jih odpremo še posebej na široko. Sprva je bil to le dan odprtih vrat, zaradi številnih aktivnosti pa je prerasel svoje okvire in zrasel v »Tončkine dneve«.

V teh dneh potekajo aktivnosti in predstavitve vseh enot zavoda, namenjene še tesnejšemu sodelovanju z lokalno skupnostjo, svojcem, uporabnikom, sorodnim institucijam in našim prostovoljcem. Vsako leto imamo rdečo nit, ki dneve in aktivnosti poveže v celoto. Posebno pozornost namenjamo strokovnim predavanjem, ki so ločeno namenjena uporabnikom, svojcem in zaposlenim. V okviru korporativnega prostovoljstva vsako leto sodelujemo tudi s katerim od podjetij, kar je za vse vključene izjemna izkušnja.

Maja Rozman,
vodja dnevnega varstva



Teden odprtih vrat v delovni terapiji



Obiskovalci v enoti Koseze



Skrbovinca



Obiskovalci v enoti Bežigrad



Notranjost trgovine

Skrbovin'ca

Sami lahko naredimo malo, skupaj pa tako veliko.

Helen Keller

Skrbovin'ca je prav posebna zgodba. Je zgodba o sodelovanju, ki nas prepriča, da je uspešna pot v prihodnost tista, po katerih gremo skupaj. Nastala je iz nekajletnega povezovanja in sodelovanja štirih ljubljanskih VDC-jev, enakih potreb ter skupne želje po trgovini, kjer bi na ogled in v prodajo ponudili izdelke, ki jih v delavnicah pod vodstvom mentorjev izdelujejo naši uporabniki. Tako smo v začetku leta 2017 pričeli skupaj iskati primeren prostor in ob izjemni podpori župana Ljubljane se je že junija na Mačkovi 1 v središču mesta poskusno odprla trgovina. Ta je skupno delo Mestne občine Ljubljana in štirih ljubljanskih VDC-jev – Sončka, Želve, Janeza Levca in Tončke Hočevar.

Poimenovali smo jo Skrbovin'ca, ki je skovanka iz besed »skrb« in »trgovina«. A Skrbovin'ca ni navadna trgovin'ca. Je prostor za druženje, razstave in promocijo različnih ljubljanskih organizacij in tudi prostor, v katerem lahko nasvete poiščejo starejši in invalidi, vanjo kot varno točko pa se lahko tudi zatečejo žrtve nasilja. Pomemben del dejavnosti je namenjen promociji in prodaji izdelkov, ki so jih v VDC-jih pod vodstvom mentorjev izdelale osebe s posebnimi potrebami.

»Skrbovin'ca je zgled in rezultat dobrega sodelovanja sorodnih organizacij, tako pri različnih projektih in dogodkih, kot tudi na ravni zastopanja strokovnih stališč,« pravi Helena Kos iz Zveze Sonček. »Štiri organizacije smo se združile zato, da smo skupaj glasnejši in prej opaženi pri uresničevanju našega skupnega poslanstva, ki je ustvarjanje razmer v družbi, da bo ta strpna do drugačnosti in

bo osebe s posebnimi potrebami sprejemala brez vrednostnih predznakov».

V Skrbovin'ci je kot prodajalec zaposlena oseba s posebnimi potrebami, hkrati pa je to tudi učni prostor, v katerem se osebe s posebnimi potrebami usposablja za to delo. Emir Okanović, redno zaposlen v Skrbovin'ci, na vprašanje, kaj mu pomeni ta zaposlitev, pove: »Zaposlitev mi, kot vsakemu zaposlenemu človeku v družbi, predstavlja socialno varnost, pomeni mi biti sposoben preživeti se na dostojen način, omogoča mi uporabljati moje kompetence v okviru mojih sposobnosti in znanj, omogoča mi tudi vključevanje v širše okolje. Zaposlitev v Skrbovin'ci mi pomeni biti slišan in spoštovan.«

V delo v Skrbovin'ci se trenutno vključujejo trije uporabniki VDC Tončke Hočevar, v prihodnje pa se jim jih bo zagotovo pridružilo še nekaj. Skrbovin'ca je tudi za VDC Tončke Hočevar poseben izziv, je spodbuda, navdih in opomnik, izjemna priložnost za rast, učenje in razvoj. Veseli, ponosni in hvaležni smo, da smo del njene zgodbe.

Mateja Rudolf,
tehnologinja

Skrbovin'ca[®]
CARE TRADE GIFTS



Razstavni prostor v Skrbovinci



Naši prodajalci v Skrbovinci



Miklavžev bazar



Razstavni prostor

Skrbovin'ca je nastajala kar nekaj let, njeni začetki segajo v december 2013. Takrat smo se štirje VDC-ji odločili, da želimo našim uporabnikom in tudi zaposlenim ponuditi nekaj več. Ugotavljali smo, da imajo uporabniki, vključeni v VDC-je, omejene možnosti za sklepanje znanstev in prijateljstev z vrstniki. Zato je ideja, da jim to omogočimo na skupnih dogodkih, hitro padla na plodna tla. Skupaj smo organizirali prvi Miklavžev bazar. To je dan, namenjen predstavitvam kulturnih točk, športnim aktivnostim, otvoritvi razstave likovnih del in izdelkov ter seveda prodaji izdelkov vseh štirih sodelujočih VDC-jev.

Prvi bazar nam je dal zagon, zato smo jih organizirali tudi v naslednjih letih in hkrati razvijali idejo povezovanja in sodelovanja. Decembra 2016 smo aktivnosti bazarja razširili na skupno razstavo in prodajo izdelkov v Informacijski točki 65+ Mestne občine Ljubljana, ki prostor tudi sicer namenja razstavam različnih invalidskih in drugih organizacij. Tako je Emir Okanović, takrat še kot Sončkov prostovoljec, decembra 2016 in januarja 2017 poskusno prodajal izdelke. S tem smo sami sebi in Mestni občini Ljubljana dokazali, da smo zmožni stopiti skupaj in pokazati, da zmoremo nekaj več. Skrbovin'co smo odprli 15. junija 2017. V njej je redno zaposlen en svetovalec – promotor, pri delu pa mu pomagajo uporabniki iz štirih VDC-jev.

Helena Kos,
Zveza Sonček



Avtorica: Maša G.



Avtorica: Vesna R. F.



Miklavžev bazar pred centrom Sonček v Šiški



Avtor: Franz P.

Slikarsko-keramični atelje – svet ustvarjalnosti

Skrbovin`ca je za nas prav poseben projekt. Je izziv, sodelovanje in uspeh. Je vključevanje v skupnost, delo in plača. Je korak naprej v samostojnost. Je učenje drug od drugega in timsko delo. Dodatni zagon za kreativnost in ustvarjanje. Priznanje za trud in delo, povezovanje in navezovanje. Je zadovoljstvo in ponos. Skrbovin`ca je zgodba o uspehu.

Silvia Tavčar,

Delovni in zaposlitveni center Janeza Levca

Skupni projekt pod imenom Skrbovin`ca nam in našim uporabnikom predstavlja nov izziv. Ponosni smo na združitev moči in dobro sodelovanje štirih ljubljanskih VDC-jev, s katerimi se medsebojno dopolnjujemo in spodbujamo. Skrbovin`ca predstavlja prostor, kjer naši uporabniki razstavljajo in prodajajo izdelke, ki so jih izdelali sami ali s pomočjo in pod vodstvom mentorja. Ker so uporabniki vključeni tudi v samo prodajo, se ob tem intenzivno integrirajo v okolje. To jim dviguje občutek lastne vrednosti. Ob prodaji in pohvali izdelka, ki je delo njihovih rok, občutijo zadovoljstvo in ponos. Ti izdelki imajo dodano vrednost s sporočilom, ki ga s pomočjo Skrbovin`ce širijo v javnost in tudi čez meje naše države.

Uporabniki in zaposleni

VDC podjetja Želva d. o. o.

Likovni začetki se beležijo že v prvih letih od ustanovitve VDC Tončke Hočevnar. Konec osemdesetih let je postalo likovno snovanje z načrtnim zaposlovanjem ljudi na to področje bolj usmerjeno. Prva likovna delavnica je bila uradno izvedena leta 2000.

Podobe iz sanj

Brbotanje likovnih izrazov v prostorih povzroča glasno šumenje. Bleščijo se barve in z glaziranih keramičnih površin odseva svetloba. Pohajkovanje Pavlovega čopiča (Pavel Franz) po platnih, ki ustvarja baročno obdarjene dame peš in na kolesih na ljubljanskih ulicah, se običajno zaključijo v kavarni, kjer se omenjene debeluške ne morejo upreti sladkim pregreham. Gospodična Maša (Maša Godec) sprehaja psa v družbi nečimrnic, navihank, frkelj, »špeglar`c«, čenč in tudi osebic popolnoma neoporečnega porekla. Dogaja se, da jim tu in tam na tej poti zažvrgolijo Tomaževe (Tomaž Podboj) ptice, ujete v glazuri ljubkih čajnih servisov. V skodelicah brodirajo po kavni usedlini Vesnine (Vesna Rustja) pikčasto sluzaste žabe. Za začudene poglede poskrbijo mački, ki letijo v nebo v upanju na dober ulov pernatih letalcev. To glasno živalsko menažerijo umirjajo Dijanine (Dijana Žeželj) cvetlične podobe, katerih cvetovi žarijo v tisoč barvah. V teh pisanih cvetnih koških čepijo Tinini (Tina Selina) okamneli hroščki in po njihovih stebelcih se vzpenjajo modre, zelene in rumene gosence. Tako pisane so zato, ker je po njih »šarila« Mojčina (Mojca Lubšina) roka. Ta keramična golazen pa ne sme

na Natašin (Nataša Bambič) vrt, ker tam vendarle vlada »gartroža«, plemenita kraljica cvetja. Ob cvetni bujnosti in živalski neugnanosti v prostor odločno zakorakajo čisto prave besede. Ne glede na njihov strogi videz, tudi te zdrsnejo ob Melitini (Melita Vizjak) pomoči v likovne podobe in kar tako brez zveze vprašajo: »Za katerim grmom tiči zajec?« Pa ni tukaj prav nobenih dolgouhcev, so le poskakujoče bele kroglice, ki bežijo iz Erikinih (Erika Hribar) rok in včasih padejo v lonec z glazuro ter poškropijo Emilovo (Emil Škraba) roko, ki se je prav takrat znašla tam. Vse se ponavlja vsak dan, mesec za mesecem, leto za letom pred lepote željnimi očmi, našimi in vašimi, če le utegneta poškiliti skozi vrata tega sanjskega sveta.

Eno v vsem, vsi v enem (So)delovanje v ateljejih

Vodenje in delo v ateljeju, torej na ustvarjalnem področju, zahteva poseben pristop. Kaj sploh je ustvarjanje? Teorija, ki jo je sprejela večina teoretikov ustvarjalnosti, pravi, da je ustvarjalni proces sestavljen iz štirih stopenj: preparacije, inkubacije, iluminacije in verifikacije. V fazi preparacije se ustvarjalec pripravi na delo, v fazi inkubacije se nabrani material obdeluje. Iluminacija pomeni trenutek, ko ustvarjalec ugleda rešitev. V zadnji fazi, fazi verifikacije, ustvarjalec idejo utelesi, uresniči. Če sledimo teoriji procesa ustvarjalnosti, potem pri osebah, ki ustvarjajo v našem ateljeju, opazimo le malo dognanih operacij te celote.

Proces ustvarjanja v uporabnikovem primeru ni samostojen, ampak voden proces. Projekti, ki se uresničujejo v naših ateljejih, so ne glede na sicer ločene, individualne ustvarjalne procese vzajemni. Na eni strani varovanci, na drugi strani mentorji. Takšno ustvarjanje nikakor ni enostavno. Kljub pripravljenosti in navduše-



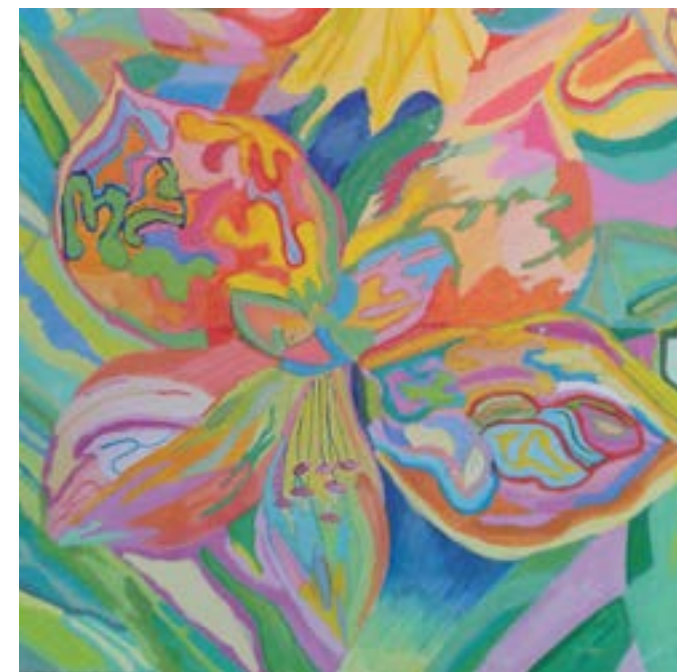
Avtorica: Nataša B.



Avtorica: Maša G.



Uporabniki na otvoritvi razstave



Avtorica: Dijana Ž.

nem sodelovanju za uresničitev ciljev potrebujemo več let kontinuiranega dela.

Na tej poti sem si jaz osebno pomagala s spoznanji in znanji, ki so že nekaj časa uveljavljena na podobnih področjih. Tudi ta znanja sem bila prisiljena nenehno prilagajati individualnim odzivom. Pri delu z osebami s posebnimi potrebami pridejo taki terapevtski prijemi do izraza v prilagojenih oblikah. Nižje kognitivne zmogljivosti in finomotorične pomanjkljivosti ne dovoljujejo enostavne uporabe predstavljenih metod. Delo v naših dveh ateljejih je načrtovano individualno in prilagojeno posamezniku. Za doseganje rezultatov je individualno vodenje pravilo in manjše število uporabnikov zaželeno. Velike skupine so neprimerne za umirjeno vzdušje, za prijetno počutje posameznika in skupine. Le z individualnim pristopom se lahko ohranja osebna likovna izraznost. Z upoštevanjem osebnih zmogljivosti, hotenj, želja in skozi posameznikovo likovno govorico, ki jo je potrebno predhodno odkriti in razviti, je edino možno načrtovati postopke dela (npr. slikanja, oblikovanja in poslikave). Prav pri slikarskem procesu se npr. najbolj odraža značilnost njihovega položaja. Uporabniki niso ne odrasle osebe in tudi ne otroci. Stopnja odraslosti, ki jo pojmuje v svetu odraslih, jim je »nedosegljiva«, saj je zanje prezahteven cilj, »otroka« pa so tudi »pustili za seboj«, ker so obogatili z izkušnjami, ki so si jih nabrali na svoji življenjski poti. Vseeno so bližje otroškemu svetu kot svetu odraslih, le da njihov razvoj ni tekel po dognanih otroške psihologije. Uporabnikovega notranjega sveta se je težko dotakniti in tudi oni sami težje najdejo pot, po kateri bi svoje skrivnosti spustili na plan v vizualni obliki. Na nas mentorjih je, da jim pomagamo najti ustrezno pot. Pri tem iskanju naletimo na oteženo medsebojno komunikacijo, saj ni zadostne povratne informacije. Reakcije oseb z motnjo v razvoju in njihovo iz-

ražanje pogosto niso v okviru naših pričakovanj in ne na nivoju naših predstav.

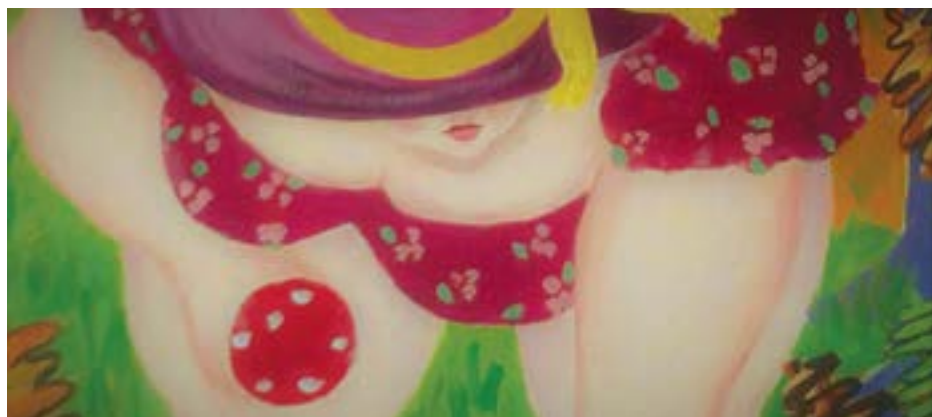
Veliko dognanje pa je prav gotovo to, da nastanejo med ustvarjalnim procesom na »umetniškem« področju z osebami s posebnimi potrebami tudi nenačrtovane posledice, rezultati. Te bi lahko upoštevali kot terapijo, ki se je odvijala med samim delovnim procesom in je pripeljala do spodbudnejših rezultatov tudi na drugih področjih. Zanimivo je bilo opazovati posameznike, ki so imeli hudo pomanjkljivo tako fino kot grobo motoriko, a so ju s pridobljenimi znanji na področju ustvarjalnosti močno izboljšali. Prav tako ustvarjanje oz. delo na keramičnem področju samo po sebi predstavlja obliko terapevtskega pristopa. Gnetenje, valjanje, oblikovanje in tudi zgolj dotikanje gline (taktilno področje) ima pozitivne učinke na počutje posameznika.

Seveda nas v ateljeju, odkar imamo v zavodu t. i. lastni program, prednostno ne morejo in ne smejo zanimati rezultati, ki se kažejo samo na terapevtskih področjih. Dognanja terapij so polje na katerem se suvereno gibljejo delovni terapevti. V lastnem programu so takšna dognanja samo v pomoč, ni pa terapija cilj. Tam, kjer pričakujemo materializiran rezultat, rezultat v obliki uporabnega predmeta, ki je namenjen prvenstveno ponudbi na trgu (bodi si slike ali keramične skodelice), je prav cilj tisto, kar šteje.

Kadar delam z uporabniki v ateljeju, ne razmišljam o njihovem talentu ali nadarjenosti oz. ne želim uporabljati teh dveh terminov. Veliko raje razmišljam o »navdušenih ustvarjalkah in ustvarjalcih z veliko mero občutljivosti ali likovne vznemirjenosti.« O slikah, ki nastanejo v ateljeju, bi raje razmišljala kot o ilustracijah. Nekatere med njimi se spogledujejo z »realizmom«, vendar ga nikoli zares ne dosežejo. Pri slikah naših uporabnikov gre za navadne stvari, ki pa imajo svojo »aboutness« (biti o nečem) in »ute-



Avtor: Tomaž P.



Avtor: Franz P.



Avtorica: Valentina S.



Avtorica: Vesna R. F.

lešenje«. In prav to, da so to dela, ki nastajajo kot dela o nečem, kar sama niso (sama po sebi so poteze na podlagi), in da se mora to, kar sama po sebi niso, v njih utelesiti, je tisto, zaradi česar imajo pomen – če uporabniki dojamajo postopkovno ali po atmosferi, da delajo nekaj, kar je »o nečem« in kar je treba utelesiti v snovi, je že kar zelo pomembna stvar zanje.

Spodobno opraviti zastavljeno nalogo in doseči izmikajoči se cilj pomeni še dragocenejši rezultat. Takih uspehov se je do danes nabralo veliko. Najžlahtnejših ne smemo zmolčati.

Začeli smo z Razstavo z naslovom »Srečne barve«, avtorjev P. Franza, V. F. Rustje, L. Pirca v Mali galeriji KUD dr. Lojz Kraigher leta 2007 v Ljubljani. V isti galeriji so bile leta 2010 »Dame s klobuki«, samostojna slikarska razstava Maše Godec. Sledila je razstava »Duet palet« (V. F. Rustja, Erika P.) v Galeriji CD na Vrhniki istega leta. Leta 2011 je izšla knjiga z naslovom *Žabe, stonoge in druge glavne vloge* (Pavlin, Rustja), založba Sanje. Istega leta se je V. F. Rustja ponovno predstavila s samostojno razstavo ilustracij na festivalu Sanje v Medani. V galeriji Loterija v Ljubljani smo v tistem letu postavili »Metamorfoze s knjigo« (slikarsko razstavo avtoric Rustja, Pavlin), v knjižnici v Medvodah smo na literarnem večeru, posvečenem Vesni F. Rustja, predstavili knjigo *Žabe, stonoge in druge glavne vloge*. Februarja 2012 se je v knjižnici Medvode s samostojno razstavo slik večjega formata z naslovom »DebeLušne,« predstavil Pavel Franz. Sledila je samostojna pregledna razstava risb in ilustracij Vesne F. Rustja v Galeriji Šivčeva hiša v Radovljici. Poleti 2012 smo nastopili z uporabnimi keramičnimi predmeti v Galeriji Skrina ob Ljubljani. Razstava je bila prodajno uspešna. Leta 2013 je Galerija Šivčeva hiša iz Radovljice odkupila dve ilustraciji V. F. Rustja, ki sta se pridružili stalni zbirki priznanih slovenskih



Izdelki iz keramike



Župan Zoran Janković na otvoritvi razstave



Izdelki iz ateljeja

ilustratorjev. Leta 2013 smo sodelovali tudi na priznani razstavi z naslovom »Digitalne preemstitve 4« študentov Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani s projektom »Mačja šola« (atelje VDC Tončke Hočevar s Pavlin, Rustja). Na 16. mednarodni konferenci VIVID, Informacijska družba v Ljubljani, smo predstavili projekt »Iz ilustracije v interaktivno instalacijo«, atelje VDC TH (Pavlin, Rustja). S »Pametno mizo« smo se predstavili (Atelje VDC Tončke Hočevar, Pavlin, Rustja) na mednarodni razstavi »VideoMatch13« v Galeriji ZDSLU v Ljubljani. Melita Vizjak je leta 2014 razstavila svoje ilustracije s podiplomskimi študenti ALUO-ja na isti fakulteti. Odmevna razstava z naslovom »M2« (Maša Godec in Melita Vizjak) je gostovala na prehodu leta 2014/2015 v Galeriji Loterija v Ljubljani. Leta 2014 smo pod naslovom »1111xKVAK« (slikarski in keramični atelje VDC TH) z ambientalno postavitvijo, skulpture in animacije, sodelovali z Galerijo P74, Ljubljana. Naslednje leto je članek »From illustrations to an interactive installation« (E. Pavlin idr.), objavljen v publikaciji *Journal of Information Communication and Ethics in Society* Vol. 13 No. 2, 2015, prejel prestižno zlato priznanje za odličnost. Članek prezentira delo na področju vodenja in integracije drugačnih oseb na področju sodobne tehnologije. Leta 2016 smo bili povabljeni na Univerzo v Ljubljani na razstavo ob obletnici likovne akademije (Atelje VDC TH, »Pametna miza«). Isto leto smo se vrnil v Galerijo P74 z ambientalno postavitvijo ilustracij (M. Vizjak) in keramičnih predmetov (Atelje VDC TH). V Galeriji Kranjska hiša smo se leta 2017 predstavljali z razstavo z naslovom »4 BABE in 1 DEC« (Godec, Franz, Rustja, Vizjak, Žeželj). Leto 2017 smo zaključili s samostojno razstavo ilustracij z naslovom »Kapo dol« (M. Vizjak) v knjižnici v Medvodah.

V pripravi je razstava »Bela krizantema« (keramični atelje VDC TH in Martina Obid Mlakar) v CD na Vrhniki ob 100-letnici smrti Ivana Cankarja in knjiga z ilustracijami (Melita Vizjak), ki bo izšla pri založbi Buča.

Za konec

Zadnja leta ustvarjajo uporabniki zavoda v dveh ateljejih, slikarskem in keramičnem. Slikarski atelje 15 let vodim Erika Pavlin, pred desetimi leti se je s prihodom Nade Nabernik poglobilo oblikovanje v keramičnem ateljeju, lani pa se mu je pridružila še Tatjana Keš. Sodelovanje, povezovanje in prepletanje obeh zvrsti je običajno in nujno.

Erika Pavlin,
skupinska habilitatorka

Slikanje so mavrične barve, vsaka barva nekaj pomeni. V mavrici se skrivajo veselje, sreča in mir. Ko slikaš, skočiš vanjo, čutiš barve in svet. Okrog mene in v meni je svetloba. Ko slikam, sanjam. Vse je moje, nebo, zemlja, moja duša. Barve so dotik. Z barvami pripovedujem svojo zgodbo. Ne slikam drevja, sonca in hiš pred katerimi stojim. Slikam svojo zgodbo, slikam svoje otroštvo, slikam svoja tujak in zdaj.

Melita Vizjak,
uporabnica

Letovanja, zimovanja, izleti

Zavod v okviru nadstandardnih dejavnosti za uporabnike vsako leto organizira in vodi letovanja, zimovanja in izlete. Namen teh dejavnosti je več možnosti izbire preživljanja prostega časa, integracija v ožje in širše okolje, sprememba bivanjskega okolja ter aktivno preživljanje prostega časa in počitnic.

Izlete prilagajamo zmožnostim uporabnikov, tako da upoštevamo njihove želje in interese, fizično pripravljenost ter morebitno gibalno oviranost. Uporabniki se na izletih spoznavajo z novimi kraji in kulturno dediščino Slovenije. Poudarek je na medsebojnem druženju in pridobivanju pozitivnih izkušenj. Na izlet se odpravimo z našimi vozili pa tudi z javnimi prevoznimi sredstvi. Potovanje z javnimi prevoznimi sredstvi je zmeraj posebna



Izlet na Mengeško kočo

izkušnja, saj nas poveže z lokalnim okoljem, istočasno pa se učimo uporabe javnih prevoznih sredstev, kako se znajdemo v prometu, kje se lahko pozanimamo o voznem redu in kje moramo kupiti vozovnice. Uporabniki pridobijo nove izkušnje in znanja, kar vpliva tudi na njihovo samopodobo.

Vsako leto pripravimo izbor letovanj in zimovanj, ki potekajo na različnih lokacijah po Sloveniji in v tujini. Programi so tematsko obarvani in omogočajo različne aktivnosti. S tem želimo omogočiti, da vsak uporabnik najde sebi ustrezno letovanje ali zimovanje.

- Smučanje je namenjeno uporabnikom, ki že imajo osvojene osnove smučanja. Namen je utrditi znanje smučanja in uživati na snegu.
- Zimovanje je namenjeno uporabnikom, ki uživajo v vseh aktivnostih na snegu, udeležijo se ga lahko tudi tisti, ki ne smučajo.
- Letovanje ob Kolpi je namenjeno ljubiteljem narave in aktivnosti v naravi.
- Letovanje v Umagu je namenjeno ljubiteljem morja.
- Letovanje za invalide in starostnike je prilagojeno tistim uporabnikom, ki imajo večje zdravstvene ali gibalne omejitve.
- Letovanje oz. počitnikovanje z naslovom »Učenje za življenje« v termah Olimija je namenjeno bolj sposobnim uporabnikom. Cilj letovanja je učenje večje samostojnosti in komunikacijskih veščin.

Petra Bizjak,
socialna delavka

Srečanje zaposlenih v VDC-jih Slovenije

V okviru praznovanja 50-letnice smo prevzeli tudi organizacijo srečanja zaposlenih iz vseh VDC-jev Slovenije. Letos je bilo to srečanje že peto po vrsti. Skupnost VDC-jev Slovenije podpira tovrstna druženja z namenom sodelovanja in povezovanja zaposlenih.

Prvo junijsko soboto se nas je v prelepem ambientu Fužinskega gradu v Ljubljani zbralo več kot 300 zaposlenih. Posebno doživetje Ljubljane, zelene prestolnice Evrope 2016, smo omogočili z vodenim ogledom, spoznavali smo jo s kolesom, pohod na Rožnik pa je zadovoljil ljubitelje pohodništva. Malo bolj tekmovalni so se udeležili orientacijskega pohoda, balinanja in se pomerili v odbojki. Druženje smo obogatili z glasbenim programom in pogostitvijo udeležencev. Prvi, že kar prijetno poletni žarki so nas lepo ogreli, dobre volje ni manjkalo, prav tako tudi ne hrane in glasbe.

Udeleženci so poudarili, kako pomembno je druženje, saj nas to povezuje in bogati.

Nadja Gantar,
direktorica



Srečanje zaposlenih v Fužinskem gradu



Srečanje zaposlenih SVDCS



POGLED V PRIHODNOST

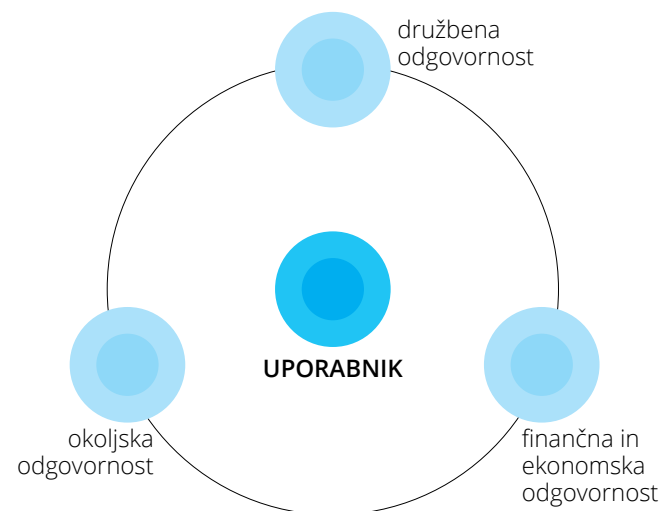
.....

Poslanstvo, vrednote in vizija

Poslanstvo, vrednote in vizija zavoda VDC Tončke Hočevar so nastali kot konsenz vseh zaposlenih, saj smo jih ustvarjali v pogovornih skupinah in jih sprejeli kot vodilo zavoda v prihodnosti.

Poslanstvo

Poslanstvo je izvajanje javne socialnovarstvene in zdravstvene dejavnosti za ljudi z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, tako da je obravnava uporabnika kakovostna in učinkovita, upoštevajoč najnovejše strokovno preverjene metode. Obravnava uporabnika poteka v prilagojenem delovnem in bivalnem okolju s pomočjo interdisciplinarnega tima strokovnjakov. VDC skrbi za strokovni in osebni razvoj zaposlenih ter za odgovorno ravnanje z javnimi sredstvi in se povezuje z različnimi akterji v okolju.



Plemenitimo edinstvenost življenj

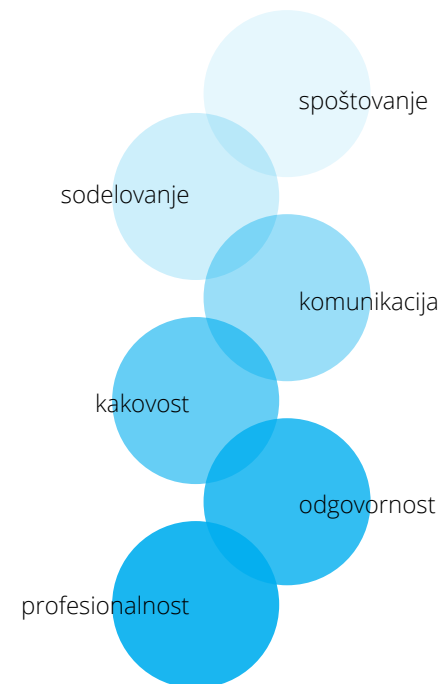
Smo organizacija, ki odraslim osebam z motnjo v duševnem in telesnem razvoju omogoča kvaliteto življenja s tem, da izvajamo in razvijamo programe vodenja, varstva, dela in bivanja, prilagojene njihovim potrebam in sposobnostim po načelu »Biti vključen, biti aktiven«.

Temeljne vrednote, ki usmerjajo naše delo

SPOŠTUJEMO sočloveka v njegovi enkratnosti, sposobnosti komuniciranja in zadovoljevanja osebnih potreb.

ODGOVORNI smo za osebni in skupni razvoj. Skrbimo za SODELOVANJE in spodbujamo USTVARJALNOST.

Stalno dopolnjujemo STROKOVNOST in KAKOVOST izvajanja programov, ki omogočajo ZADOVOLJSTVO vseh.



Vizija, pogled v prihodnost

VDC Tončke Hočevar bo trajnostno napredoval v vlogi prepoznavne, strokovno priznane, kakovostne, učinkovite, ljudem in okolju prijazne ter poslovno uspešne ustanove, ki postavlja v ospredje standard kakovosti pri izvajanju socialnovarstvene in zdravstvene dejavnosti za odrasle osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju. Z visoko strokovnostjo zaposlenih bomo postali nosilec razvojno naravnanih programov po meri uporabnikov.

Pri izvajanju socialnovarstvene storitve vodenje, varstva in zaposlitev pod posebnimi pogoji si želimo širiti zaposlitvene programe, razvijate nove lastne programe, deinstitucionalizirati posamezne programe in jih organizirati kot samostojne programe v samostojnih enotah, pridobiti dodatne vključitve v inkluzivne oblike zaposlovanja in omogočiti uporabnikom povezovanje v lokalnem okolju.

Znotraj institucionalnega varstva je v prvi vrsti širitev kapacitet, saj je čakalna vrsta vse večja. Nameravamo odpreti novo bivalno in stanovanjsko skupino. Prav tako si želimo znotraj deinstitucionalnih ukrepov razseliti uporabnike v lokalno okolje v različne oblike bivanja.

Na področju izvajanja zdravstvene dejavnosti je zelo pomembno pogajanje za financiranje zdravstvenih storitev za naše uporabnike in standardizacija storitev.

Skrbeli bomo za dodatna strokovna usposabljanja vseh zaposlenih na različnih področjih. Pri delu z uporabniki bomo usmerjeni v osebna načrtovanja in pozorni na njihovo aktivno udeležbo pri načrtovanju in izvajanju storitev.

Tudi v prihodnje bomo v središče našega dela postavili uporabnika in njegove potrebe. To nas zavezuje tudi model kakovosti. Proces kakovosti je dolgotrajen proces kontinuiranega dela po modelu, ki ga opredeljujejo različni standardi kakovosti. Odločitev za model kakovosti ni



Pogled v prihodnost

bila lahka, saj ni dovolj, da obesimo certifikat na steno; gre za odgovornost, da bomo delali po tem modelu, da bomo E-Qalin res živeli. Dnevno nam je model zrcalo dela in razvoja našega zavoda. E-Qalin nam je dal orodje, da smo razmišljanja in predloge udejanjali v izboljšavah. Če so kriteriji kakovosti stopinje na poti kakovosti, so kamenčki posamezne izboljšave, ki smo jih uspešno implementirali v delovne procese.

Kot posebno vrlino štejem tudi nenehno iskanje in sprejemanje pravega razmerja med idealom in realnostjo v kateri živimo, vključno s pravili, ki nas javne zavode zavezujejo pri našem delu. Menim, da je pomemben tudi pogum, da s pravimi odločitvami po meri uporabnika hodi-mo po robu, saj le tako postavljamo okvire za nove izzive.

Nadja Gantar,
direktorica

Naš VDC

Letos mineva 50 let,
odkar naš VDC prijokal je na svet.
V zadnjih letih veliko se je spremenilo,
hitro zadnje desetletje vsem nam je minilo.

Terapevtski vrt smo prenovili,
v gredice zelenjavo, zelišča in cvetlice posadili,
v nadstropja gospodinje smo dobili,
vseh novosti se razveselili.

Poleti na izlete smo hodil,
v senci hladni se hladili,
z vrta zelenjavo, jagode smo pobirali
in z njimi se sladkali.

Na letovanja, zimovanja so nas popeljali,
da moči si nove smo nabrali.
Zdaj jesen k nam je prihitela,
na naš praznik spomniti nas je hotela.

Danes pri nas bo spet veselo,
ker desetletje okoli se je zavrtilo.
V Cankarjev dom mi pohitimo,
da se skupaj vsi poveselimo.

Verica Županić



Verica Ž.



Tončka na poti v prihodnost

TONČKINA POT

Izdal in založil **Varstveno delovni center Tončke Hočevar**
Za izdajatelja **Nadja Gantar**
Urednica zbornika **Nadja Gantar**
Organizacija **Varstveno delovni center Tončke Hočevar**
Oblikovanje in prelom **www.Mixer.si**
Fotografije **Arhiv VDC Tončke Hočevar**
Tisk **Birografika BORI d.o.o.**
Jezikovni pregled **Marjan Žiberna**
Kraj in leto izida **Ljubljana, 2018**
Naklada **500 izvodov**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

364-57-056.36(497.4Ljubljana)(091)(082)

VARSTVENO delovni center Tončke Hočevar (Ljubljana)
Tončkina pot : spominski zbornik VDC Tončke Hočevar / [uredila Nadja Gantar ;
fotografije arhiv VDC]. - Ljubljana : VDC Tončke Hočevar, 2018

ISBN 978-961-288-700-1
1. Gl. stv. nasl. 2. Gantar, Nadja
296333056